

Úřad práce ČR

Generální ředitelství Úřadu práce České republiky

ZPRÁVA O ČINNOSTI

Úřadu práce České republiky za rok 2023

Zprávu předkládá:
Daniel Krištof, Ph.D.
generální ředitel Úřadu práce ČR

Praha 2024

www.uradprace.cz

OBSAH

1.	ÚVOD	7
2.	PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	11
2.1	VZDĚLÁVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ ÚP ČR	12
2.1.1	PLÁN VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT NA ROK 2024	13
3.	HOSPODAŘENÍ ÚP ČR	14
3.1	VĚCNÉ VÝDAJE	14
3.2	PROGRAMY ROZVOJE OBNOVY MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZÁKLADNY ÚP ČR PRO OBDOBÍ 2014–2024 A 2019–2026	16
3.2.1	PROGRAM 013 030 – ROZVOJ A OBNOVA MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZÁKLADNY ÚP ČR V LETECH 2014–2024	16
3.2.2	PROGRAM 013 930 – ROZVOJ A OBNOVA MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZÁKLADNY ÚP ČR V LETECH 2019–2026	17
4.	DIGITALIZACE A INFORMAČNÍ SYSTÉMY	18
4.1	DIGITALIZACE V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI	18
4.2	DIGITALIZACE V OBLASTI NEPOJISTNÝCH SOCIÁLNÍCH DÁVEK	19
5.	TRH PRÁCE	21
5.1	ANALÝZA TRHU PRÁCE	21
5.2	MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ NEZAMĚSTNANOSTI PODLE EUROSTAT	23
5.3	LOKÁLNÍ SÍŤ ZAMĚSTNANOSTI	24
6.	ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ	28
7.	PORADENSTVÍ A DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ	30
7.1	PORADENSTVÍ	30
7.2	REKVALIFIKACE	32
7.3	PRACOVNÍ REHABILITACE	32
8.	ZAHRANIČNÍ ZAMĚSTNANOST A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	34
8.1	REFUNDACE DÁVEK V NEZAMĚSTNANOSTI	34
8.2	ZAHRANIČNÍ ZAMĚSTNANOST	35
9.	AGENTURY PRÁCE	39
10.	AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI	40
10.1	VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE	41
10.2	SPOLEČENSKY ÚČELNÁ PRACOVNÍ MÍSTA	41
10.3	PRACOVNÍ MÍSTA PRO OZP NA VOLNÉM TRHU PRÁCE	42
10.4	PŘÍSPĚVEK NA REGIONÁLNÍ MOBILITU	42
10.5	INVESTIČNÍ POBÍDKY	43
10.6	PŘÍSPĚVEK NA PODPORU ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM NA CHRÁNĚNÉM TRHU PRÁCE	43
11.	REGIONÁLNÍ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ	44
11.1	RIP REALIZOVANÉ ÚP ČR V RÁMCI OPZ, INVESTIČNÍ PRIORITY 1.1, VÝZVY 010	44
11.2	RIP REALIZOVANÉ ÚP ČR V RÁMCI OPZ, INVESTIČNÍ PRIORITY 1.1, VÝZVY 004	44
11.3	RIP REALIZOVANÉ ÚP ČR V RÁMCI OPZ+, INVESTIČNÍ PRIORITY 1.1, VÝZVY 023	45
12.	NÁRODNÍ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ	46
12.1	OPERAČNÍ PROGRAM ZAMĚSTNANOST (OPZ)	46
12.1.1	PROJEKT VZDĚLÁVÁNÍ A DOVEDNOSTI PRO TRH PRÁCE II (VDTP II)	46

12.1.2	PROJEKT PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ II (POVEZ II)	47
12.1.3	PROJEKT PODPORA ZAMĚSTNANOSTI DLOUHODOBĚ EVIDOVANÝCH UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ (PDU)	48
12.1.4	PROJEKT OUTPLACEMENT (OUT)	48
12.1.5	PROJEKT FLEXI (PODPORA FOREM FLEXIBILNÍHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ)	49
12.2	OPERAČNÍ PROGRAM ZAMĚSTNANOST PLUS (OPZ+)	50
12.2.1	PROJEKT ZÁRUKY PRO MLADÉ (ZPM)	50
12.2.2	PROJEKT PODPORA ZAMĚSTNANOSTI OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM (OZP)	50
12.2.3	PROJEKT VĚK NENÍ PŘEKÁŽKOU (VNP)	51
12.2.4	PROJEKT NOVÁ ETAPA (NOE)	52
12.3	NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY	52
12.3.1	VZDĚLÁVÁM SE V DIGI (DIGI – RK)	52
12.3.2	KURZ DIGI VZDĚLÁVÁNÍ (DIGI–KURZ), (DIGI – K)	53
12.3.3	PODPORA PERSONÁLNÍCH KAPACIT NA ÚP ČR (NPO – PERS)	53
13.	SYSTÉMOVÉ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ	54
13.1	PROJEKT EFEKTIVNÍ SLUŽBY ZAMĚSTNANOSTI (EFES)	54
13.2	PROJEKT EVROPSKÉ SLUŽBY ZAMĚSTNANOSTI ČR II (EURES ČR II)	55
13.3	PROJEKT PODPORA INFORMAČNÍCH A PORADENSKÝCH STŘEDISEK ÚP ČR (PIPS)	56
13.4	PROJEKT ROZVOJ SYSTÉMU PODPORY ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM NA VOLNÉM TRHU PRÁCE (OZP)	57
13.5	PROJEKT ZAVÁDĚNÍ SYSTÉMU ŘÍZENÍ KVALITY NA ÚŘADU PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY (KVALITA)	58
13.6	PROJEKT EURES+3Z UP!	58
14.	NEPOJISTNÉ SOCIÁLNÍ DÁVKY	60
14.1	STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA A DRUHÝ DÁVEK STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	60
14.1.1	PŘÍDAVEK NA DÍTĚ	61
14.1.2	PŘÍSPĚVEK NA BYDLENÍ	62
14.1.3	RODIČOVSKÝ PŘÍSPĚVEK	64
14.1.4	PORODNÉ	65
14.1.5	POHŘEBNÉ	65
14.1.6	RODINNÉ DÁVKY VYPLÁCENÉ PODLE NAŘÍZENÍ EU	66
14.1.7	E-FORMULÁŘE A ELEKTRONICKÉ SED	67
14.1.8	JEDNORÁZOVÝ PŘÍSPĚVEK NA DÍTĚ	67
14.2	DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE A ZAOPATŘOVACÍ PŘÍSPĚVEK	68
14.2.1	PŘÍSPĚVEK NA ÚHRADU POTŘEB DÍTĚTE	70
14.2.2	ODMĚNA PĚSTOUNA	71
14.2.3	PŘÍSPĚVEK PŘI PĚSTOUNSKÉ PÉČI	73
14.2.4	PŘÍSPĚVEK PŘI PŘEVZETÍ DÍTĚTE	73
14.2.5	PŘÍSPĚVEK NA ZAKOUPENÍ OSOBNÍHO MOTOROVÉHO VOZIDLA	74
14.2.6	ZAOPATŘOVACÍ PŘÍSPĚVEK	74
14.3	STÁTNÍ PŘÍSPĚVEK NA VÝKON PĚSTOUNSKÉ PÉČE – ÚČELOVÝ TRANSFER	75
14.4	SYSTÉM DÁVEK POMOCI V HMOTNÉ NOUZI	76
14.4.1	DOPLATEK NA BYDLENÍ	77
14.4.2	PŘÍSPĚVEK NA ŽIVOBYTÍ	77
14.4.3	MIMOŘÁDNÁ OKAMŽITÁ POMOC	78

14.4.4	SOCIÁLNÍ ŠETŘENÍ A ŠETŘENÍ V MÍSTĚ	79
14.5	PŘÍSPĚVEK NA PÉČI, DÁVKY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A PRŮKAZ PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	81
14.5.1	PŘÍSPĚVEK NA PÉČI PODLE ZÁKONA O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH	82
14.5.2	PŘÍSPĚVEK NA MOBILITU	83
14.5.3	PŘÍSPĚVEK NA ZVLÁŠTNÍ POMŮCKU	84
14.5.4	PRŮKAZ OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	86
14.6	NÁHRADNÍ VÝŽIVNÉ	87
15.	HUMANITÁRNÍ A PORADENSKÁ PODPORA PRO OBČANY UKRAJINY	92
15.1	HUMANITÁRNÍ DÁVKA A PŘÍSPĚVEK PRO SOLIDÁRNÍ DOMÁCNOST	92
15.1.1	HUMANITÁRNÍ DÁVKA	92
15.1.2	PŘÍSPĚVEK PRO SOLIDÁRNÍ DOMÁCNOST	94
15.2	INFORMAČNÍ PODPORA	95
16.	OCHRANA ZAMĚSTNANCŮ PŘI PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI ZAMĚSTNAVATELE	97
17.	POVOLOVÁNÍ VÝKONU ČINNOSTI DÍTĚTE	98
18.	CALL CENTRUM	100
19.	AUDITNÍ ČINNOST ÚP ČR	102
20.	STÍŽNOSTI A PODNĚTY	104
20.1	STÍŽNOSTI	104
20.2	ZAMĚŘENÍ STÍŽNOSTÍ	105
20.3	PETICE	106
20.4	PODNĚTY	106
21.	POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM	107
22.	KONTROLNÍ ČINNOST ÚŘADU PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY	108
22.1	KONTROLNÍ ČINNOSTI A JEJICH ZAMĚŘENÍ	109
22.2	VÝKON KONTROLNÍ ČINNOSTI	110
22.2.1	KONTROLY VYKONANÉ DLE ZÁKONA O FINANČNÍ KONTROLE GENERÁLNÍM ŘEDITELSTVÍM	110
22.2.2	KONTROLY VYKONANÉ DLE ZÁKONA O FINANČNÍ KONTROLE KRAJSKÝMI POBOČKAMI A VYBRANÝMI KONTAKTNÍMI PRACOVIŠTI	111
22.3	OSTATNÍ KONTROLNÍ ČINNOSTI ÚP ČR	112
23.	EXEKUCE	113
24.	NAKLÁDÁNÍ S POHLEDÁVKAMI ÚP ČR	115
25.	SOCIÁLNÍ INTEGRACE	117
26.	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	118

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AIS	agendové informační systémy
APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČMKOS	Českomoravská konfederace odborových svazů
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DDHM	drobný dlouhodobý hmotný majetek
DPČ	dohoda o pracovní činnosti
DPP	dohoda o provedení práce
DVZ	denní vyměřovací základ
EESSI	Electronic Exchange of Social Security Information
EHP	Evropský hospodářský prostor
EP	evropské prostředky
ESF	Evropský sociální fond
ESS	elektronická spisová služba
EU	Evropská unie
EURES	Evropské služby zaměstnanosti
EUROSTAT	Statistický úřad Evropského společenství
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství ÚP ČR
HK ČR	Hospodářská komora ČR
HM	hmotná nouze
CHPM	chráněné pracovní místo
ICT	informační a komunikační technologie
IOP	integrovaný operační program
IPS	informační a poradenské středisko
IT	informační technologie
JPŘPSV	Jednotné portálové řešení práce a sociálních věcí
JISPSV	Jednotný informační systém práce a sociálních věcí
JVM	Jednotné výplatní místo
KA	klíčová aktivita
LMS	Learning management system
MIKOP	Metodika individuální a komplexní práce s klienty ÚP ČR
MN	míra nezaměstnanosti
MPO ČR	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MSSZ	Městská správa sociálního zabezpečení
MV ČR	Ministerstvo vnitra ČR
NIP	národní individuální projekt
NNV	nároky z nespotřebovaných výdajů
NP	národní prostředky
NPO	národní plán obnovy
NSD	nepojistné sociální dávky
OIP	Okresní inspektorát práce

OPZ	Operační program zaměstnanost
OPZ+	Operační program zaměstnanost+
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OZP	osoba se zdravotním postižením
PaM	práce a mzdy
PByd	příspěvek na bydlení
PS	poradní sbor
PSSZ	Pražská správa sociálního zabezpečení
PvN	podpora v nezaměstnanosti
RIP	regionální individuální projekt
SED	structured electronic document
SIP	systemový individuální projekt
SM	systemizované místo
SPVPP	státní příspěvek na výkon pěstounské péče
SSP	státní sociální podpora
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
SÚPM	společensky účelné pracovní místo
SVČ	samostatně výdělečná činnost
UoZ	uchazeč o zaměstnání
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
VPM	volné pracovní místo
VPP	veřejně prospěšné práce
zákon o SSP	zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, v platném znění
ZPHN	zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění
ZSPOD	zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění
ZSS	zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění

Zdroje dat: Úřad práce České republiky
 Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
 Ekonomický informační systém Jednotné výplatní místo (EKIS JVM)
 Ekonomický informační systém Správní ekonomika (EKIS SE)
 OKStat

1. ÚVOD

Úřad práce České republiky je správním úřadem s celostátní působností a je organizační složkou státu. ÚP ČR byl zřízen dnem 1. 4. 2011 zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ÚP ČR“). Nadřízeným správním úřadem ÚP ČR je Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky.

ÚP ČR tvoří generální ředitelství, krajské pobočky a pobočka pro Hlavní město Prahu (dále jen „krajské pobočky“) a kontaktní pracoviště. Správní řízení v působnosti ÚP ČR se řídí zákonem o ÚP ČR a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. ÚP ČR rozhoduje ve správním řízení v I. stupni, o odvoláních proti rozhodnutí ÚP ČR rozhoduje MPSV.

ÚP ČR spravuje několik různých oblastí, těmi hlavními jsou oblast zaměstnanosti, oblast nepojistných sociálních dávek, dávek pěstounské péče, náhradního výživného a inspekci poskytování sociálně – právní ochrany dětí.

V roce 2023 procházel ÚP ČR významnou transformací, která bude pokračovat i v letech následujících. V rámci této transformace byl důraz kladen zejména na rozsáhlou digitalizaci agend ÚP ČR s cílem odstranit nadbytečnou administrativu, přizpůsobit ÚP ČR novým trendům ve společnosti, kde hraje digitalizace stále větší význam a zajistit zvýšení kvality poskytovaných služeb partnerům ÚP ČR jak z řad zaměstnavatelů, tak z řad široké veřejnosti.

V rámci zaměstnanosti ÚP ČR podporuje zaměstnávání uchazečů o zaměstnání, především prostřednictvím zprostředkování zaměstnání, poradenství a nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Cílem nástrojů APZ je pomoci v návratu na trh práce osobám, které by vzhledem k jejich věku, vzdělanostním, zdravotním a osobnostním dispozicím jen stěží získali práci. Nástroje APZ slouží rovněž jako prevence proti sociálnímu vyloučení.

Prostřednictvím standardizovaných, zejm. individualizovaných zprostředkovatelských služeb, které realizují v praxi zaměstnanci ÚP ČR v celé republice, se ÚP ČR v maximální možné míře snaží umisťovat uchazeče o zaměstnání na trh práce. A tato činnost byla v oblasti zaměstnanosti prioritní i v roce 2023. Včasné a kvalitní

zprostředkování zaměstnání se daří na základě intenzivní komunikace se zaměstnavateli, efektivní práce s uchazeči o zaměstnání a účelnou realizací nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti za přispění cílených projektů určených nejvíce znevýhodněným uchazečům, zejména těm s kumulovanými hendikepy. To vše v rámci standardizovaných postupů stanovených z úrovně Generálního ředitelství ÚP ČR, které zajišťují, že se stejné péče dostane jakémukoli klientovi bez ohledu na to, v jakém městě či obci ji potřebuje.

Nezaměstnanost během celého loňského roku kopírovala klasickou vývojovou křivku zohledňující sezónní vlivy. Až do srpna byla v meziročním srovnání vyšší než v roce 2022, přičemž po většinu tohoto období byla vyšší cca o 0,3 p. b. V posledních třech měsících pak byla registrovaná nezaměstnanost na stejné úrovni jako v předchozím kalendářním roce. S vyloučením sezónních vlivů pokračoval dlouhodobý mírný pokles evidovaných volných míst s tím, že tento trend byl typický i pro dva předchozí kalendářní roky. Ve srovnání prosince roku 2022 a 2023 se snížil počet nahlášených volných míst o 11 %. Průměrný počet UoZ dosáhl v roce 2023 počtu 265,9 tis. a absolutně byl po celý rok vyšší než ve stejných měsících roku předchozího (průměrně o 13,6 tis.) s tím, že ke konci roku byl tento rozdíl příznivější než na jeho začátku. V lednu 2023 a poté opět v prosinci 2023 došlo k významné změně trendu, kdy počet registrovaných UoZ přesáhl počet hlášených VPM (o 1,9 tis., resp. 7,5 tis.).

Průměrný podíl nezaměstnaných osob v roce 2023 činil 3,6 %, což je růst oproti roku 2021 o 0,2 p. b.

Zatímco v roce 2022 si ČR v rámci EU 27 udržela nejnižší míru nezaměstnanosti, v průběhu roku 2023 oscilovala kolem druhého nebo třetího místa s tím, že nižší míru nezaměstnanosti vykazovala Malta a Polsko.

Meziročně vzrostl počet lidí zařazených do rekvalifikačních kurzů, stejně jako částka, kterou ÚP ČR klientům poskytl. Úřad práce ČR je nadále připraven zájemcům, ale i zaměstnavatelům maximálně vyjít vstříc.

Během sledovaného období vynaložil ÚP ČR v rámci všech nástrojů a opatření APZ celkem 2 088 676,1 tis. Kč.

Nedílnou součástí služeb, které ÚP ČR poskytuje klientům, je skupinové a individuální poradenství v rámci Informačních a poradenských středisek a Job klubů. Specialisté

ÚP ČR jsou k dispozici nejen žákům a studentům, ale také jejich rodičům, pedagogům, uchazečům o zaměstnání nebo těm, kteří chtějí změnit povolání či si zvýšit kvalifikaci – zkrátka široké veřejnosti.

S ohledem na probíhající válečný konflikt na Ukrajině hrálo i v roce 2023 významnou úlohu poradenství zaměřené na občany Ukrajiny, a to jak ve smyslu nalezení jejich uplatnění na trhu práce, tak i ve smyslu dalších problémů, které museli řešit v souvislosti se svým pobytem na území ČR.

V návratu na trh práce pomáhá klientům také řada cílených projektů určených konkrétním skupinám uchazečů o zaměstnání.

Důležitou roli hraje ÚP ČR i v případě podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Například prostřednictvím příspěvků na vytvoření pracovního místa pro OZP a následně také na podporu zaměstnávání OZP na chráněném trhu práce. Na podporu zaměstnávání OZP vyplatil ÚP ČR během loňského roku 10,8 mld. Kč a podpořil desítky tisíc lidí. Zaměstnávání OZP je podporováno také v rámci poradenství, rekvalifikací, pracovní rehabilitace. Zaměstnanost této cílové skupiny uchazečů podporuje ÚP ČR také prostřednictvím úzké spolupráce s organizacemi a svazy, které OZP zastupují.

Součástí ÚP ČR je také celoevropská síť EURES, která podporuje pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a stimuluje tak právo každého občana EU na volný pohyb pracovních sil. Služby EURES cílí zejména na uchazeče o zaměstnání, zaměstnavatele a na další partnerské organizace na trhu práce v Evropě.

Již v roce 2022 získala v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině a energetickou krizí na ještě větší důležitosti také role Úřadu práce ČR jakožto instituce, jejíž prostřednictvím stát v podobě nepojistných sociálních dávek výrazně pomáhá lidem, kteří se ocitli ve finanční tísní. Tato situace přetrvávala i v roce 2023. V rámci všech NSD došlo k nárůstu počtu vyplacených dávek o další 4 % (v roce 2022 o 25 %) a podstatnému nárůstu objemu agendy, která do gesce ÚP ČR spadá.

Aktuálně ÚP ČR vyplácí 1,7 mil. dávek měsíčně. V meziročním srovnání vzrostl loni počet všech vyplacených dávek oproti roku 2022 o 14 %. Celkem jich ÚP ČR vyplatil 20 598,6 tis.

Mezi nejčastěji vyplácenou dávkou v loňském roce příspěvek na péči (4 436,7 tis. dávek v objemu 37,3 mld. Kč) - dlouhodobě jedna z nejvíce vyplácených NSD, dále rodičovský příspěvek (3 229,9 tis. dávek v objemu 31,2 mld. Kč). Dále jde o přídavek na dítě (4 186,3 tis. dávek v objemu 5,8 mld. Kč). V případě této dávky jde o zvýšení počtu vyplácených dávek o 20,7 % a to i přes tu skutečnost, že v roce 2023 již nebyl vyplácen jednorázový přídavek na dítě.

Pokud jde o příspěvek na bydlení, ÚP ČR vyplatil za celý loňský rok 3 mil. dávek, v objemu přes 17,9 mld. Kč. V případě této dávky zaznamenal ÚP ČR meziroční nárůst v počtu vyplácených dávek o 48 %, pokud jde o objem vyplácených dávek, tak dokonce o 100,1 %.

2. PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Hlavním úkolem v této oblasti v roce 2023 bylo zabezpečit personální kapacity pro včasný a kvalitní výkon všech agend. Důraz byl kladen zejména na včasné obsazování aktuálně uvolněných a také dlouhodoběji neobsazených služebních míst. S největšími problémy se získáváním nových zaměstnanců se ÚP ČR potýkal zejména v Praze a v Brně. Aby i tato pracoviště byla schopna zpracovávat veškeré žádosti v zákonných termínech, byla přijata operativní opatření a s některými činnostmi vypomáhala méně vytížená pracoviště jiných krajských poboček. Jelikož tyto problémy, zejména v Praze, jsou dlouhodobějšího rázu, bylo rozhodnuto i o změně organizace práce a procesu zpracování některých žádostí našich klientů. Došlo tak k přesunu výkonu některých činností do nově vytvořeného „Oddělení specializované pracoviště“, které je organizačně zařazeno v rámci generálního ředitelství s tím, že toto pracoviště bylo dislokováno v Liberci, kde se lépe daří obsazovat neobsazená místa. S dalším rozvojem digitalizace jednotlivých agend je předpokládán vznik obdobných pracovišť i v jiných lokalitách, ve kterých není tak problematické získávat nové zaměstnance. Tato změna a pokračující digitalizace by do budoucna měla výrazně zvýšit efektivitu práce ÚP ČR a přispět k tomu, že i vytíženější krajské pobočky budou schopny veškeré požadavky svých klientů zpracovávat v kratších termínech.

Pokud jde o vývoj počtu zaměstnanců ÚP ČR, respektive počtu systemizovaných míst, tak k 1. 1. 2023 měl ÚP ČR 12 134 systemizovaných míst, z toho 11 493 služebních a 641 pracovních. V průběhu roku 2023 došlo ke změnám počtu systemizovaných míst a na konci roku 2023 měl ÚP ČR 12 099 systemizovaných míst, z toho 11 459 služebních a 640 pracovních. Pro rok 2024 je od 1. 1. 2024 stanoven počet systemizovaných míst 10 573, z toho 9 928 služebních a 645 pracovních (výrazné snížení počtu systemizovaných míst od 1. 1. 2024 je z větší části důsledkem skončení realizace projektů spolufinancovaných z fondů EU a s tím spojeným zrušením systemizovaných míst na dobu určitou po dobu jejich realizace). Rozdělení systemizovaných míst v rámci jednotlivých krajských poboček a generálního ředitelství k 1. 1. 2023, 31. 12. 2023 a od 1. 1. 2024 je uvedeno v příloze č. 1.

2.1 Vzdělávání zaměstnanců ÚP ČR

Průběh realizace vzdělávacích akcí pro zaměstnance ÚP ČR v roce 2023 lze rozdělit do 4 hlavních forem:

- prezenční vzdělávací aktivity realizované ve 4 vzdělávacích střediscích ÚP ČR,
- e-learningové kurzy pořádané vzdělávacími středisky ÚP ČR,
- online kurzy pořádané vzdělávacími středisky ÚP ČR,
- vzdělávací aktivity realizované v režii krajských poboček (včetně případného vyslání jednotlivých zaměstnanců na školení v externích vzdělávacích institucích).

V roce 2023 byly realizovány kurzy měkkých a tvrdých dovedností prezenční formou a online formou s využitím aplikace MS Teams, dále pak e-learningové kurzy prostřednictvím interního Learning management systém nebo prostřednictvím LMS externího dodavatele. Snahou vzdělávacích středisek bylo také výraznější zapojení interních lektorů do vzdělávání zaměstnanců ÚP ČR včetně získávání nových interních lektorů z řad zaměstnanců ÚP ČR. Díky tomu se podařilo zajistit vzdělávání v převážné části agend, které jsou vykonávány ÚP ČR. Vzdělávací střediska se také organizačně podílela na realizaci dalších vzdělávacích akcí pořádaných na krajských pobočkách nebo kontaktních pracovištích ÚP ČR, v místě externího vzdělavatele (školení OKSystem) a vzdělávacích akcích pořádaných v rámci projektu ESF (např. EFES, aj.). ÚP ČR je akreditovanou vzdělávací institucí s oprávněním vydávat osvědčení o absolvování akreditovaného vzdělávacího programu. Prostřednictvím vzdělávacích středisek má ÚP ČR akreditováno MPSV ČR celkem 13 vzdělávacích programů, v roce 2023 proběhla úspěšná reakreditace 9 vzdělávacích programů.

V roce 2023 bylo realizováno celkem 371 kurzů pořádaných vzdělávacími středisky, které absolvovalo celkem 16 388 zaměstnanců. V tabulce níže je uveden přehled počtu absolventů v jednotlivých kurzech v roce 2023.

Tabulka 1 – Statistika realizace vzdělávacích akcí v roce 2023

forma kurzu	kritérium	počty
prezenční kurzy pořádané vzdělávacími středisky	počet kurzů	240
	počet absolventů	4 313
ostatní prezenční kurzy	počet absolventů	591
školení řidičů-referentů	počet absolventů	3 940
e-learningové kurzy pořádané vzdělávacími středisky	počet kurzů	34
	počet absolventů	8 352
online kurzy pořádané vzdělávacími středisky	počet kurzů	97
	počet absolventů	3 723
počet absolventů celkem		20 919

2.1.1 Plán vzdělávacích aktivit na rok 2024

Plán vzdělávacích aktivit na rok 2024 vychází z analýzy vzdělávacích potřeb provedené na základě každoročně připravovaných individuálních vzdělávacích plánů. Prioritou je zabezpečit ze zákona povinné vzdělávání, zejména sociálních pracovníků (ti musejí absolvovat školení v rozsahu 24 hodin ročně, z toho 16 hodin v kurzech s akreditací MPSV ČR pro vzdělávání sociálních pracovníků) a dále školení řidičů-referentů.

Aktuálně jsou naplánované prezenční a online vzdělávací akce vedené interními lektory, prezenční vzdělávací akce vedené lektory externích dodavatelů a e-learningové kurzy. Dle možností rozpočtu budou sjednány realizace s externími lektory na DPP a DPČ na jednotlivé vzdělávací aktivity s cílem maximálně uspokojit požadavky vzešlé z analýzy.

3. HOSPODAŘENÍ ÚP ČR

3.1 Věcné výdaje

Rozpočet provozních prostředků (bez odvodu prostředků fondu kulturních a sociálních potřeb) byl na rok 2023 schválen ve výši 763 785,6 tis. Kč. V průběhu roku byl několikrát upravován a byly zapojeny neprofilující a profilující nároky z nespotřebovaných výdajů. Disponibilní objem prostředků k 31. 12. 2023 činil 917 502,4 tis. Kč, z nichž bylo vyčerpáno 894 780,7 tis. Kč.

Členský příspěvek Světové asociaci služeb zaměstnanosti se sídlem v Bruselu (WAPES) se v roce 2023 nehradil. Výdaje související s refundacemi pojištění za občany vykonávající veřejnou službu organizátorovi veřejné služby činily 131 tis. Kč.

Na náhrady mezd v době nemoci zaměstnanců zabezpečujících realizaci projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU bylo vyplaceno celkem 6 984,4 tis. Kč (NP 1 256,5 tis. Kč, EP 5 727,9 tis. Kč). Poskytnuté náhrady za pracovní úrazy a bolestné nebyly z rozpočtu EU hrazeny.

Bylo možné překročit rozpočet věcných výdajů tohoto roku o prostředky rezervního fondu, které byly čerpány ve výši 541,9 tis. Kč (z toho 96,2 tis. Kč na položce 5169 Nákup ostatních služeb a 445,7 tis. Kč na položce 5173 Cestovné). Finanční prostředky byly použity v rámci projektu Kreativní kariérové poradenství pro mládež (NEET) a projektu Záruky pro mládež v rámci programu Erasmus+.

V rámci věcných výdajů bylo nejvíce finančních prostředků vynaloženo na nákup služeb – celkem 453 412,5 tis. Kč. Největší podíl tvoří nákup ostatních služeb (270 468 tis. Kč) a nájemné (118 509 tis. Kč), na ostatní služby, mezi které patří poštovní služby, služby elektronických komunikací a peněžních ústavů, konzultační, poradenské a právní služby, sl. školení a vzdělávání a zpracování dat, bylo vynaloženo 66 786,4 tis. Kč. V rámci položky nákupu ostatních služeb se jedná zejména o výdaje na příplatky na stravování 103 141 tis. Kč, úklidové práce 67 613,9 tis. Kč, tiskařské práce 14 986,9 tis. Kč, z nichž 10 011,9 tis. Kč bylo vynaloženo na výrobu 47 515 ks průkazek pro občany se ZP. Za ostrahu pracovišť ÚP ČR bylo vyplaceno 32 594,6 tis. Kč, za povinné revize EZS, EPS, výtahů, hasicích přístrojů apod. včetně oprav a údržby DDHM

s pořizovací cenou do stanoveného limitu bylo vynaloženo 9 548 tis. Kč a na ostatní služby v rámci této položky bylo vydáno 40 145,4 tis. Kč.

Druhým největším objemem se na čerpání věcných výdajů podílely výdaje na nákup materiálu a provozního zařízení – celkem 145 606,3 tis. Kč. Nejvyšší výdaje jsou dosaženy na položce 5139 – Nákup materiálu jinde nezařazený – 112 594,2 tis. Kč a výdaje na položce 5137 DDHM – 31 934,3 tis. Kč. Z této částky připadá na nákup výpočetní techniky 21 492 tis. Kč, na ostatní, tj. zejména na obnovu kancelářského nábytku 10 442,3 tis. Kč.

Na položce 5139 bylo čerpáno na nákup materiálu pro výpočetní techniku (vč. tonerů) 72 103,6 tis. Kč, na nákup papíru pro tiskárny a kopírky 14 271,2 tis. Kč, na kancelářské potřeby bylo vydáno 9 712,3 tis. Kč. Dalšími výdaji na této položce byly výdaje na materiál pro autoprovoz, na úklidový materiál a ostatní materiál jinde nezařazený v celkové výši 26 219,4 tis. Kč.

Třetí největší skupinou výdajů byly výdaje za nákup vody, studené i teplé, plynu, paliv a energie. Celkem bylo na tyto komodity vydáno 187 679 tis. Kč. Z toho nejvyšší výdaje vykazuje položka 5154 Elektrická energie – 70 827,9 tis. Kč, položka 5152 Teplo – 53 417,8 tis. Kč a položka 5153 Plyn – 37 750 tis. Kč. Na pohonné hmoty a maziva bylo vyčerpáno 7 242,8 tis. Kč a za studenou a teplou vodu celkem 18 440,5 tis. Kč.

Za opravy a udržování majetku ve správě ÚP ČR bylo na položce 5171 – Opravy a udržování vyplaceno celkem 29 491,4 tis. Kč, z toho za opravy budov 14 523,7 tis. Kč, za opravy budov do 40 tis. Kč 5 240,2 tis. Kč, za opravy výpočetní techniky 1 208,8 tis. Kč, za opravy automobilů 4 621,6 tis. Kč, za opravu kancelářské techniky 311,2 tis. Kč. Za ostatní celkem 3 586 tis. Kč.

Na cestovním bylo celkem vyplaceno 10 158,3 tis. Kč. Z toho na tuzemském (spojeném zejména s výkonem veřejnoprávních kontrol, monitoringem zaměstnavatelů, sociálním šetřením, kasuistickými semináři, poradami ředitelů, poradami zaměstnanců odborných útvarů apod.) bylo vyplaceno 5 894,2 tis. Kč, na cestovním souvisejícím s účastí zaměstnanců na školeních a seminářích bylo vynaloženo 4 173,8 tis. Kč. Na zahraniční cestovné bylo vydáno celkem 65,2 tis. Kč a s ním spojené kurzové rozdíly jsou vykázány ve výši 25 tis. Kč.

V roce 2023 ÚP ČR splnil povinnost zaměstnávání osob zdravotně postižených vyplývající ze zákona o zaměstnanosti, z tohoto titulu nebyly tedy realizovány žádné výdaje.

Na náhradách mezd v době nemoci za zaměstnance (včetně náhrad za zaměstnance zabezpečující agendu EU, jejichž specifikace byla uvedena výše), které prvních 14 kalendářních dní hradí zaměstnavatel, bylo vyplaceno celkem 62 627,8 tis. Kč.

Věcné výdaje spojené s omezením šíření nákazy Covid-19 vynaložené např. na nákup ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků atd. vč. mimořádného příspěvku při nařízené karanténě vykazuje ÚP ČR za rok 2023 ve výši 213,3 tis. Kč.

Rozpočet ÚP ČR k 31. 12. 2023 dle závazných ukazatelů státního rozpočtu je uveden v příloze č. 2.

3.2 Programy rozvoje obnovy materiálně technické základny ÚP ČR pro období 2014–2024 a 2019–2026

3.2.1 Program 013 030 – Rozvoj a obnova materiálně technické základny ÚP ČR v letech 2014–2024

Prostřednictvím programu je realizována podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny ÚP ČR v období 2014–2024. Program klade důraz zejména na zabezpečení odpovídajících prostorových a materiálních podmínek pro výkon činnosti ÚP ČR na celém území České republiky. Zaměřuje se především na snížení provozních nákladů objektů, nápravu stavebně-technického stavu objektů, který by mohl ohrozit bezpečnost provozu nebo dokonce zdraví zaměstnanců nebo klientů ÚP ČR, vytváření stavebně-technických podmínek umožňujících vybudování proklientsky orientovaného systému úřadu a vytváření podmínek pro snižování počtu územních pracovišť (zejména slučováním roztříštěných územních pracovišť). K hlavním cílům programu 013 030 patří rovněž realizace akcí, jejichž investorská příprava, případně i projektové práce proběhly v rámci programu jako samostatné akce, případně i v programu 113 030.

V rámci tohoto programu bylo v roce 2023 vynaloženo 8 916,6 tis. Kč. Oproti roku 2022, kdy bylo vyčerpáno 34 635,9 tis. Kč, tj. o 25 719,2 tis. Kč méně.

3.2.2 Program 013 930 – Rozvoj a obnova materiálně technické základny ÚP ČR v letech 2019–2026

Prostřednictvím programu je realizována podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny ÚP ČR v období 2019–2026. Program je rovněž zaměřen na zabezpečení odpovídajících prostorových a materiálních podmínek pro výkon činnosti ÚP ČR na celém území České republiky. Také je zaměřen na snížení provozních nákladů ÚP ČR, nápravu stavebně-technického stavu objektů a na zvýšení bezpečnosti a zlepšení organizace provozu ÚP ČR. K cílům programu 013 930 patří rovněž realizace akcí, jejichž investorská příprava, případně i projektové práce proběhly v rámci samostatných akcí zařazených v programu 013 030.

V rámci tohoto programu bylo v roce 2023 vynaloženo 12 065,8 tis. Kč, v roce 2022 to bylo 6 500,8 tis. Kč, tj. 5 565 tis. Kč více.

4. DIGITALIZACE A INFORMAČNÍ SYSTÉMY

Pro zajištění svých úkolů ÚP ČR využívá agendové informační systémy MPSV od společnosti OKsystem, elektronickou spisovou službu od společnosti Axians Czech Republic s.r.o., webové stránky Jednotné portálové řešení od společnosti Asseco a ekonomické informační systémy MPSV a ČSSZ od společnosti Eviden Czech Republic s.r.o.

V roce 2023 procházel ÚP ČR výraznou transformací, která bude pokračovat i v letech následujících. V rámci této transformace je hlavní důraz kladen na rozsáhlou digitalizaci procesů ÚP ČR tak, aby došlo k celkovému zlepšení a zefektivnění činností ÚP ČR, a to jak s ohledem na snížení administrativní zátěže, tak s ohledem na zvýšení kvality služeb, které ÚP ČR poskytuje široké veřejnosti. S ohledem na široké spektrum agend, které ÚP ČR zajišťuje, a také s ohledem na specifika jednotlivých agend dochází k digitalizaci v postupných krocích, které jsou rozloženy do více let.

V roce 2023 se digitalizace agend ÚP ČR zaměřila zejména na agendu SSP, a to také s ohledem na potřebu zvýšit podíl včasně vyřízených žádostí zejména na velmi vytížených pracovištích ÚP ČR, např. na Krajské pobočce pro hl. m. Prahu. Tohoto cíle bylo úspěšně dosaženo.

Informaci o aktuálním stavu digitalizace i o výhledu do dalších období v jednotlivých agendách ÚP ČR poskytují další podkapitoly této části zprávy.

4.1 Digitalizace v oblasti zaměstnanosti

V oblasti nezaměstnanosti bude digitalizace agend realizována hlavně v průběhu roku 2024.

Agenda, která byla v rámci ÚP ČR digitalizována jako první, je agenda hlášení VPM. Dle ustanovení § 35 ZOZ může zaměstnavatel ÚP ČR nahlásit volná pracovní místa. Není to tak jeho povinnost. Je tak v zájmu zejména ÚP ČR, aby zaměstnavatel měl k dispozici co nejvíce možností, jak v případě potřeby tato volná místa nahlásit. Již od roku 2019 tak má v rámci JPŘPSV možnost ohlásit tato volná místa nejen klasickou „papírovou cestou“, ale i prostřednictvím webového rozhraní. Ačkoliv prozatím tuto cestu hlášení VPM využívá spíše menší podíl zaměstnavatelů, ÚP ČR tento nástroj aktivně mezi zaměstnavateli propaguje s cílem jeho využívání výrazně rozšířit.

V roce 2023 začalo MPSV ve spolupráci s odbornými pracovníky ÚP ČR a dodavatelem softwarového řešení pracovat na digitalizaci další agendy z oblasti zaměstnanosti, a to plnění informační povinnosti zaměstnavatele při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí.

Zaměstnavatel, u kterého nastoupí do zaměstnání cizí státní příslušník, je povinen o této skutečnosti informovat ÚP ČR, a to nejpozději v den nástupu této osoby do zaměstnání. Tato agenda byla dosud zcela realizována tzv. „papírovou cestou“, tj. vyplněním formuláře zaměstnavatelem a jeho zasláním příslušnému pracovišti ÚP ČR datovou schránkou či prostřednictvím držitele poštovní licence. Na ÚP ČR pak následuje ruční zpracování přijaté informace. Stávající postup je jak pro zaměstnavatele, tak pro ÚP ČR administrativně velmi náročný. V průběhu roku 2024 bude spuštěno digitalizované řešení, které tuto administrativní náročnost pro obě strany výrazně sníží.

V roce 2024 je dále plánováno zahájení procesu digitalizace agend zprostředkování zaměstnání a podpory v nezaměstnanosti. Hlavním cílem digitalizace v této oblasti je opět snížení administrativní náročnosti přijetí a zpracování odpovídajících žádostí (měsíčně průměrně cca 37,8 tis. žádostí o zprostředkování zaměstnání, 25,3 tis. žádostí o podporu v nezaměstnanosti a cca 1,8 tis. žádostí o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání) a to s cílem získat více času na klíčovou aktivitu v této agendě, kterou je vlastní poradenství směřující k nalezení zaměstnání. Digitalizace dále umožní lépe zacílit poradenské aktivity na ty UoZ, kteří je skutečně potřebují.

4.2 Digitalizace v oblasti nepojistných sociálních dávek

V roce 2023 se ÚP ČR zaměřil na digitalizaci sociálních dávek i samotných pracovišť s cílem snížit administrativu, uvolnit ruce pracovníkům a usnadnit cestu k dávkám samotným žadatelům a příjemcům sociálních dávek. Jedním z hlavních cílů digitalizace bylo zlepšit výkonnost a efektivitu jednotlivých pracovišť. Z uvedených důvodů se i v roce 2023 pokračovalo v rozšiřování možností učinit podání žádosti o dávky SSP nebo jiný úkon v elektronické podobě. V průběhu roku došlo k přesunu elektronického podání žádostí prostřednictvím zjednodušené on-line žádosti přes portál MPSV k podání prostřednictvím Klientské zóny Jenda. Klienti tedy nyní mohou žádosti o přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a rodičovský příspěvek podat v rámci jedné

aplikace přes Klientskou zónu Jenda z pohodlí domova a nezatěžovat se osobní návštěvou ÚP ČR.

V roce 2023 tak bylo elektronickou formou podáno 19,5 % z celkového počtu 543,7 tis. přijatých žádostí o dávky SSP. Digitalizace agendy má i velmi pozitivní dopad na rychlost zpracování podaných žádostí o dávky SSP, kdy se daří jak zvyšovat podíl dávek, které jsou zpracovány v řádném termínu, tak průměrná doba zpracování dávky.

5. TRH PRÁCE

5.1 Analýza trhu práce

Zatímco po většinu roku 2022 převládal pozitivní vývoj registrované míry nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných osob (PNO), kdy v meziročním porovnání stejných měsíců byla míra nezaměstnanosti nižší než v roce předchozím, tak od října 2022 došlo ke změně tohoto trendu s tím, že v meziročním porovnání stejných měsíců byla nadále aktuální míra nezaměstnanosti vyšší než ve stejném měsíci předchozího kalendářního roku. Tento trend s výjimkou měsíce října a listopadu setrval i po celý kalendářní rok 2023, kdy aktuální míra nezaměstnanosti byla vždy cca o 0,1 až 0,3 p. b. vyšší, než ve stejném měsíci roku 2022. Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v prvním pololetí postupně klesal z hodnoty 3,9 % v lednu až na hodnotu 3,4 % v červnu, což je běžný vývoj zejména s ohledem na náběh pravidelných sezónních prací. Od července PNO oscilovala kolem 3,5 % s tím, že na konci prosince se zvýšila až na 3,7 %. Svým vývojem tak kopírovala vývoj v předchozím kalendářním roce. Již v průběhu prázdnin se do počtu registrovaných nezaměstnaných začíná postupně promítat příchod čerstvých absolventů škol, plně se však tento přírůstek projeví až v měsíci září, kdy došlo ke zvýšení registrovaných absolventů z 5 282 v červnu na 12 484 na konci září 2023. V prosinci pak dochází tradičně k růstu PNO z důvodu ukončení sezónních prací a také pracovních smluv na dobu určitou s koncem k 31. prosinci. Vlastní okamžik vstupu těchto osob do evidence nezaměstnaných je pak z velké části závislý na vývoji klimatických podmínek a s tím souvisejícím ukončení prací např. ve stavebnictví. Průměrný podíl nezaměstnaných v roce 2022 byl 3,6 %, což je oproti roku 2022 nárůst o 0,2 p. b.

Celkový počet UoZ k 31. 12. 2023 meziročně vzrostl o 7,4 tis. na 279,2 tis. Průměrný počet UoZ (265,7 tis.) byl v roce 2023 o 13,6 tis. vyšší než v předchozím roce.

Z celkového počtu evidovaných UoZ bylo v prosinci 148,6 tis. žen, což je o 3,1 tis. více než v prosinci 2022, jejich podíl na celkovém počtu uchazečů poklesl o 0,3 p. b. na 53,2 %. Průměrný počet evidovaných žen v roce 2023 činil 145,4 tis., což je o 10,1 tis. více než v roce 2022. Průměrný podíl žen na celkovém počtu registrovaných UoZ za rok 2023 vzrostl na 54,8 % (v roce 2022 – 53,8 %). V průběhu kalendářního roku se

podíl žen na celkové nezaměstnanosti významně mění, v červenci a srpnu se pohyboval okolo 56,5 %. Jeho vývoj je ve srovnání s celkovou mírou nezaměstnanosti opačný. Vyplývá z toho, že ženy na trhu práce méně benefitují ze sezónních zaměstnání.

K 31. 12. 2023 bylo evidováno 9,8 tis. absolventů škol všech stupňů vzdělání a mladistvých po ukončení základní školy, tj. o 3,3 tis. méně než před rokem. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání meziročně poklesl o 1,3 p. b. na 3,3 %.

Průměrný počet UoZ pobírajících podporu v nezaměstnanosti v roce 2023 stoupl o 0,6 tis. na 79,2 tis., průměrný podíl UoZ pobírajících podporu v nezaměstnanosti na celkovém počtu UoZ poklesl z 31,2 % na 29,8 %.

Průměrná měsíční výše podpory v nezaměstnanosti vzrostla z částky 9 591 Kč v roce 2022 na 10 255 Kč v roce 2023, ke konci prosince 2023 činila 10 823 Kč, zatímco v prosinci 2022 dosahovala 9 759 Kč.

Během roku 2023 byl zaznamenán meziroční nárůst vyřazených uchazečů o zaměstnání v prvních deseti měsících roku; v listopadu a prosinci pak byl zaznamenán pokles. Celkem bylo za rok 2023 vyřazeno z evidence ÚP ČR o 11,6 tis. uchazečů o zaměstnání více než za rok 2022. Počet umístěných UoZ celkem za rok vzrostl o 13 tis. na 294,5 tis., z toho úřadem práce bylo umístěno 158,5 tis., což je o 47,4 tis. více než v roce 2022. Celkem se v roce 2022 na ÚP ČR nově přihlásilo 448,8 tis. UoZ, což je o 6 tis. více než v minulém roce.

Z hlediska dlouhodobé nezaměstnanosti počet UoZ evidovaných déle než 12 měsíců vzrostl o 7,9 tis. osob na 82,2 tis. a jejich podíl vzrostl z 27,4 % na 29,5 %.

Ke konci roku 2023 došlo k meziročnímu zvýšení průměrné délky evidence UoZ z 466 dní k 31. 12. 2022 na 476 dní k 31. 12. 2023 tj. o 10 dní.

Ke konci prosince 2023 se meziročně snížil počet VPM o 6 % (16,8 tis.) na 271,8 tis. a průměrný počet VPM (282,1 tis.) meziročně poklesl o 44 tis. V souvislosti s tím vzrostl ukazatel počtu UoZ na jedno VPM na 1,0 uchazeče (prosinec 2022 – 0,9 uchazeče). Více UoZ než VPM bylo také v lednu 2023. Nadále na trhu práce v některých profesích výrazně převládá nabídka pracovní síly nad poptávkou po ní. Poklesl jak počet VPM pro absolventy a mladistvé z 54,6 tis. v lednu na 49,3 tis. v prosinci, tak i počet VPM pro

osoby se ZP z 10,6 tis. v lednu na 9,8 tis. v prosinci 2023. Údaje o počtu UoZ, PNO a volných pracovních místech jsou uvedeny v příloze č. 3a, 3b.

5.2 Mezinárodní srovnání nezaměstnanosti podle EUROSTAT

Ukazatele uvedené v této kapitole zpracovává EUROSTAT (Statistický úřad Evropského společenství) na základě primárních dat z Labour Force Sample Survey (LFSS) jednotlivých členských států EU tak, aby zabezpečovaly mezinárodní srovnání mezi jednotlivými členskými státy. Údaje za ČR v této části se proto mohou lišit od údajů z výběrových šetření pracovních sil Českého statistického úřadu.

Průměrná roční míra nezaměstnanosti (dále jen „MN“) v EU 27 nepřetržitě klesala od roku 2013 z hodnoty 11,6 % až na hodnotu 6,8 % v roce 2019. Stejný průběh má i vývoj průměrné MN v ČR, ale její pokles je ještě výraznější, z hodnoty 7 % v roce 2013 se snížila až na 2,0 % v roce 2019. Vlivem koronavirové krize došlo v letech 2020 a 2021 k přechodnému zvýšení MN, a to jak v EU 27 (7,2 % v roce 2020 a 7,1 % v roce 2022), tak v ČR (2,6 %, resp. 2,8 %). V roce 2022 lze již pozorovat opětovný pokles MN, kdy v EU 27 činila MN 6,2 %, zatímco v ČR poklesla na 2,2 %. V měsíčním porovnání má Česká republika nejnižší MN v EU od ledna 2017 do března 2023 (kromě října 2020). V dalším průběhu roku 2023 pak MN v ČR byla první až třetí nejnižší v rámci EU 27 s tím, že nižší míra nezaměstnanosti byla v Polsku a na Maltě. Nejnižší míra nezaměstnanosti v rámci EU 27 byla v ČR v květnu, srpnu a září 2023, v prosinci byla ČR na druhé pozici.

Míra nezaměstnanosti mladých ve věku do 25 let v EU 27 (pracovní síla ve stejné věkové kohortě) od roku 2013 postupně klesá z hodnoty 25,2 % až na 15,6 % v roce 2019. V ČR docházelo k poklesu již od roku 2012 z hodnoty 19,5 % postupně až na hodnotu 5,6 % v roce 2019. V letech 2020 až 2022 kopíroval vývoj míry nezaměstnanosti mladých vývoj MN jako celku s tím, že v roce 2020 dosáhla 17,6 % (EU 27), resp. 8,0 % (ČR), v roce 2021 pak vykazovala úroveň 16,7 %, resp. 8,2 %. V roce 2022 již došlo k znatelnému poklesu na 14,5 %, resp. 6,8 %, K zemím s nejvyšší hodnotou MN mladých v roce 2022 patřilo Řecko (31,4 %), Španělsko (29,8 %) a Itálie (23,7 %). Hodnota nižší než 10 % byla kromě ČR zaznamenána v Německu, Nizozemsku, na Maltě a v Rakousku (6 %, 7,6 %, 8,3 % a 9,5 %). Národní cíl ČR

v rámci Strategie Evropa 2020 předpokládal snížení MN mladých o jednu třetinu (ve srovnání s rokem 2010), tj. na cca 12,2 %. Tohoto cíle bylo dosaženo již v roce 2016.

MN osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0-2 mezinárodní klasifikace vzdělání) v EU 27 dosáhla v roce 2013 20,5 %, poté postupně klesala až do roku 2019 na hodnotu 13,5 %. V letech 2020-2021 stoupla na 13,8 %, resp. na 13,7 % s tím, že v roce 2022 poklesla na hodnotu nižší než předcovidovou (12,2 %). Situace v ČR byla v minulých letech na rozdíl od celkové MN a MN mladých horší než průměr EU 27; v období od roku 2010 dosáhla nejvyšší hodnoty v roce 2012, kdy činila 28,5 %, k výraznému poklesu došlo v roce 2017 na hodnotu 13,1 %, v letech 2018 a 2019 pokračoval pokles až na hodnotu 10,7 % a v roce 2020 na 10,4 %. V roce 2021 došlo k nárůstu na 12,9 % s tím, že na této úrovni víceméně setrvala i v roce následujícím, kdy došlo pouze k nepatrnému poklesu na 12,2 %. Národním cílem ČR v rámci Strategie Evropa 2020 bylo její snížení do roku 2020 o jednu čtvrtinu, tj. na cca 18,8 %. Nejvyšší MN osob s nízkou kvalifikací byla v roce 2021 zaznamenána na Slovensku (40,2 %), ve Švédsku (25,0 %) a ve Španělsku (19,3 %). Nejpříznivější situace byla na Maltě (3,8 %), v Nizozemsku (5,7 %) a v Německu (6,6 %).

Také míra dlouhodobé nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných déle než 12 měsíců na pracovní síle) od roku 2013 v EU 27 plynule klesá. Hodnota míry dlouhodobé nezaměstnanosti v EU 27 dosáhla v roce 2013 a 2014 hodnoty 5,5 %, v následujících letech postupně klesala až na 2,4 % v roce 2022. Jedinou výjimkou tak byl nárůst v roce 2021 na 2,8 %. V ČR byla míra dlouhodobé nezaměstnanosti nejvyšší v letech 2012 a 2013 a to 3,0 %. Od roku 2014 tento ukazatel klesal až na úroveň 0,6 % v roce 2022. Jedinou výjimkou tak opět byl přechodný nárůst na 0,8 % v roce 2021. Nejlepší situace byla v roce 2022 byla v Dánsku (0,5 %), Česku (0,6 %) a v Nizozemsku (0,7 %). Nejvyšší hodnota byla v roce 2022v Řecku (7,7 %).

Vývoj míra nezaměstnanosti ve státech EU a mezinárodní srovnání ČR a EU je uvedeno v přílohách 3c-d.

5.3 Lokální sítě zaměstnanosti

ÚP ČR se v roce 2023 stejně jako v předchozím období zaměřil na budování lokálních sítí zaměstnanosti, jejichž prostřednictvím dochází k propojení jednotlivých subjektů na trhu práce. Cílem je komplexní a společné řešení problematiky zaměstnanosti,

vzájemné předávání zkušeností a know-how. Dílčími úkoly jsou realizace aktivního monitoringu trhu práce, prohlubování spolupráce se zaměstnavateli a iniciativa v oblasti efektivního fungování poradních sborů při ÚP ČR.

Cílem monitoringu trhu práce je zjišťování skutečných stavů a pohybů zaměstnanců u zaměstnavatelů, navázání a prohlubování spolupráce mezi ÚP ČR a zaměstnavateli v regionech. Zaměstnanci ÚP ČR zaměstnavatelům nabízejí konkrétní služby k řešení jejich personální situace. Mezi tyto služby patří individuální poradenství, realizace výběrových řízení, seminářů pro zaměstnavatele, ale i organizace burz práce pro zaměstnavatele.

Vzhledem k tomu, že zaměstnavatelé nemají ze zákona povinnost hlásit ÚP ČR volná pracovní místa, slouží monitoring trhu práce také k aktivnímu vyhledávání volných pracovních míst přímo u zaměstnavatelů a přispívá k efektivnějšímu umísťování uchazečů o zaměstnání z evidence ÚP ČR.

Za účelem koordinace monitoringu byla jednotně definována pravidla pro oslovování zaměstnavatelů a metodiky pro různé formy spolupráce se zaměstnavateli. Na jejich dalším rozvíjení a úpravách průběžně spolupracují všichni zaměstnanci monitoringu trhu práce. Výsledkem zmíněných kroků v oblasti monitoringu trhu práce je lepší komunikace a spolupráce mezi ÚP ČR a dalšími subjekty na trhu práce, což potvrzuje pozitivní zpětná vazba od zaměstnavatelů. V souvislosti s aktivním přístupem ÚP ČR jsou zaměstnavatelé lépe informováni o službách ÚP ČR.

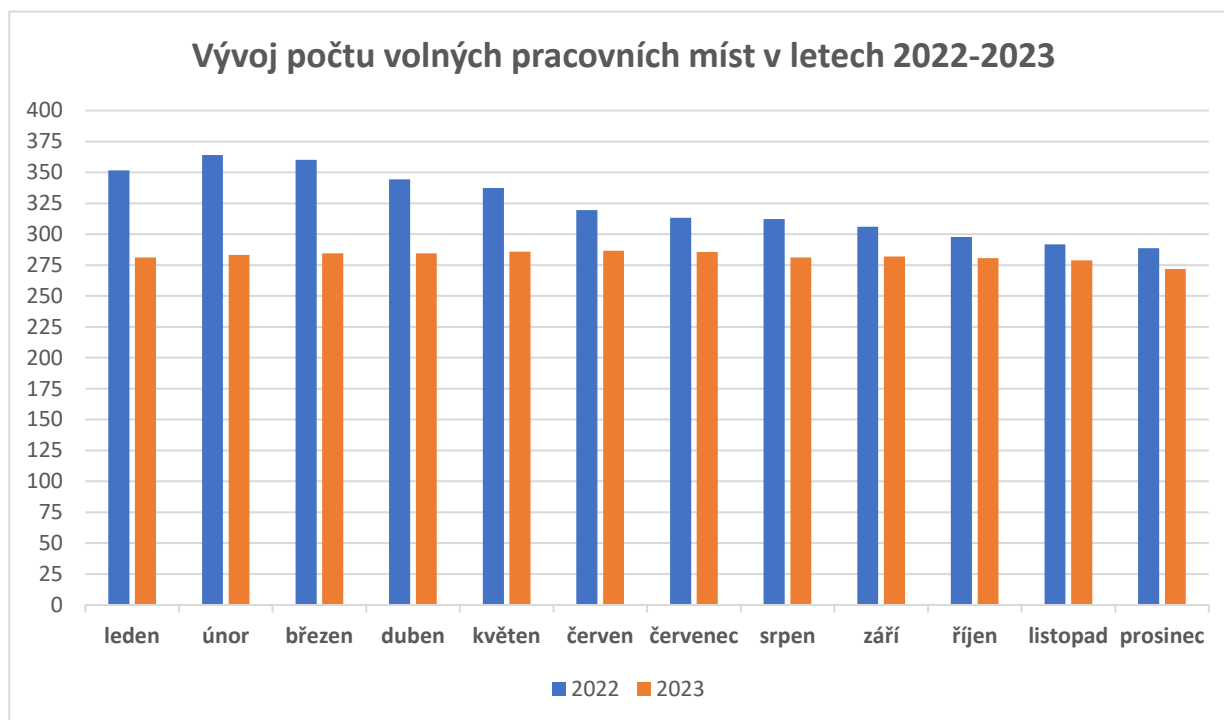
V průběhu roku 2023 bylo uskutečněno celkem 26,2 tis. kontaktů se zaměstnavateli. 6,2 tis. kontaktů se zaměstnavateli bylo zaměstnanci ÚP ČR realizováno formou osobní návštěvy.

V roce 2023 bylo zaměstnanci monitoringu organizováno na základě individuálního požadavku zaměstnavatele 593 výběrových řízení, 87 seminářů pro zaměstnavatele na aktuální témata z oblasti zaměstnanosti, 34 burz práce po celém území ČR.

Zlepšení koordinace činností zaměstnanců monitoringu a sjednocení parametrů sledovaných u zaměstnavatelů má kromě výše uvedených pozitivních vlivů na trh práce význam také pro přesnější predikci vývoje a potřeb trhu práce v regionech i v celé ČR.

Graf 1 - Vývoj počtu nahlášených volných pracovních míst na ÚP ČR v letech 2022–2023 (v tisících).

ÚP ČR rozvíjí aktivní dialog také se státními podniky a organizacemi. V regionech jsou zástupci státních podniků kontaktováni v rámci návštěv zaměstnanců monitoringu trhu práce, kteří je seznamují se službami ÚP ČR. Vedoucí zaměstnanci ÚP ČR se státními podniky komunikují s cílem navázat hlubší a dlouhodobou spolupráci.

ÚP ČR se na lokálních sítích zaměstnanosti podílí také prostřednictvím aktivní účasti svých jednotlivých krajských poboček na rámci Teritoriálních paktů zaměstnanosti. Pakty zaměstnanosti jsou založeny ve všech krajích ČR s výjimkou hlavního města Prahy. V rámci Jihomoravského kraje pak činnost Paktu zaměstnanosti nahrazuje Rada pro rozvoj lidských zdrojů JMK. Všechny Pakty zaměstnanosti vznikly nejpozději v roce 2016 a ÚP ČR v nich má své zástupce, přičemž většinou se jedná o ředitele příslušných Krajských poboček ÚP ČR. V rámci Paktů působí na takových pozicích, že jsou schopni jeho konání aktivně ovlivňovat.

Pakty zaměstnanosti se schází pravidelně, většinou 2krát až 4krát do roka, nicméně vazby mezi jednotlivými aktéry na trhu práce, které byly navázány v rámci Paktů zaměstnanosti, se využívají i neformálně a výrazně tak napomáhají dosahování cílů rozvoje všech relevantních aspektů ekonomiky daného kraje.

V rámci své agendy Pakty zaměstnanosti vykonávají nejrůznější činnosti, které vyplývají ze specifických potřeb daného regionu. Mezi takové aktivity patří zejména předkládání projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů trhu práce a regionu, dále pak sběr dat a zpracování tematických analýz a následné diskuze mezi sociálními partnery a navrhování řešení, šíření výsledků výzkumu např. prostřednictvím pořádání konferencí. Pakty zaměstnanosti se intenzivně věnují i rozvoji školství a jeho přizpůsobování potřebám trhu práce, propojování školství a zaměstnavatelů, například prostřednictvím podpory kroužků či vzdělávání kariérových poradců.

Na okresní i krajské úrovni je jsou pak úkoly ÚP ČR naplňovány také prostřednictvím pravidelně konaných poradních sborů ředitele, které ÚP ČR zřizuje v souladu se ZOZ. Na poradních sborech jsou účastni zástupci sociálních aktérů v daném okrese či kraji. Jedná se zejména o starosty obcí, zástupce hospodářské komory, významných zaměstnavatelů v regionu, odborových svazů, dalších orgánů státní správy a v neposlední řadě neziskových organizací, např. organizací sdružujících osoby zdravotně postižené. Tito partneři jsou v rámci poradních sborů seznamováni s činností ÚP ČR a s jeho aktuálními prioritami, například ve věci aktivní politiky zaměstnanosti. Partneři v rámci jednání poradního sboru poskytují ÚP ČR cenné informace o svém názoru na situaci a budoucí vývoj v regionu, a to jak z hlediska celkově ekonomického, tak z hlediska trhu práce. Dále poskytují cennou zpětnou vazbu ve vztahu k činnosti ÚP ČR; zejména se vyjadřují ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření míst pro veřejně prospěšné práce a dalším opatřením aktivní politiky zaměstnanosti, k programům strukturálních a organizačních změn, k programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti. Na úrovni krajské pobočky a vybraných kontaktních pracovišť jednají pravidelně dvakrát během kalendářního roku. V roce 2023 se uskutečnilo na úrovni krajských poboček a vybraných kontaktních pracovišť celkem 151 jednání poradních sborů.

6. ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ

Činnosti v oblasti zprostředkování byly v roce 2023 nadále ovlivněny nízkou mírou nezaměstnanosti a nízkou kvalifikací velké části uchazečů o zaměstnání. Přestože se podařilo stabilizovat energetickou krizi, trh práce nadále mírně ovlivňoval ukrajinsko-ruský válečný konflikt. ÚP ČR se v roce 2023 snažil maximálně přispět ke sladění nabídky a poptávky na pracovním trhu, a to i prostřednictvím podpory pracovního uplatnění specifických skupin uchazečů o zaměstnání, jako jsou lidé se zdravotním postižením.

Zvýšenou péči v oblasti zprostředkování ÚP ČR věnoval nadále zejména uchazečům o zaměstnání, nacházejícím se v hmotné nouzi, dlouhodobě nezaměstnaným bez hendikepů, které by jim bránily v uplatnění se na trhu práce, osobám se zdravotním postižením, a osobám nad 55 let věku. V neposlední řadě se činnosti zprostředkování zaměřovaly také na osoby s dočasnou ochranou, které se integrují na zdejší podmínky. Aktivity v oblasti poradenství při zprostředkování, poradenství k rekvalifikacím nebo pracovní rehabilitace, i samotné zprostředkování zaměstnání, byly cíleně směřovány na individuální práci s konkrétními uchazeči o zaměstnání.

Práce s uchazečem o zaměstnání vedoucí k jeho uplatnění na trhu práce byla prioritou. Zároveň tím byla naplňována snaha vyhovět zaměstnavatelům v jejich poptávce po pracovní síle. Součinnost útvarů zprostředkování a hmotné nouze byla, stejně jako v předchozích letech, zaměřená na zvýšení možnosti zaměstnatelnosti společných klientů, tj. uchazečů o zaměstnání pobírajících dávku pomoci v hmotné nouzi. Tato spolupráce útvarů průběžně přispívá ke snížení objemu vyplácených dávek pomoci v hmotné nouzi.

Nízká nezaměstnanost nadále umožnila specifikovat uchazeče o zaměstnání podle jejich potřeb tak, aby vybraným ohroženým skupinám mohla být věnována zvýšená pozornost a cílená péče na všech kontaktních pracovištích.

V mezinárodním srovnání podle EUROSTATU patřila Česká republika po celý rok 2023 k zemím s nejnižší mírou nezaměstnanosti v celé Evropské unii.

Tabulka 2 - Ukončené evidence

Ukončené evidence	2020	2021	2022	2023
Počet ukončených evidencí UoZ	417 370	428 360	429 214	441 377
z toho umístěných UoZ	300 166	298 487	281 536	294 465
z toho UoZ umístěných ÚP ČR	108 026	103 669	111 144	158 508

V roce 2023 byla ukončena evidence 441,4 tis. uchazečům o zaměstnání, což bylo o 12,2 tis. více než v roce 2022. Za pomoci ÚP ČR bylo v roce 2023 umístěno 158,5 tis. uchazečů o zaměstnání. Realizací nabídky poradenských činností byla podpořena aktivizace uchazečů o zaměstnání, a tím také schopnost získat vhodné zaměstnání, což se projevuje zejména ukončením jejich evidence a odchodem do zaměstnání.

7. PORADENSTVÍ A DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

7.1 Poradenství

Poradenské činnosti ÚP ČR jsou zabezpečovány jak interně – zaměstnanci ÚP ČR, tak externě – prostřednictvím nákupu poradenských činností. Externí poradenské činnosti jsou využívány v těch případech, kdy daný typ poradenství nezabezpečuje ÚP ČR vlastními zaměstnanci, nebo je nutné zvýšit kapacitu poradenství zabezpečovaného vlastními zaměstnanci ÚP ČR.

V rámci interních poradenských činností bylo realizováno individuální poradenství, skupinové poradenství (tj. skupinová poradenská činnost do 5 hod.) a poradenské programy (tj. skupinová poradenská činnost nad 5 hod.).

Individuální poradenství interní bylo v roce 2023 poskytnuto 415,1 tis. klientům, z toho 315,1 tis. uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání a 100 tis. klientům z řad veřejnosti. Individuální poradenství zahrnuje celou škálu poradenských aktivit, především poradenství k volbě povolání, poradenství k rekvalifikacím, speciální poradenství, psychologické poradenství, poradenství k pracovní rehabilitaci, užití diagnostických nástrojů apod.

Bilanční diagnostiku interní v roce 2023 absolvovalo celkem 36 klientů.

V rámci poradenství pro volbu povolání bylo v roce 2023 Informačními a poradenskými středisky ÚP ČR zrealizováno celkem 3,4 tis. skupinových poradenství pro základní školy, kterých se zúčastnilo 73,2 tis. žáků a celkem 1,6 tis. skupinových poradenství pro střední školy, vyšší odborné školy a vysoké školy, kterých se zúčastnilo 36,9 tis. studentů.

Dále bylo v roce 2023 uspořádáno celkem 4,8 tis. interních skupinových poradenství pro 39 665 uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání a 329 interních skupinových poradenství pro 3,4 tis. klientů z řad veřejnosti.

Mezi další interní poradenské činnosti patří skupinové informační schůzky, které jsou zaměřené např. na informování klientů o jejich právech a povinnostech, o nabídce služeb ÚP ČR, o rekvalifikacích a dalších nástrojích aktivní politiky zaměstnanosti, o možnostech sjednání individuálních akčních plánů apod. Interních informačních schůzek interních se v roce 2023 uskutečnilo 7,8 tis. s účastí 90,3 tis. klientů.

Dále se v roce 2023 realizovaly interní poradenské programy v počtu konání 502, které úspěšně absolvovalo 2 934 klientů. Poradenský program se tematicky člení na:

- a) Poradenský program Sebepoznávání pro trh práce,
- b) Poradenský program Komunikační dovednosti,
- c) Poradenský program Sebe prezentace na trhu práce,
- d) Poradenský program Orientace na trhu práce,
- e) Poradenský program Hledání zaměstnání,
- f) Poradenský program Pracovněprávní gramotnost,
- g) Poradenský program Finanční gramotnost,
- h) Poradenský program Poradenství k podnikání,
- i) Poradenský program komplexní, vč. Job clubu,
- j) Poradenské programy ostatní.

V rámci externích poradenských činností bylo realizováno individuální poradenství, skupinové poradenství (tj. skupinová poradenská činnost do 5 hod.) a poradenské programy (tj. skupinová poradenská činnost nad 5 hod.).

- individuální poradenství externí bylo v roce 2023 poskytnuto 0 klientům,
- bilanční diagnostiku externí v roce 2023 absolvovalo celkem 719 klientů,
- externích skupinových poradenství bylo v roce 2023 uspořádáno celkem 18 pro 112 klientů.

Dále se v roce 2023 realizovaly externí poradenské programy v počtu konání 298, které úspěšně absolvovalo 1,9 tis. klientů.

Jiné významné akce ÚP ČR, nebo akce, na kterých se ÚP ČR podílel ve spolupráci s dalšími subjekty, byly Frýdlantské dny v počtu 37 konání, do nichž bylo zařazeno 401 klientů. Dále se ÚP ČR spolupodílel na burzách škol, burzách práce a jiných prezentacích na veletrzích a výstavách v počtu 250. Rovněž se uskutečnilo 293 setkání s výchovnými poradci základních a středních škol, setkání s rodiči žáků/studentů v rámci třídních schůzek.

Na základě průběžného monitorování poskytovaných poradenských činností lze konstatovat, že jednoznačně převažují poradenské činnosti interně zajišťované ÚP ČR nad externími, nakupovanými poradenskými činnostmi, vyjma bilanční diagnostiky, kde je znatelné zastoupení externí, nakupované bilanční diagnostiky.

7.2 Rekvalifikace

Rekvalifikace se svým zaměřením, obdobně jako v uplynulých letech, využívaly nejen pro získání nové kvalifikace, ale také k jejímu zvýšení a prohloubení. Rekvalifikace patří, co do počtu zařazených účastníků, mezi nevyužívanější nástroj aktivní politiky zaměstnanosti.

V roce 2023 se rekvalifikací zúčastnilo celkem 27,6 tis. osob, což je navýšení o 12,3 tis. osob oproti roku 2022. Důvodem navýšení je mimo jiné podpora digitálních rekvalifikací v rámci Národního plánu obnovy.

Dalším důvodem je příliv uprchlíků z Ukrajiny. Rekvalifikace pomáhají zejména v případě občanů Ukrajiny s dočasnou ochranou. Hlavní bariérou pro výkon kvalifikovaných profesí je u cizinců především neznalost českého jazyka. ÚP ČR jim proto nabídl mimo jiné i pomoc s financováním jazykových rekvalifikačních kurzů. Kurz češtiny pro cizince v roce 2023 zahájilo 7,3 tis. osob a 7 tis. z nich jej už také (do 31.12.2023) úspěšně ukončilo.

Rekvalifikace zabezpečované ÚP ČR se v roce 2023 účastnilo 4,6 tis. osob a 23 tis. osob se účastnilo rekvalifikace zvolené.

Nejčastěji realizovanou rekvalifikací byly v loňském roce kurzy českého jazyka pro cizince, počítačové kurzy, kurzy zaměřené na získání řidičských průkazů, vč. profesní způsobilosti, a kurzy pro pracovníky v sociální oblasti.

Z hlediska kvalifikace byli mezi účastníky všech typů rekvalifikací nejvíce zastoupeni uchazeči a zájemci o zaměstnání s výučním listem, s úplným středním vzděláním s maturitou a se základním vzděláním, z hlediska věku pak účastníci ve věkové skupině 35-39 let.

Prioritou jsou rekvalifikace ve vazbě na Průmysl 4.0, automatizaci a digitalizaci a rovněž rekvalifikace, které reflektují stárnutí populace, tj. podpora rekvalifikací směřujících do sociálních služeb a zdravotnictví.

7.3 Pracovní rehabilitace

V uplynulém období se ÚP ČR zaměřil na práci s osobami se zdravotním postižením. Na základě organizačních opatření přijatých v předešlých obdobích, která vedla k nastavení sítě poradců pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „poradci OZP“)

a poradců pro zaměstnavatele osob se zdravotním postižením, došlo k zintenzivnění výběru osob se zdravotním postižením k individuálním a ke skupinovým poradenským aktivitám. Osoby se zdravotním postižením jsou díky této intenzivní poradenské práci informovány o možnostech pracovní rehabilitace.

Na kontaktních pracovištích ÚP ČR probíhala skupinová poradenství k pracovní rehabilitaci, individuální poradenství, interní skupinová poradenství JOB CLUB HELP, a poradenské programy, které jsou určeny pro osoby se zdravotním postižením.

Za rok 2023 bylo uzavřeno celkem 196 individuálních plánů pracovní rehabilitace. Poradcům OZP se v rámci krajských poboček ÚP ČR dařilo v průběhu roku 2023 osoby se zdravotním postižením umisťovat na trh práce (celkem 3,5 tis. OZP: 2,1 tis. OZP na otevřeném trhu práce a 1,4 tis. OZP na chráněném trhu práce).

Při umisťování osob se zdravotním postižením bylo uskutečněno 6,9 tis. kontaktů se zaměstnavateli (na otevřeném trhu práce 4 tis. kontaktů, na chráněném trhu práce 2,9 tis. kontaktů).

V roce 2023 bylo osobám se zdravotním postižením poskytnuto celkem 30 tis. individuálních poradenství.

V rámci této oblasti pomohl zvýšit dostupnost a efektivnost služeb pro osoby se zdravotním postižením realizovaný systémový projekt ÚP ČR, který je zaměřený na podporu poradenství a zaměstnávání osob se zdravotním postižením, u jejich stávajících či potencionálních zaměstnavatelů (podrobně informace v kapitole 13. Systémové projekty přímého přidělení – projekt „Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce“. Tento projekt byl ukončen k 31. 5. 2023).

Na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením ÚP ČR od 1. 4. 2023 realizuje národní projekt přímého přidělení „Podpora zaměstnanosti osob se zdravotním postižením“ (podrobně informace v kapitole 12. Národní projekty přímého přidělení).

8. ZAHRANIČNÍ ZAMĚSTNANOST A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Generální ředitelství ÚP ČR plní funkci styčného místa v rámci členských států EU/EHP a Švýcarska pro oblast dávek v nezaměstnanosti spadajících pod Nařízení EP a Rady (ES) 883/2004 a Nařízení EP a Rady (ES) 987/2009 (dále jen „nařízení“).

8.1 Refundace dávek v nezaměstnanosti

Oblast refundace – příjmy se týká finančních prostředků, které ČR požaduje po státu EU/EHP a Švýcarska za osoby, které v ČR pobíraly podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, ale jejich poslední zaměstnání bylo ve státě EU/EHP a Švýcarska. V závislosti na délce zaměstnání v zahraničí je možné refundaci žádat maximálně za 3 měsíce (při délce zaměstnání v zahraničí do 12 měsíců v předchozích 2 letech), nebo za 5 měsíců (při délce zaměstnání v zahraničí nad 12 měsíců v posledních 2 letech).

Oblast refundace – výdaje se týká finančních prostředků, které ČR hradí do státu EU/EHP a Švýcarska, kde dotyčná nezaměstnaná osoba pobírala podporu v nezaměstnanosti, ale státem posledního zaměstnání byla ČR. Obdobně jako u příjmů se hradí částka v závislosti na délce zaměstnání v ČR. Maximálně 3 měsíce (při délce zaměstnání v ČR do 12 měsíců v předchozích 2 letech) nebo maximálně 5 měsíců (při délce zaměstnání v ČR nad 12 měsíců v předchozích 2 letech).

Bilance za refundace dávek v nezaměstnanosti je za rok 2023 na straně příjmů přes 270 mil. Kč a na straně výdajů přes 36 mil. Kč. Celková efektivita získaných finančních prostředků za refundace podpor v nezaměstnanosti je výrazně pozitivní. Od zavedení uplatňování refundací podle uvedených nařízení (tj. od roku 2010) získala ČR přes 2,8 mld. Kč a vyplatila necelých 502 mil. Kč.

S většinou členských států je, i přes nejednoznačný výklad nařízení, dosud ne zcela funkční jednotný evropský informační systém a jazykové bariéry, spolupráce v oblasti refundací podpor v nezaměstnanosti velmi dobrá a členské státy své závazky vyplývající z nařízení plní. Výborná spolupráce byla rozvinuta s Německem, Rakouskem a Slovenskem, což jsou z hlediska objemu finančních prostředků v oblasti úhrad podpory v nezaměstnanosti nejvýznamnější partneři ČR.

Nadále trvá problematická spolupráce s Velkou Británií, která uplatňuje rozdílný výklad nařízení než členské státy. Přetrvávají problémy s Itálií, která své závazky neplní a na urgence zasílané z GŘ ÚP ČR i MPSV ČR nereaguje.

8.2 Zahraniční zaměstnanost

Činnost ÚP ČR v oblasti zaměstnávání cizích státních příslušníků se zaměřuje především na tyto základní oblasti:

- evidence zahraniční zaměstnanosti,
- vydávání rozhodnutí ve věci povolení k zaměstnání cizincům,
- vydávání závazných stanovisek k dalšímu zaměstnávání cizinců, kteří jsou držitelé zaměstnanecké karty.

Evidenční povinnost vyplývající z ustanovení § 102 zákona o zaměstnanosti pokrývá zaměstnance ze zahraničí jako celek, týká se tedy všech cizích státních příslušníků bez ohledu na jejich státní příslušnost, pobytový status nebo povinnost získat některé z pracovních oprávnění, pouze s výjimkou cizinců uvedených v § 98 písm. f) – i) a písm. t) zákona o zaměstnanosti.

K 31. 12. 2023 evidoval ÚP ČR celkem 824,1 tis. zaměstnanců ze zahraničí, mezi nimiž podílem 58 % převažovali muži. Z hlediska formy evidence převažují s počtem 409,7 tis. občané EU/EHP a Švýcarska, následováni cizinci, kteří k výkonu zaměstnání na území ČR nepotřebují žádný druh pracovního oprávnění (v počtu 294,8 tis. osob). Cizinci, kteří jsou držiteli platné zaměstnanecké karty, početně převažují nad osobami s povolením k zaměstnání platným ke dni 31. 12. 2023. Držitelů zaměstnanecké karty bylo k uvedenému datu evidováno 108,9 tis., povolení k zaměstnání platných ke stejnému datu bylo vydáno 8,9 tis. Z hlediska počtu osob je nejméně zastoupena kategorie držitelů modrých karet, které jsou určeny pro cizince vykonávající zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci, a to v počtu 1,9 tis. osob.

Z hlediska občanství zaměstnanců ze zahraničí je nejpočetněji zastoupena skupina zaměstnanců z Ukrajiny (285,6 tis. osob), následují občané Slovenska (216,2 tis. osob), dále pak občané Polska (49,2 tis. osob), zahraniční zaměstnanci z Rumunska (46,2 tis. osob) a občané Bulharska (36,6 tis. osob). Podle národní klasifikace zaměstnání CZ-ISCO zastávalo k 31. 12. 2023 nejvíce zaměstnanců ze zahraničí

pozice pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (9. třída) s počtem 230,9 tis. osob, což v celkovém počtu zaměstnanců ze zahraničí představuje cca 28 %. Dále následuje 8. třída (obsluha strojů a zařízení, montéři) s počtem 215 tis. osob a po ní skupina pracovníků ve službách a prodeji (5. třída) s 90 tis. osobami.

Agenda vydávání rozhodnutí o povolení k zaměstnání a závazných stanovisek je zaměřena výhradně na cizince ze třetích zemí, kteří ke svému zaměstnání na českém trhu práce potřebují povolení k zaměstnání vydávané ÚP ČR nebo zaměstnaneckou kartu vydávanou Ministerstvem vnitra ČR.

Co se týče oblasti vydávání rozhodnutí o povolení k zaměstnání, resp. prodloužení povolení k zaměstnání, vydává ÚP ČR na základě zákona o zaměstnanosti tato povolení k zaměstnání pouze pro některé specifické skupiny zaměstnanců ze zahraničí, jakými jsou např. sezónní zaměstnanci, cizinci vyslaní svým zahraničním zaměstnavatelem k výkonu práce u české fyzické nebo právnické osoby na základě uzavřené smlouvy, členové obchodních korporací a další (více viz ustanovení § 89-§ 97 zákona o zaměstnanosti). Povolení k zaměstnání je také vydáváno v případech krátkodobého zaměstnání cizinců (tj. zaměstnání s délkou trvání maximálně do 90 dnů). Je vždy vydáváno na konkrétní pracovní místo u konkrétního zaměstnavatele. Celkový počet rozhodnutí o povolení k zaměstnání vydaných pobočkami ÚP ČR v průběhu roku 2023 byl 16,8 tis.

Nejvíce vydávaných povolení k zaměstnání tvořila v roce 2023 povolení k zaměstnání vydaná podle § 97 písm. d) zákona o zaměstnanosti, k datu 31. 12. 2023 bylo takovýchto povolení k zaměstnání platných 3 tis. (tj. cca 34 % všech platných povolení k zaměstnání). Jedná se o povolení k zaměstnání osobám, které jsou držiteli víza za účelem strpění pobytu, nebo jim za tímto účelem bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu. V roce 2023 se jednalo zejména o osoby z Ukrajiny, které do ČR přišly a pobývaly v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině a nesplnily podmínky pro udělení dočasné ochrany. Dále následují povolení k zaměstnání vydaná podle § 92 zákona o zaměstnanosti (2 tis. povolení platných k datu 31. 12. 2023). Další početnější kategorií tvoří osoby, které byly vyslány do ČR svým zahraničním zaměstnavatelem k výkonu práce u české fyzické nebo právnické osoby na základě uzavřené smlouvy (s počtem 1,7 tis. povolení platných k uvedenému datu), případně ještě osoby zaměstnané jakožto sezónní pracovníci (1,7 tis. povolení k zaměstnání).

Vzhledem ke skutečnosti, že v roce 2023 pokračoval válečný konflikt na území Ukrajiny a v ČR tak i nadále pobývaly osoby z Ukrajiny, které uprchly před tímto válečným konfliktem, musel i ÚP ČR na tuto situaci reagovat. V oblasti zaměstnanosti řešil ÚP ČR zejména dotazy a poskytování poradenství ohledně možností zaměstnávání těchto cizinců, a to jak osob s udělenou a následně prodlouženou dočasnou ochranou (která byla v roce 2023 prodloužena až do konce března 2024), tak také osob, které podmínky pro udělení dočasně ochrany nesplnily a pobývaly tak v ČR na základě víza za účelem strpění na území. V této souvislosti byly poskytovány zejména informace zaměstnavatelům o možnostech a podmínkách zaměstnání těchto osob, samotným cizincům pak informace převážně o aktuálních nabídkách volných pracovních míst, o možnostech jejich vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a rekvalifikačních kurzech (zejména zaměřených na český jazyk), orientace v pracovněprávních předpisech, případně o poskytovaných dávkách. Vzhledem k tomu, že držitelé dočasné ochrany mohou pracovat na území ČR bez pracovního oprávnění, poklesl počet vydávaných povolení k zaměstnání, naopak se značně navýšila agenda v souvislosti s evidencí zaměstnaných osob s volným vstupem na trh práce ČR.

V agendě zaměstnaneckých karet (vydávaných Ministerstvem vnitra ČR) spočívá úloha ÚP ČR zejména v tzv. testu trhu práce – tj. prověření, že nahlášené volné pracovní místo nelze obsadit uchazečem nebo zájemcem o zaměstnání z evidence ÚP ČR. V případě, že takovéto místo nebude obsazeno ve lhůtě 10-30 dnů, propadne následně automaticky do veřejně přístupné centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty (dostupné na portálu MPSV – www.mpsv.cz) a na takovéto pracovní místo je možné již cizincem podat žádost o zaměstnaneckou kartu.

V případě prodlužování zaměstnaneckých karet pak ÚP ČR svým závazným stanoviskem vyjadřuje souhlas nebo nesouhlas s možností dalšího zaměstnání cizince, který je držitelem zaměstnanecké karty. Vydání tohoto závazného stanoviska předchází podrobný průzkum trhu práce zohledňující atributy prodlužovaného pracovního místa ve vztahu k předpokládanému vývoji trhu práce v daném regionu. Na základě takto

vydaného stanoviska pak Ministerstvo vnitra ČR rozhoduje o prodloužení, nebo neprodloužení zaměstnanecké karty cizince.

Podrobnější statistické údaje týkající se zahraniční zaměstnanosti jsou uvedeny v přílohách č. 4a-d.

9. AGENTURY PRÁCE

V roce 2023 bylo Oddělením agentur práce přijato celkem 715 žádostí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Z toho se v 127 případech jednalo o opakované žádosti fyzických nebo právnických osob, kterým již bylo v minulosti vydáno povolení ke zprostředkování zaměstnání. Oddělení agentur práce požádalo v roce 2022 v 803 případech Ministerstvo vnitra České republiky podle § 60a zákona o zaměstnanosti o součinnost (ve věci vydání závazného stanoviska) a obdrželo následně celkem 573 souhlasných závazných stanovisek, která tvořila podklad pro udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání žádajícím osobám. V roce 2023 vydalo Oddělení agentur práce celkem 504 rozhodnutí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Významnou částí v rámci rozhodovací činnosti Oddělení agentur práce jsou také řízení ve věci vydání nového rozhodnutí k platnému povolení ke zprostředkování zaměstnání dle § 61 odst. 6 zákona o zaměstnanosti.

Nadále probíhala intenzivní spolupráce Oddělení agentur práce se SÚIP s cílem dosáhnout větší míry dodržování povinností, které ukládá agenturám práce zákon o zaměstnanosti, a dále dodržování i ostatních pracovněprávních předpisů agenturami práce. Oddělení agentur práce sdělovalo průběžně SÚIP skutečnosti zjištěné vlastní úřední činností a podávalo mu podněty ke kontrolní činnosti a k přijetí dalších opatření, které jsou v působnosti SÚIP. V této souvislosti je třeba vzít v úvahu, že kontrolní kompetence týkající se dodržování pracovněprávních předpisů má směrem k agenturám práce pouze SÚIP a jemu podřízené OIP.

Oddělení agentur práce v uplynulém kalendářním roce, kromě udělování povolení ke zprostředkování zaměstnání, rovněž opětovně průběžně přistupovalo k výkonu správních činností při odejímání již udělených povolení ke zprostředkování zaměstnání, a to z důvodů stanovených zákonem o zaměstnanosti. V uvedeném roce Oddělení agentur práce pravomocně rozhodlo o odejmutí 273 povolení ke zprostředkování zaměstnání.

V porovnání s rokem 2022 se v roce 2023 zvýšil počet přijatých žádostí o povolení ke zprostředkování zaměstnání o 15 žádostí.

Nominální údaje za rok 2023 jsou uvedeny v příloze č. 5.

10. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

Cílem realizace aktivní politiky zaměstnanosti je, aby nástroje a opatření APZ usnadnily vstup nebo návrat na trh práce osobám, které se vzhledem ke svým subjektivním znevýhodněním nedaří na trhu práce umístit do zaměstnání. Jsou to často osoby vyššího věku nebo naopak osoby bez pracovních návyků, osoby se zdravotním postižením, rodiče po rodičovské dovolené, osoby pečující o osobu blízkou nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Z analýzy nabídky a poptávky na trhu práce vyplývá nutnost zaměřit se na podporu pracovního uplatnění nejvíce zastoupených skupin znevýhodněných uchazečů a zájemců o zaměstnání, včetně osob se zdravotním postižením. V případě podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením je nutné vyvinout úsilí k podpoře jejich uplatnění mimo chráněný trh práce.

ÚP ČR hraje v oblasti podpory OZP významnou roli. Řeší problematiku podpory zaměstnávání OZP řadou nástrojů a opatření, např. prostřednictvím příspěvků na vytvoření pracovního místa pro OZP a následně také na podporu zaměstnávání OZP na chráněném trhu práce formou příspěvků na mzdové náklady apod. V roce 2023 byl zahájen projekt Podpora zaměstnanosti osob se zdravotním postižením. Předmětem projektu je podpora zaměstnávání OZP zejména na otevřeném trhu práce, podpora přechodu OZP z chráněného trhu práce na „otevřený“ trh práce, ale také spolupráce se zaměstnavateli ovlivňující zaměstnanost OZP. Hlavním cílem je zvýšení podpory zaměstnávání OZP a stabilizace jejich zaměstnání na „otevřeném“ trhu práce.

ÚP ČR se v rámci realizace APZ v roce 2023 dále věnoval podpoře tzv. „flexibilních úvazků“, zaměřil se zejména na finanční podporu míst na zkrácený pracovní úvazek. Bylo realizováno prostřednictvím projektu FLEXI (Podpora forem flexibilního zaměstnávání).

ÚP ČR poskytoval příspěvky na podporu sdílených pracovních míst, vytvářených v souladu se Zákoníkem práce. Důvodem k tomuto kroku byla jednak snaha o poskytnutí podpory co nejširšímu okruhu obtížněji umístitelných uchazečů o zaměstnání, tak i snaha optimalizovat podporu i pro ty uchazeče o zaměstnání, kteří z různých důvodů nejsou schopni vykonávat pracovní činnost na plný úvazek např. ze

zdravotních důvodů nebo z důvodu péče o osobu blízkou, sladování osobního a rodinného života atd.

V důsledku válečného konfliktu na Ukrajině a s přílivem uprchlíků do České republiky ÚP ČR prostřednictvím aktivní politiky zaměstnanosti významným způsobem pomáhá občanům Ukrajiny s dočasnou ochranou při jejich začlenění na trh práce. Hlavní bariérou pro výkon kvalifikovaných profesí je u cizinců především neznalost českého jazyka. ÚP ČR proto nabídl mimo jiné i podporu s financováním jazykových rekvalifikačních kurzů.

Nástroje a opatření APZ byly v roce 2023 přednostně financovány z projektů spolufinancovaných z prostředků Evropské unie. Celkově bylo v roce 2023 na aktivní politiku zaměstnanosti vynaloženo 2 088 676,1 tis. Kč, z toho 498 156,5 tis. Kč v rámci národní APZ a 1 590 519,6 tis. Kč z projektů EU.

Bližší informace o jednotlivých nástrojích APZ jsou uvedeny v přílohách 6a, 6b.

10.1 Veřejně prospěšné práce

Během roku 2023 bylo v rámci VPP vytvořeno celkem 5,5 tis. pracovních míst (za stejné období roku 2022 to bylo 6,5 tis. pracovních míst). Nejčastěji byli tímto nástrojem podpořeni uchazeči o zaměstnání dlouhodobě vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání (78,8 % všech podpořených osob) a uchazeči s věkem nad 50 let (46,2 % všech podpořených osob). Početnou skupinu tvořili uchazeči o zaměstnání s maximálně základním stupněm vzdělání. Z uvedeného celkového počtu bylo 2,4 tis. (oproti roku 2022 – 4,8 tis.) pracovních míst financováno ze státního rozpočtu a 3 tis. (oproti roku 2022 – 1,9 tis.) pracovních míst spolufinancovaných z prostředků ESF. Celkem bylo na tento typ pracovních míst umístěno 5,7 tis. uchazečů o zaměstnání, což je o 951 méně než v roce 2022. V roce 2023 bylo čerpáno na nástroj VPP z národních prostředků, resp. státního rozpočtu 298 837 tis. Kč (oproti 491 632 tis. Kč v roce 2022). Z projektů spolufinancovaných z ESF bylo čerpáno 429 426 tis. Kč (oproti 200 903 tis. Kč v roce 2022).

10.2 Společensky účelná pracovní místa

V roce 2023 ÚP ČR poskytl příspěvek na vyhrazení 2,6 tis. pracovních míst (za stejné období roku 2022 to bylo 4,4 tis. SÚPM). Na těchto vyhrazených pracovních místech

byli podpořeni nejčastěji uchazeči o zaměstnání mladší 30 let, tj. absolventi středních škol a středních odborných škol bez dostatečné praxe, osoby starší 50 let a uchazeči o zaměstnání evidovaní 6–9 měsíců. Vyhrazená pracovní místa vznikala nejčastěji v administrativně zaměřených profesích a částečně v řemeslné výrobě. Z celkového počtu bylo v roce 2023 finančně podpořeno 647 pracovních míst z národních prostředků, tj. ze státního rozpočtu a 1,9 tis. v rámci projektů Evropské unie.

V roce 2023 bylo čerpáno na vyhrazení pracovních míst z národních prostředků (státního rozpočtu) 38 112 tis. Kč oproti 35 412 tis. Kč v roce 2022. V rámci ESF bylo vyčerpáno 255 623 tis. Kč oproti 378 109 tis. Kč roku 2022.

Příspěvek na zřízení SÚPM – SVČ byl v roce 2023 poskytnut na vybavení 481 pracovních míst pro uchazeče o zaměstnání, kteří stejně jako u vyhrazených SÚPM, jsou na trhu práce znevýhodněni nedostatečnou praxí v oboru nebo naopak věkem nad 50 let. Celkem bylo v roce 2023 vyčerpáno 20 338 tis. Kč. V roce 2023 nebylo zřízeno žádné pracovní místo u zaměstnavatele. Příjemci příspěvku na SÚPM-SVČ mohou dále získat překlenovací příspěvek, celkem bylo tímto příspěvkem za sledované období podpořeno 26 osob (celkem vyčerpáno 484 tis. Kč).

10.3 Pracovní místa pro OZP na volném trhu práce

V roce 2023 ÚP ČR finančně podpořil zřízení celkem 95 nových pracovních míst pro OZP (v roce 2022 - 95), na která bylo umístěno od počátku roku 206 OZP a bylo vyčerpáno 5 215 tis. Kč oproti 7 250 tis. Kč v roce 2022. V těchto počtech jsou zahrnuta i pracovní místa pro 4 OZP, které se rozhodly vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. ÚP ČR může zaměstnavateli (ale také OSVČ) poskytnout příspěvek na úhradu provozních nákladů vynaložených v souvislosti se zaměstnáváním OZP. Ve sledovaném období bylo na uvedený příspěvek vyčerpáno 3 937 tis. Kč.

10.4 Příspěvek na regionální mobilitu

Příspěvek na podporu regionální mobility rozšiřuje řadu nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, které ÚP ČR využívá ke zvýšení šancí na získání práce především u dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání mimo své bydliště. Nejčastěji byl příspěvek poskytnut uchazečům o zaměstnání ve věku nad 50 let.

ÚP ČR v roce 2023 poskytl 404 (v roce 2022 – 459) uchazečům o zaměstnání příspěvek na dojížděku. ÚP ČR na tento příspěvek vyplatil v roce 2023 celkem 2 844 tis. Kč (2022 – 2 985 tis. Kč).

10.5 Investiční pobídky

Investiční pobídky jsou součástí aktivní politiky zaměstnanosti a jsou poskytovány zaměstnavatelům (žadatelům) generálním ředitelstvím ÚP ČR na základě zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů, a na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. GŘ ÚP ČR poskytuje dvě formy investičních pobídek, tj. hmotnou podporu na vytváření nových pracovních míst (NPM) a hmotnou podporu rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců (RŠ).

V roce 2023 nesjednalo GŘ ÚP ČR se zaměstnavateli žádnou Dohodu o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst v rámci investičních pobídek ani žádnou Dohodu o hmotné podpoře rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců v rámci investičních pobídek.

10.6 Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce

Příspěvek na podporu zaměstnávání OZP je poskytován čtvrtletně zpětně, resp. po uplynutí příslušného kalendářního čtvrtletí. Je určen na úhradu skutečně vynaložených finančních prostředků na mzdy nebo platy. Lze také zvýšit o náklady, které zaměstnavatel vynaložil na provozní zaměstnance a pracovní asistenty, náklady na dopravu spojené se zaměstnáváním OZP a náklady na přizpůsobení provozovny. V roce 2023 o tento příspěvek žádalo průměrně 3,8 tis. zaměstnavatelů a bylo podpořeno průměrně 73 852 OZP. Ve sledovaném období bylo na tento příspěvek vyčerpáno celkem 10 848 047 tis. Kč oproti 10 011 452 tis. Kč v roce 2022.

Celkové čerpání v roce 2023 v členění dle jednotlivých krajských poboček ÚP ČR je uvedeno v příloze č. 7.

11. REGIONÁLNÍ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ

Regionální projekty přímého přidělení realizuje ÚP ČR na základě výzev Operačního programu Zaměstnanost a Operačního programu Zaměstnanost plus vyhlášených MPSV ČR. Projekty jsou zaměřeny na komplexní řešení situace určité cílové skupiny uchazečů o zaměstnání na trhu práce v regionu při využití více nástrojů a opatření APZ s přihlédnutím k regionálním odlišnostem a dále na realizaci inovativních opatření zaměřených na podporu a zaměstnanost mladých osob do 29 let věku.

V roce 2023 ÚP ČR prostřednictvím svých krajských poboček realizoval 47 RIP v rámci OPZ a 13 RIP v rámci OPZ+. Tyto projekty jsou zaměřeny na specifické cílové skupiny, které jsou ohroženy dlouhodobou nezaměstnaností například z důvodu věku, zdravotního znevýhodnění, péče o dítě nebo závislou osobu aj.

11.1 RIP realizované ÚP ČR v rámci OPZ, investiční priority 1.1, výzvy 010

V oblasti podpory 1.1 OPZ – Realizace projektů zaměřených na řešení specifických problémů na regionální úrovni pomocí kombinace nástrojů APZ realizoval ÚP ČR od roku 2015 celkem 38 RIP, z toho 1 RIP byl předčasně ukončen. V roce 2023 ÚP ČR realizoval 34 RIP v oblasti podpory 1.1 OPZ s celkovou alokací 2 738 638,9 tis. Kč. Tyto projekty cílí prostřednictvím komplexně navržených opatření na zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti osob, které jsou na trhu práce ohroženi například z důvodu věku, dlouhodobé nezaměstnanosti či z důvodu hrozícího sociálního vyloučení, zdravotního postižení, péče o dítě nebo závislou osobu. Od počátku realizace vstoupilo do těchto projektů celkem 38,2 tis. osob (z toho 272 v roce 2023) a následně bylo podepsáno celkem 12,9 tis. dohod o poskytnutí příspěvku na SÚPM (z toho 41 v roce 2023).

Od počátku realizace do ukončení projektů bylo v těchto 34 RIP vyčerpáno 2 547 288,6 tis. Kč, z toho 94 665,8 tis. Kč v roce 2023.

11.2 RIP realizované ÚP ČR v rámci OPZ, investiční priority 1.1, výzvy 004

V oblasti podpory 1.1 OPZ – Realizace projektů zaměřených na řešení specifických problémů na regionální úrovni pomocí kombinace nástrojů APZ realizoval ÚP ČR od roku 2015 11 RIP s názvem „Záruky pro mladé v XXX kraji“ a od roku 2019 Záruky pro

mladé v Karlovarském/Ústeckém kraji. Celkem bylo tedy v realizaci 13 projektů. Celková alokace v roce 2023 činila 1 404 267,8 tis. Kč. Projekty jsou zaměřeny na zvýšení zaměstnanosti specifické věkové skupiny mladých osob do 29 let věku (včetně), a to prostřednictvím realizace cílených nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti.

Od počátku realizace vstoupilo do těchto projektů celkem 15,8 tis. osob (z toho 176 v roce 2023) a následně bylo podepsáno celkem 6,8 tis. dohod o poskytnutí příspěvku na SÚPM – Odborná praxe (z toho 55 v roce 2023), na které navázalo 985 uzavřených dohod o poskytnutí příspěvku na mentora.

Od počátku realizace byla z těchto RIP do konce projektů vyčerpáno 1 333 796 tis. Kč, z toho 52 699,7 tis. Kč v roce 2023.

11.3 RIP realizované ÚP ČR v rámci OPZ+, investiční priority 1.1, výzvy 023

V rámci nového operačního programu je od 1. května 2023 v realizaci celkem 13 projektů s názvem „Šance na práci v XXX kraji“. ÚP ČR v rámci těchto RIP nabízí pomoc s pracovním uplatněním těm, kteří ztratili zaměstnání a nedaří se jim delší dobu najít nové. Projekty řeší komplexně situaci určité cílové skupiny na trhu práce v daném regionu při využití více nástrojů a opatření APZ. V rámci projektu bude probíhat například poradenství, rekvalifikace, různé formy diagnostik nebo dále bude možné poskytnout účastníkovi podporu – společensky účelné pracovní místo (SÚPM) aj. Celková alokace těchto projektů činí 373 227,8 tis. Kč. Od počátku realizace byla v těchto 13 RIP vyčerpána částka 26 423,1 tis. Kč. Do těchto projektů vstoupilo od počátku realizace celkem 1,5 tis. osob a bylo podepsáno celkem 204 dohod o poskytnutí příspěvku na SÚPM.

12. NÁRODNÍ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ

12.1 Operační program Zaměstnanost (OPZ)

V roce 2023 dokončoval ÚP ČR realizaci národních projektů přímého přidělení v rámci Operačního programu Zaměstnanost. Prostřednictvím NIP byly financovány vedle inovativních prvků také standardní nástroje APZ, zejména SÚPM, VPP, rekvalifikace a poradenské činnosti pro uchazeče a zájemce o zaměstnání v evidenci ÚP ČR. NIP byly realizovány v investiční prioritě 1.1 a 1.5 OPZ se zaměřením na posílení aktivní politiky zaměstnanosti vyjma 2 projektů v investiční prioritě 1.3 OPZ se zaměřením na podporu adaptability pracovní síly, resp. pomoc pracovníkům, podnikům a podnikatelům přizpůsobovat se změnám.

12.1.1 Projekt *Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II (VDTP II)*

Doba realizace projektu: 1. leden 2016–31. srpen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_121/0000597

Hlavním cílem projektu bylo zvýšení šancí a možností uchazečů a zájemců o zaměstnání evidovaných na ÚP ČR na nalezení nového zaměstnání či změnu zaměstnání a jejich návrat na trh práce. Tento cíl byl realizován formou zapojení uchazečů a zájemců o zaměstnání do poradenských programů, které účastníky projektu motivují k návratu zpět na trh práce, zejména dlouhodobě evidované uchazeče, dále realizováním rekvalifikací jak zabezpečovaných, tak i rekvalifikací zvolených. V současné době kvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání mnohdy neodpovídají požadavkům zaměstnavatelů. Rekvalifikačních kurzů je využíváno především v případě, kdy má klient nedostatečnou či žádnou kvalifikaci nebo jeho kvalifikace nemá v současné době uplatnění na regionálním trhu práce. Záměrem rekvalifikací tedy je, aby se vybraný klient stal pro zaměstnavatele zajímavým a zaměstnatelným.

Od počátku projektu bylo podpořeno 134,4 tis. osob. Celkový rozpočet činil 1 445 mil. Kč. Ke konci projektu k 31. 08. 2023 bylo celkem vyčerpáno 1 197 017,3 tis. Kč, z toho 203 005,2 tis. Kč v roce 2023. Hlavní cíle projektu byly splněny.

12.1.2 Projekt Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (POVEZ II)

Doba realizace projektu: 1. prosinec 2015–31. prosinec 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.52/0.0/0.0/15_021/0000053

Projekt navázal na sérii projektů, jež jsou v ČR realizovány od roku 2009 s cílem podpořit odborný rozvoj zaměstnanců. Projekt má přímou návaznost na projekt POVEZ, který se osvědčil jako jeden z nástrojů podpory dalšího vzdělávání v ČR.

Projekt se zabýval problematikou adaptability pracovní síly v podnicích (i u OSVČ) na neustále se měnící situaci na trhu. Pro zvýšení konkurenceschopnosti a rozšíření činnosti musí zaměstnavatelé disponovat kvalifikovanou pracovní silou. Projekt se podílel na řešení nesouladu mezi dovednostmi a kvalifikačními předpoklady nabízenými a požadovanými na trhu práce, tedy nedostatečnou flexibilitu pracovní síly (včetně flexibility profesní). Příspěvek byl určen na vzdělávací aktivity odborného rozvoje zaměstnanců a jeho výše se odvíjela od pravidel poskytování veřejné podpory de minimis a blokové výjimky. Zároveň byl poskytován příspěvek na částečnou úhradu mzdových nákladů, které vynaložili zaměstnavatelé na vzdělávané zaměstnance za dobu účasti na odborném rozvoji.

V průběhu realizace projekt flexibilně reagoval na požadavky zaměstnavatelů a situaci na trhu práce. Vývoj lze spatřit např. v možnosti elektronického příjmu žádostí (webová aplikace), možnosti zapojení potenciálních zaměstnanců, možnost změny místa administrace žádostí dle aktuální vytíženosti pracovišť úřadu, předkládání hromadných žádostí na jednom místě (dle sídla společnosti resp. jedné z provozoven), rozšíření možností vzdělávání zaměstnanců v oblasti tzv. měkkých dovedností a výuky českého jazyka pro zaměstnance ze zahraničí, rozšíření cílové skupiny o osoby zaměstnané na DPČ, možnost vzdělávání elektronickou formou nebo prostřednictvím interních lektorů a dále vzdělávání distanční formou, pokud to bylo vzhledem k charakteru vzdělávací aktivity možné.

Od počátku projektu bylo podpořeno 107,7 tis. osob. Celkový rozpočet činil 3 999,9 mil. Kč. Ke konci projektu k 31. 12. 2023 bylo celkem vyčerpáno 3 296,5 mil. Kč, z toho 532,9 mil. Kč v roce 2023. Hlavní cíle projektu byly splněny.

12.1.3 Projekt Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (PDU)

Doba realizace projektu: 1. leden 2019–31. prosinec 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_121/0010247

Předmětem projektu bylo aktivizovat a pracovníě mobilizovat obtížně zaměstnatelné osoby na trhu práce. Projekt řešil socio-ekonomickou situaci jedné z nejohroženějších skupin na trhu práce, a to dlouhodobě nezaměstnané osoby či osoby ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností, sociálně vyloučené osoby či osoby ohrožené sociálním vyloučením. Tato cílová skupina trpí kumulací handicapů, které jí ztěžují přístup na volný trh práce. V rámci projektu jsou realizovány klíčové aktivity prostřednictvím nástrojů APZ. Na základě vstupního poradenského pohovoru byly uchazečům o zaměstnání nabízeny klíčové aktivity dle individuálních potřeb, jež jim umožnily či usnadnily návrat na trh práce. V praxi toto znamená, že jeden uchazeč o zaměstnání mohl být podpořen jednou či dvěma klíčovými aktivitami, zatímco jiný uchazeč o zaměstnání mohl projít všemi aktivitami. Mezi klíčové aktivity projektu patřily např. poradenství, rekvalifikační kurzy, práce na zkoušku, veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa.

Od počátku projektu bylo podpořeno 21 tis. osob. Celkový rozpočet činil 2 096 809,5 tis. Kč. Ke konci projektu k 31.12.2023 bylo celkem vyčerpáno 2 045 000 tis. Kč, z toho 583 mil. Kč v roce 2023. Hlavní cíle projektu byly splněny.

12.1.4 Projekt Outplacement (OUT)

Doba realizace projektu: 1. červen 2020–31. červenec 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.52/0.0/0.0/18_093/0017176

Projekt byl zaměřen na pomoc zaměstnancům podniků, kteří jsou ohroženi ztrátou zaměstnání nebo jsou již ve výpovědní době a na zvýšení adaptability těchto zaměstnanců pro nalezení nového pracovního uplatnění. Primárním cílem projektu bylo pomoci zaměstnancům ještě před ukončením jejich pracovního poměru, tedy v době, kdy ještě nejsou nezaměstnaní a nejsou vedeni v evidenci ÚP ČR jako uchazeči o zaměstnání.

Cílové skupině byl nabízen balíček podpory za účelem eliminace rizika nezaměstnanosti: poradenství, vzdělávací kurzy, rekvalifikace a vzdělávací aktivity,

zprostředkování zaměstnání a doprovodná opatření. Zaměstnavatelům byly refundovány mzdy po dobu, kdy byl účastník projektu na některé ze vzdělávacích/rekvalifikačních aktivit. V případě obsazení pracovního místa účastníkem projektu byly zaměstnavatelům poskytovány příspěvky na mzdové náklady po dobu až 9 měsíců.

Od počátku projektu bylo podpořeno 5,8 tis. osob. Celkový rozpočet činil 864 542,3 tis. Kč. Ke konci projektu k 31.7.2023 bylo celkem vyčerpáno 483 972,3 tis. Kč, z toho 93 977,4 tis. Kč v roce 2023. Hlavní cíle projektu byly splněny.

12.1.5 Projekt FLEXI (Podpora forem flexibilního zaměstnávání)

Doba realizace projektu: 1. 1. 2021 – 31. říjen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_121/0017211

Smyslem projektu bylo podpořit vyšší soulad mezi rodinným (soukromým) a pracovním životem a také usnadnit vstup a udržení se na trhu práce. Projekt vycházel vstříc osobám, které se z nejrůznějších důvodů (zdravotních, rodinných apod.) nemohou nechat zaměstnat na plný pracovní úvazek.

Předmětem projektu bylo nabídnout flexibilní formy zaměstnání v podobě sdílených pracovních míst a společensky účelných pracovních míst (vč. zkrácených úvazků). Dále byl realizován generační tandem v rámci společensky účelného pracovního místa (podpora generační výměny a podpora mezigenerační solidarity na trhu práce), a poskytován příspěvek na zapracování.

Účastníkům projektu (uchazečům i zájemcům o zaměstnání) byla nabízena podpora formou individuálního přístupu, poradenství a zprostředkování zaměstnání, rekvalifikačních kurzů (realizovaných v jiném projektu nebo v rámci národní APZ) včetně úhrady doprovodných aktivit (cestovní náklady související s účastí na aktivitách projektu nebo na hlídání dětí po dobu účasti na aktivitách projektu).

Od počátku projektu bylo podpořeno 2,4 tis. osob. Celkový rozpočet projektu činil 597 125,2 tis. Kč. Ke konci projektu k 31.10.2023 bylo celkem vyčerpáno 276 435,2 tis. Kč, z toho 107 130,4 tis. Kč v roce 2023. Hlavní cíle projektu byly splněny.

12.2 Operační program Zaměstnanost plus (OPZ+)

V roce 2023 bylo zahájeno nové programové období OPZ plus. V průběhu roku byla započata realizace 4 nových NIP. Prostřednictvím NIP byly financovány vedle inovativních prvků také standardní nástroje APZ, zejména SÚPM, rekvalifikace a poradenské činnosti pro uchazeče a zájemce o zaměstnání v evidenci ÚP ČR. NIP byly realizovány v investiční prioritě 1.1 OPZ plus zaměřené na posílení aktivní politiky zaměstnanosti.

12.2.1 Projekt Záruky pro mladé (ZPM)

Doba realizace projektu: 1. 6. 2023 – 31. 7. 2027

Registrační číslo projektu: CZ.03.01.01/00/22_028/0001318

Předmětem projektu je aktivizovat a motivovat k práci mladé osoby mladší 30 let se sníženou možností uplatnění na trhu práce, které nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě (včetně dlouhodobě nezaměstnaných).

Cílem projektu je zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost mladých díky jejich větší konkurenceschopnosti na trhu práce, motivovat je k prohloubení odborných znalostí a pracovních dovedností potřebných k výkonu konkrétní pracovní činnosti požadované trhem práce a podpořit mladé klienty bez dokončené odborné kvalifikace, usilovat o opětovné zahájení přípravy na budoucí povolání s využitím kariérového poradenství a aktivity návrat do vzdělávání a tím získat potřebné vzdělání k následnému lepšímu uplatnění. Specifickými nástroji projektu pro naplnění tohoto cíle jsou odborné praxe a návrat do vzdělávání.

V roce 2023 bylo podpořeno celkem 2,4 tis. osob a z celkového rozpočtu projektu 1 197 316 tis. Kč vyčerpáno 34 311,4 tis. Kč.

12.2.2 Projekt Podpora zaměstnanosti osob se zdravotním postižením (OZP)

Doba realizace projektu: 1. duben 2023–31. březen 2027

Registrační číslo projektu: CZ.03.01.01/00/22_015/0000889

Předmětem projektu je podpora zaměstnávání OZP zejména na volném trhu práce a podpora přechodu OZP z chráněného na volný trh práce prostřednictvím nástrojů podpory pracovního uplatnění, zejména pracovní rehabilitace a prohloubením

spolupráce subjektů ovlivňujících zaměstnanost OZP, zejména spolupráce se zaměstnavateli na otevřeném trhu práce.

Hlavním cílem je zvýšení podpory zaměstnávání OZP a stabilizace jejich zaměstnání na otevřeném trhu práce. ÚP ČR proto chce problematiku podpory zaměstnávání OZP řešit řadou nástrojů a opatření, a to v rámci komplexních balíčků aktivit „šitých na míru“ pro konkrétní osoby prostřednictvím maximální podpory OZP prostřednictvím poradců na kontaktních pracovištích ÚP ČR. Současně je cílem zvýšit ekonomickou aktivitu OZP a prostřednictvím sítí spolupráce všech zainteresovaných stran dostat na trh práce dosud neaktivní osoby.

Nižší výše čerpání prostředků v prvním monitorovacím období byla ovlivněna především pomalejším rozběhem skutečné realizace klíčových aktivit v návaznosti na postupné obsazování pozic realizačního týmu.

V roce 2023 bylo podpořeno celkem 2,5 tis. osob a z celkového rozpočtu projektu 1 530 151,6 tis. Kč bylo vyčerpáno 48 897,4 tis. Kč.

12.2.3 Projekt Věk není překážkou (VNP)

Doba realizace projektu: 1. 5. 2023 – 30. 4. 2027

Registrační číslo projektu: CZ.03.01.01/00/22_015/0002657

Smyslem projektu je podpora starších osob na trhu práce prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, zvýšit zaměstnanost těchto osob a posílit rezistenci vůči výkyvům trhu práce, včetně podpory aktivního stárnutí a profesní mobility v závěrečných fázích profesní kariéry.

Cílem projektu je podpora profesní mobility a prodloužené aktivní profesní dráhy starších osob zejména prostřednictvím individuálního dalšího vzdělávání nebo poradenství a podpoře uzpůsobení pracovního prostředí a dalšího profesního směřování a podpora zaměstnanosti prostřednictvím komplexní palety nástrojů APZ, zejména eliminace bariér omezujících starší osoby v přístupu k zaměstnání v případě, že již došlo k jeho ztrátě. Mezi klíčové aktivity projektu patří např. poradenství, rekvalifikace, profesní kvalifikace, společensky účelné pracovní místo, práce na zkoušku, sdílené pracovní místo, příspěvek na zapracování a doprovodná opatření.

V roce 2023 bylo podpořeno celkem 1,6 tis. osob a z celkového rozpočtu projektu 1 336 911,4 tis. Kč bylo vyčerpáno 12 201,4 tis. Kč.

12.2.4 Projekt Nová etapa (NOE)

Doba realizace projektu: 1. 5. 2023 – 30. 4. 2027

Reg. č. projektu: CZ.03.01.01/00/22_015/0002653

Předmětem projektu je zvýšit šance osob ve věkové skupině 30–54 let na jejich uplatnění na trhu práce a setrvání na něm, a to prostřednictvím palety nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti dle individuálních potřeb klienta.

Cílem projektu je zvýšení zaměstnanosti zejména osob se specifickými potřebami prostřednictvím odstranění bariér, které jim brání v uplatnění se na trhu práce, včetně podpory vytváření pracovních míst a zvýšení zaměstnatelnosti osob z řad cílových skupin prostřednictvím podpory individuálního dalšího vzdělávání vedoucího ke zvýšení, prohloubení, rozšíření nebo získání profesní kvalifikace.

V roce 2023 bylo podpořeno celkem 4,4 tis. osob a z celkového rozpočtu projektu 2 454 970 tis. Kč bylo vyčerpáno 25 770,2 tis. Kč.

12.3 Národní plán obnovy

Digitální vzdělávání, rekvalifikační kurzy a vzdělávací kurzy jsou po dobu působnosti Národního plánu obnovy financovány výhradně z prostředků NPO.

V rámci NPO bylo v roce 2023 vyčerpáno celkem 134 974,3 tis. Kč.

12.3.1 Vzdělávám se v DIGI (DIGI – RK)

Doba realizace: 1. 5. 2022 – 31. 10. 2025

Registrační číslo: CZ.31.6.0/0.0/0.0/22_041/0007765

Předmětem projektu je realizace cílených rekvalifikačních kurzů (jak rekvalifikací zabezpečených, tak tzv. rekvalifikací zvolených) v oblastech digitálních dovedností (IT) a dovednostech potřebných pro Průmysl 4.0 s cílem zvýšení uplatnitelnosti uchazečů a zájemců o zaměstnání na trhu práce.

Cílem projektu je prostřednictvím podpory rekvalifikací zvýšit adaptabilitu pracovních sil vůči měnícím se potřebám trhu práce.

V roce 2023 bylo podpořeno celkem 7,3 tis. osob. Celkový rozpočet projektu činí 1 mld. Kč. K 31.12.2023 bylo vyčerpáno 87 795,5 tis. Kč.

12.3.2 Kurz DIGI vzdělávání (DIGI–Kurz), (DIGI – K)

Doba realizace: 1. 2. 2023 – 31. 10. 2025

Registrační číslo: CZ.31.6.0/0.0/0.0/23_067/0008340

Příspěvek na úhradu kurzů digitálního vzdělávání je nově pilotovaným nástrojem APZ podle § 106 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zaměřeným na vzdělávání v oblasti digitálních dovedností IT a dovedností potřebných pro Průmysl 4.0, zaměřených na získání a rozvoj digitálních kompetencí, včetně podpory dalšího profesního vzdělávání v těchto oblastech.

Příspěvek může ÚP ČR poskytnout uchazeči/zájemci pouze v případě, že kurz bude realizován vzdělavatelem, který je v Databázi rekvalifikací a kurzů dalšího vzdělávání na webových stránkách ÚP ČR veden jako vzdělávací zařízení, které může na základě příslušných oprávnění provozovat činnost v oblasti vzdělávání.

V roce 2023 bylo podpořeno celkem 3,7 tis. osob. Celkový rozpočet projektu činí 2 mld. Kč. K 31.12.2023 bylo vyčerpáno 33 133,2 tis. Kč.

12.3.3 Podpora personálních kapacit na ÚP ČR (NPO – PERS)

Doba realizace: 1. 11. 2023 (uznatelnost výdajů od 1. 7. 2023)–31. 12. 2026

Registrační číslo: CZ 31.7.0/0.0./0.0./23_103/0008551

Z projektu jsou hrazeny mzdové náklady na platy zaměstnanců projektu NPO. V roce 2023 bylo vyčerpáno celkem 14 045,5 tis. Kč.

13. SYSTÉMOVÉ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ

Systémové projekty přímého přidělení jsou projekty, jejichž cílem je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti. Projekty realizoval ÚP ČR na základě výzvy OPZ v investiční prioritě 1.4. Dále je ÚP ČR od roku 2023 v rámci nového OPZ+ partnerem MPSV - projektu EURES + 3Z UP!

13.1 Projekt Efektivní služby zaměstnanosti (EFES)

Doba realizace projektu: 1. únor 2016–30. listopad 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0000056

Hlavním cílem projektu je zefektivnit poskytované služby ÚP ČR formou zajištění kvalitního zázemí a podmínek zaměstnancům ÚP ČR. Dílčích cílů je průběžně dosahováno prostřednictvím:

- pravidelné aktualizace vytvořených metodik, zkvalitnění a posílení přenosu informací a služeb směrem ke klientům a pracovníkům ÚP ČR,
- realizace kazuistických seminářů,
- zřízení a vybavení INFOcenter ÚP ČR,
- posílení personálních kapacit,
- zvyšování kompetencí zaměstnanců ÚP ČR,
- zajištění technického vybavení pro členy realizačního týmu ve smyslu zkvalitnění a zefektivnění práce s klientem ÚP ČR.

Realizací kazuistických seminářů (sdílení příkladů dobré praxe) je zajištěn přenos informací, odborný růst účastníků a posilování kontaktů mezi útvary ÚP ČR. V roce 2023 bylo realizováno celkem 423 kazuistických seminářů pro více než 2,9 tis. účastníků. Zřízením INFOcenter na vybraných pracovištích ÚP ČR se zpřístupňují služby ÚP ČR a usnadňuje se široké veřejnosti orientace v rozsáhlé agendě činností, kterou ÚP ČR zajišťuje. V roce 2023 byl realizován kurz Finanční gramotnosti v 12 bězích pro 138 zaměstnanců a dále také pokračovala realizace supervizí pro vybrané zaměstnance ÚP ČR. Pro sociální pracovníky byly realizovány

akreditované kurzy v rámci zajištění tzv. dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách.

Specialisté monitoringu realizovali na základě požadavků zaměstnavatelů předvýběrová a výběrová řízení, na seminářích pro zaměstnavatele informovali o novinkách z ÚP ČR a vybírali témata, která reflektovala situaci na trhu práce daného regionu. Ve všech regionech organizovali miniburzy a burzy práce.

Realizace projektu EFES byla ukončena k 30. 11. 2023, v rámci realizace projektu proběhla evaluace a monitorovací indikátory byly naplněny. Z rozpočtu projektu 1 006 990,3 tis. Kč bylo vyčerpáno 1 005 570,9 tis. Kč. V roce 2023 bylo vyčerpáno téměř 173,5 mil. Kč.

13.2 Projekt Evropské služby zaměstnanosti ČR II (EURES ČR II)

Doba realizace projektu: 1. únor 2016–30. červen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0000054

EURES – Evropské služby zaměstnanosti představují jednu z nejdůležitějších iniciativ veřejných služeb zaměstnanosti na evropském trhu práce.

Účelem projektu bylo zajištění, rozšíření a zkvalitnění komplexu poskytovaných služeb EURES v ČR v souvislosti s reformou evropské sítě EURES (začlenění služeb EURES do veřejných služeb zaměstnanosti). Projekt vhodnými nástroji rozvíjí odbornost jak EURES poradců, tak dalších pracovníků ÚP ČR v oblasti podpory evropské pracovní mobility. Nabízené služby EURES zajišťují komplexní odborné informace o evropském pracovním trhu, povinnostech a právech migrujících pracovníků, poradenství o práci, životních a pracovních podmínkách v zemích EU/EHP a Švýcarsku. Evropskou a národní strategií je transformovat síť EURES v politický nástroj se zřejmými výsledky a důrazem na zprostředkování volných pracovních míst všem občanům, kteří mají zájem využít výhod zásady volného pohybu osob v rámci EU/EHP a Švýcarska. Služby sítě EURES jsou poskytovány ve všech regionech ČR prostřednictvím jednotlivých EURES poradců na pracovištích ÚP ČR a v průběhu veletrhů, burz práce, seminářů, workshopů, poradenských dnů, přednášek atp. Tyto akce zástupci sítě EURES ČR přímo sami organizují nebo se jich účastní na národní i mezinárodní úrovni.

Realizace projektu EURES ČR II byla ukončena k 30. 6. 2023, monitorovací indikátory byly naplněny.

Z rozpočtu projektu 154 752,1 tis. Kč bylo vyčerpáno celkem 148 880,9 tis. Kč, z toho 15 526,4 tis. Kč v roce 2023.

13.3 Projekt Podpora informačních a poradenských středisek ÚP ČR (PIPS)

Doba realizace projektu: 1. leden 2017–30. listopad 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0004218

Hlavním cílem projektu je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti prostřednictvím funkčních a standardně vybavených Informačních a poradenských středisek s dostatečným zázemím personálním, edukačním, prezentačním a diagnostickým.

Dílčí cíle projektu:

- standardizovat vybavení IPS,
- personálně zajistit činnosti IPS,
- aktualizovat metodiky a informační materiály v oblasti kariérového poradenství, jeho poskytování v rámci IPS, realizovat vzdělávání s cílem zvýšit profesionální úroveň poradců,
- standardizovat poskytované služby s cílem prevence nezaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti klientů,
- zabezpečovat nabídku poradenských aktivit (individuálních i skupinových) pro uchazeče a zájemce o zaměstnání,
- posílit roli IPS jako preventivního nástroje nezaměstnanosti zejména u mladistvých a absolventů škol,
- sledovat trendy vývoje na trhu práce a spolupracovat s partnery z oblasti školství, neziskových organizací, trhu práce atd.,
- umožnit účast IPS na dalších aktivitách a projektech v oblasti propagace vzdělávání, vzdělávání dospělých, volby povolání a dalších.

V roce 2023 pokračovala realizace projektu dle harmonogramu. Pozornost byla nadále zaměřena na realizaci vzdělávacích kurzů prezenčních i online pro poradce a metodiky, a díky tomu byl splněn indikátor podpořených osob 60 000. Prioritou dále bylo

dokončení plánovaných veřejných zakázek a došlo k vybavení jednotlivých IPS. V roce 2023 proběhla evaluace projektu PIPS, která byla realizována ve spolupráci s Oddělením evaluací MPSV.

Realizace projektu PIPS byla ukončena k 30. 11. 2023, monitorovací indikátory byly naplněny. Z rozpočtu projektu 383 827,5 tis. Kč bylo vyčerpáno celkem 356 809,1 tis. Kč, z toho téměř 70 mil. Kč bylo vyčerpáno v roce 2023.

13.4 Projekt Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce (OZP)

Doba realizace projektu: 1. červen 2017–31. květen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0006216

Cílem projektu bylo zavedení systému práce se skupinou OZP pro zvýšení efektivity poskytování služeb této skupině, zefektivnění systému podpory zaměstnávání OZP a poradenství v oblasti přechodu OZP z chráněného na volný trh práce, zavedení systému spolupráce subjektů ovlivňujících zaměstnanost OZP. V rámci projektu byly poskytovány následující služby pro OZP a jejich stávající či potenciální zaměstnavatele:

- poradenství OZP při hledání pracovního uplatnění a získávání potřebných kompetencí pro pracovní uplatnění,
- osvěta a praktická pomoc zaměstnavatelům při náboru OZP ve smyslu vytipování potenciálních zaměstnanců a pracovních míst vhodných pro OZP,
- rozvoj poradenství OZP pro udržení stávajícího pracovního místa a poradenství při změně pracovního místa OZP již umístěným na trhu práce,
- rozvoj systému spolupráce zainteresovaných subjektů ve vazbě na uplatnění na trhu práce.

V roce 2023 byly realizovány poslední běhy online kurzu „Elektronické tržiště (NEN)“, a došlo k Evaluaci projektu OZP. Poradenský program pro OZP byl nabízen krajskými pobočkami ÚP ČR potenciálním účastníkům v rámci běžné nabídky poradenských služeb. Projekt OZP byl ukončen 31. května 2023, monitorovací indikátory byly naplněny. Z rozpočtu projektu 241 389,9 tis. Kč bylo za dobu realizace celkem vyčerpáno 241 259,3 tis. Kč.

13.5 Projekt Zavádění systému řízení kvality na Úřadu práce České republiky (KVALITA)

Doba realizace projektu: 1. leden 2020–30. červen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0016033

Předmětem projektu bylo zavádění systému řízení kvality do organizace a systému fungování a řízení Úřadu práce České republiky, a to prostřednictvím zavedení požadavků Metodického pokynu pro řízení kvality ve služebních úřadech č. 214 schváleného usnesením vlády ze dne 4. dubna 2018. Díky projektu došlo ke zvýšení efektivity personálních procesů služebního úřadu a transparentnosti řízení lidských zdrojů služebního úřadu vůči vlastním zaměstnancům současným i potenciálním. V roce 2023 pokračovala realizace projektu v souvislosti se zaváděním kritérií zlepšování ve služebním úřadu.

Projekt byl ukončen 30. června 2023, monitorovací indikátory byly naplněny. Celkový rozpočet projektu byl 8 624,3 tis. Kč, za dobu realizace projektu bylo z rozpočtu celkem vyčerpáno 3 173,1 tis. Kč.

13.6 Projekt EURES+3Z Up!

Doba realizace projektu: 1. červenec. 2023–30. červen. 2027

Registrační číslo projektu: CZ.03.01.04/00/22_002/0000170

Projekt EURES + 3Z UP! plynule navazuje na realizovaný projekt EURES ČR II a dále jej rozšiřuje, a to v návaznosti na měnící se situaci na českém trhu práce. Dlouhodobě nízká nezaměstnanost přináší české ekonomice trvalý problém s obsazováním dlouhodobě neobsazených volných pozic. S ohledem na omezený potenciál členských zemí EU bylo nutné rozšířit záběr i o třetí země. Cílem je tedy nad rámec podpory evropské pracovní mobility, také soustavně zvyšovat atraktivitu českého trhu práce pro pracovníky z třetích zemí s cílem zajistit udržitelný rozvoj národního hospodářství. Dále je cílem projektu maximalizovat potenciál pracovníků z třetích zemí pobývajících momentálně na našem území.

Projekt vhodnými nástroji rozvíjí odbornost jak EURES poradců, specialistů pro práci s osobami s migrační zkušeností, tak dalších pracovníků ÚP ČR v oblasti podpory pracovní mobility. Nabízené služby zajišťují komplexní odborné informace o českém

pracovním trhu, povinnostech a právech migrujících pracovníků, poradenství o práci, životních a pracovních podmínkách v zemích EU/EHP a Švýcarsku. Služby projektu jsou poskytovány ve všech regionech ČR prostřednictvím jednotlivých EURES poradců a specialistů pro práci s osobami s migrační zkušeností na pracovištích ÚP ČR a v průběhu veletrhů, burz práce, seminářů, workshopů, poradenských dnů, přednášek atp. Tyto akce poradci EURES a specialisté pro práci s osobami s migrační zkušeností přímo sami organizují nebo se jich účastní na národní i mezinárodní úrovni.

ÚP ČR je v novém projektu partnerem MPSV s finančním příspěvkem.

Celkové způsobilé výdaje projektu činí 295 494,9 tis. Kč.

14. NEPOJISTNÉ SOCIÁLNÍ DÁVKY

Rok 2023 byl ovlivněn pokračující energetickou krizí a také vysokou inflací a s tím souvisejícím růstem cen potravin. Došlo také k významným změnám v nepojistných sociálních dávkách. Ministerstvo práce a sociálních věcí od ledna 2023 navýšilo životní i existenční minimum. Životní minimum se zvýšilo z 4 620 na 4 860 korun. Existenční minimum narostlo z 2 980 na 3 130 korun. Zvýšení životního a existenčního minima ovlivnilo řadu dávek, změnilo jejich výši a také rozšířilo okruh lidí, kteří na ně dosáhli. Změny se týkaly například přídavků na děti, dávky mimořádné okamžité pomoci a příspěvků na péči. Zvýšení se odrazilo například na počtu rodin s nárokem na přídavky na děti.

Přehled počtu a objemu vyplacených nepojistných sociálních dávek v roce 2023 je uveden v příloze č. 14a-e.

14.1 Státní sociální podpora a druhy dávek státní sociální podpory

Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Systém SSP chápe rodinu jako soužití rodičů a nezaopatřených dětí ve společné domácnosti. V závislosti na příjmu rodiny jsou poskytovány přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné. Bez ohledu na příjem rodiny se poskytují rodičovský příspěvek a pohřebné.

Dnem 1. ledna 2023 vstoupila v účinnost část zákona č. 456/2022 Sb. (dále jen „novela“), kterým se měnil zákon o SSP s výjimkou ustanovení čl. I bodů 28, 29, 31 a 32, které nabyly účinnosti dnem 1. července 2023. Novela zavedla u příjmově testovaných dávek povinnost pro zaměstnavatele, aby na základě výzvy ÚP ČR práce doložil rozhodné příjmy ze závislé činnosti žadatele o dávku nebo osoby společně posuzované a způsob jejich doložení. Potvrzení o výši příjmu ze závislé činnosti je zaměstnavatel povinen doručit krajské pobočce ÚP ČR dálkovým přístupem datovou zprávou nebo využitím informačního systému podle specifikace, ve formátu a struktuře zveřejněné MPSV, v případě, že má zaměstnavatel zpřístupněnu datovou schránku.

V návaznosti na uvedené legislativní změny a postupnou digitalizaci byly v průběhu roku 2023 pro zaměstnance krajských ÚP ČR připraveny metodické dny státní sociální podpory. Těchto metodických dnů se také zúčastnili zástupci MPSV. Na těchto

jednáních se řešila novelizace zákona, případy z praxe a projednávaly se různé podněty. Generální ředitelství ÚP ČR také připravilo v roce 2023 pro zaměstnance ÚP ČR, kteří administrují dávky SSP, školicí aktivity, které se věnovaly nejen samotné administraci dávek SSP, ale byly na nich prezentovány všechny novinky k oblasti dávek SSP. Obsahem školení byly praktické ukázky zadávání žádostí do aplikace a obsahem navazujícího semináře byly základní pojmy a ustanovení ze zákona o SSP, vedení správního řízení, informační servis k Portálu MPSV, Sharepointu, přehled vnitřních řídicích aktů atd.

14.1.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je základní, pravidelnou dávkou, poskytovanou rodinám s dětmi, která pomáhá krýt náklady, spojené s výchovou a výživou nezaopatřených dětí. Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem je nižší než 3,4násobek částky životního minima rodiny. O přídavek na dítě lze zažádat až tři měsíce zpětně od měsíce, za který přídavek na dítě náleží. Pro nárok na dávku se posuzuje příjem za předchozí kalendářní čtvrtletí, za příjem se považuje i rodičovský příspěvek. Výše přídavku na dítě se odvíjí od dosaženého věku dítěte a pohybuje se v základní výměře, nebo ve zvýšené výměře.

Od ledna 2023 se přídavek na dítě zvýšil o 200 Kč ve všech věkových kategoriích. Základní částka pro děti do šesti let tak stoupla z 630 na 830 korun, pro děti od šesti do 15 let stoupla z 770 na 970 korun a pro děti od 15 do 26 let stoupla ze 880 na 1 080 korun. Zvýšená výměra na každé dítě nadále náležela v případě, že alespoň jeden z rodičů v předchozím čtvrtletí pracoval jako zaměstnanec, a to s příjmem minimálně ve výši životního minima měsíčně. Navýšení přídavku na dítě o 500 Kč měsíčně ovlivňuje dále např. náhrada mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu nebo snížené odměny od prvního do čtrnáctého kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti (karantény), příjem z dávek nemocenského a důchodového pojištění, podpora v nezaměstnanosti či při rekvalifikaci a příjem z rodičovského příspěvku, pokud je poskytován po vyčerpání peněžité pomoci v mateřství.

V průběhu roku 2023 bylo pokračováno v rozšiřování možností účastníka řízení učinit podání žádostí nebo jiný úkon v elektronické podobě, které může učinit z pohodlí domova a nezatěžovat se osobní návštěvou ÚP ČR.

V souvislosti s výše uvedenými změnami došlo k rozšíření okruhu příjemců dávek, které jsou závislé na výši příjmu, zejména přídavků na dítě a příspěvku na bydlení.

14.1.2 Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení přispívá na krytí nákladů na bydlení rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy. Poskytování PByd podléhá testování příjmů rodiny za kalendářní čtvrtletí. Nárok na dávku vznikne, pokud náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 a současně součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení. Za příjem se považují i přídavek na dítě a rodičovský příspěvek.

Výše uvedená novela sjednotila zákonné podmínky nároku na příspěvek na bydlení pro obyvatele hlavního města Prahy a pro obyvatele ostatních obcí. Maximální hranice tzv. sociálně únosných nákladů na bydlení ve všech obcích byly nastaveny na 30 % rozhodných příjmů osoby či rodiny. V návaznosti na tuto změnu se také sjednotily pravidla pro stanovení výše PByd.

Pro účely PByd byla novelou zrušena fikce rozhodného příjmu rodiny ve výši životního minima rodiny v případech, kdy je skutečný rozhodný příjem rodiny nižší. V důsledku této změny tak nedocházelo ke snížení výše PByd u nízkopříjmové rodiny v případě zvýšení částek životního minima.

Pro kalendářní rok 2023 byla novelou přijata prolongace nároku na PByd také pro vlastníka, který užívá k trvalému bydlení stavbu pro individuální nebo rodinnou rekreaci, splňuje-li podmínky podle § 24 odst. 1 zákona o SSP, tato právní úprava oproti úpravě účinné v roce 2022 nedoznala žádných změn.

Novelou byla zakotvena možnost stanovit nařízením vlády v průběhu kalendářního roku vyšší částky, které se započítávají za pevná paliva, a to za předpokladu, že příslušný index spotřebitelských cen pevných paliv vzrostl od 1. ledna kalendářního roku, pro který se výše částek, které se započítávají za pevná paliva, stanoví, alespoň o 5 %. Zvýšení částek bylo možné provádět od počátku následujícího kalendářního měsíce po kalendářním měsíci, v němž bylo nařízení vlády vydáno.

S účinností od 1. října 2022 byla pro účely stanovení nároku na PByd zavedena možnost, aby se skutečnosti rozhodné pro nárok a výši PByd povinně dokládaly jen jednou za půl roku, což se naplno projevilo od ledna 2023. Rozhodné období

kalendářního čtvrtletí zůstalo zachováno. Vždy se tedy střídala kalendářní čtvrtletí, kdy se nárok na PByd „překlopil“ neboli „prolongoval“ z minulého období bez toho, že by bylo nutné dokládat rozhodné příjmy a náklady na bydlení (prolongaci bylo možné využít pro nárok na PByd v prvním a třetím čtvrtletí), s kalendářním čtvrtletím, kdy měl příjemce PByd povinnost rozhodné příjmy a náklady na bydlení doložit, a nárok na PByd a jeho výši se podle doložených rozhodných skutečností stanovila. Vzhledem k tomu, že i v průběhu kalendářního čtvrtletí, za které se nemusely dokládat příjmy a náklady na bydlení, mohlo dojít ke zvýšení nákladů na bydlení nebo snížení příjmu či jiným změnám, byla příjemci PByd dána možnost předložit do stanovené doby potřebné doklady, a podle nich se výše PByd nově stanovila. Přijatou novelou došlo k úpravě (prodloužení) termínu pro nepovinné dokládání rozhodných příjmů a nákladů na bydlení pro nárok na PByd v prvním a třetím kalendářním čtvrtletí do 31. ledna bezprostředně následujícího kalendářního roku, resp. do 31. července. Jednalo se o proklientskou úpravu zákona o SSP, kterou se příjemci příspěvku na bydlení poskytla delší doba k doložení nepovinně dokládaných rozhodných příjmů a nákladů na bydlení, pokud se pro to příjemce dávky rozhodl.

Pro kalendářní rok 2023 byla stanovena výše nákladů srovnatelných s nájemným přijatou novelizací tabulky obsažené v § 25 odst. 1 písm. b) zákona o SSP, výše částek, které se započítávají za pevná paliva, byla pro kalendářní rok 2023 stanovena přijatou novelizací tabulky obsažené v § 25 odst. 1 písm. c) zákona o SSP a výše částek normativních nákladů na bydlení byla pro kalendářní rok 2023 stanovena přijatou novelizací tabulek obsažených v § 26 odst. 1 zákona o SSP.

Kromě změny předmětných částek došlo ve všech uvedených tabulkách také ke změně rozdělení částek podle počtu osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona o SSP. Nově byly pro jednočlenné a dvoučlenné domácnosti stanoveny částky ve stejné výši. Při stanovení výše částek normativních nákladů na bydlení pro kalendářní rok 2023 pro nájemní a podnájemní bydlení došlo také ke změně rozdělení obcí podle počtu obyvatel tak, že dosavadních pět kategorií obcí bylo nahrazeno kategoriemi třemi (obce do 69 999 obyvatel, nad 70 000 obyvatel včetně, a společně Praha a Brno).

Naproti tomu již ve stávající úpravě byla pro všechny obce bez ohledu na počet obyvatel jednotně stanovena výše částek normativních nákladů na bydlení pro družstevní byty,

byty užívané na základě služebnosti užívání celého bytu a byty vlastníků, toto pravidlo zůstává zachováno i do budoucna.

Novelou byla pro kalendářní rok 2023 přijata prolongace úpravy, kterou bylo pro rok 2022 zakotveno mimořádné navýšení částek měsíčních normativních nákladů na bydlení stanovených nařízením vlády vydaným podle § 28 zákona o SSP. Rovněž i v případě mimořádného navýšení částek měsíčních normativních nákladů na bydlení pro kalendářní rok 2023 (kromě změny předmětných částek) došlo novelou také ke změně rozdělení částek podle počtu osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona o SSP tak, že nově byly pro jednočlenné a dvoučlenné domácnosti stanoveny částky ve stejné výši.

14.1.3 Rodičovský příspěvek

Na rodičovský příspěvek má rodič nárok, jestliže po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o nejmladší dítě v rodině a žadatel o dávku i nejmladší dítě v rodině splňují podmínku trvalého pobytu a bydliště na území ČR. Podle výše denního vyměřovacího základu ke dni narození dítěte může rodič volit výši a tím i délku čerpání rodičovského příspěvku, přičemž celková výše rodičovského příspěvku činí od 1. 1. 2020 částku 300 000 Kč při péči o jedno nejmladší dítě v rodině, při péči o vícero dětí částku 450 000 Kč. Při poskytování této dávky není testován příjem rodiny ani výdělečná činnost pečujícího rodiče. Maximální měsíční výše rodičovského příspěvku činí 13 000 Kč pro ty rodiče, kterým není možné (ani jednomu z nich) stanovit k datu narození nejmladšího dítěte v rodině denní vyměřovací základ pro stanovení peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenského v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte podle zákona o nemocenském pojištění, nebo pokud u žádného z rodičů není 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu vyšší než 13 000 Kč.

Nárok na rodičovský příspěvek i nadále nevzniká pěstounům v evidenci, kterým bylo dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu. Pokud byla dávka obdobná rodičovskému příspěvku vyplacena na totéž dítě v jiném státě, započítá se takto vyplacená částka do celkové výše rodičovského příspěvku (protisouběhové pravidlo).

Nadále probíhá spolupráce mezi ÚP ČR a Českou správou sociálního zabezpečení v oblasti elektronického předávání dat o vzniku a zániku nároku na peněžitou pomoc v mateřství a stanovení denního vyměřovacího základu, který ovlivňuje měsíční výši možné částky při čerpání rodičovského příspěvku. Rodiče pobírající peněžitou pomoc

v mateřství od OSSZ/PSSZ/MSSZ tedy nemusí dokládat potvrzení o nároku na dávky ovlivňujících nárok a výši rodičovského příspěvku. V případech, kdy peněžitou pomoc v mateřství hradí jiná organizace, rodič má více zaměstnání, je cizincem na území ČR nebo je doložen DVZ otce dítěte, je třeba tištěný dokument dokládat.

Nadále platí, že rodič, kterému zanikl nárok na rodičovský příspěvek z důvodu narození nejmladšího dítěte v rodině, nebo z důvodu vzniku nároku na peněžitou pomoc v mateřství na další nejmladší dítě v rodině, může požádat o jednorázovou výplatu částky rodičovského příspěvku, která nebyla vyčerpána z celkové částky rodičovského příspěvku na dítě, které přestalo být nejmladším dítětem v rodině. Podmínkou je, aby alespoň jednomu z rodičů bylo možné ke dni narození nebo převzetí nejmladšího dítěte stanovit denní vyměřovací základ, nebo aby byl k tomuto datu alespoň jeden z rodičů považován za osobu samostatně výdělečně činnou pro účely důchodového pojištění.

14.1.4 Porodné

Porodné je dávka, kterou se jednorázově přispívá na náklady související s narozením prvního a druhého živě narozeného dítěte. Nárok na porodné má ode dne převzetí dítěte do trvalé péče nahrazující péči rodičů také osoba, která převzala dítě do péče do 1 roku jeho věku, pokud toto dítě bylo prvním nebo druhým dítětem této osoby. Při poskytnutí dávky je testován příjem rodiny v předchozím kalendářním čtvrtletí, který nesmí překročit 2,7násobek životního minima rodiny. Výše dávky na první živě narozené dítě je 13 000 Kč, na druhé živě narozené dítě pak 10 000 Kč.

14.1.5 Pohřebné

Touto dávkou se přispívá na náklady spojené s vypravením pohřbu nezaopatřeného dítěte nebo rodiče nezaopatřeného dítěte. Příjem rodiny se netestuje. Nárok na pohřebné má také osoba, která vypravila pohřeb plodu po potratu nebo plodu po umělém přerušení těhotenství v případě, že bylo provedeno ze zdravotních důvodů postupem podle zákona o umělém přerušení těhotenství, a pokud plod byl vydán k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví.

Na základě novely zákon č. 285/2021 Sb., kterým se mění zákon o SSP, je dávka je vyplácena v rámci EU v souladu s Nařízeními EU. Příslušnost k právním předpisům se řídí osobou zemřelého. Dávku poskytuje stát, jehož právním předpisům podléhala (ve

kterém byla pojištěna v době úmrtí) zemřelá osoba ve smyslu Hlavy II základního nařízení.

14.1.6 Rodinné dávky vyplácené podle Nařízení EU

Pravidla pro koordinaci rodinných dávek stanovují nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a jeho prováděcí předpis, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009. Mezi rodinné dávky vyplácené podle výše uvedených nařízení EU patří přídavek na dítě, rodičovský příspěvek a příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Porodné, příspěvek na bydlení, odměna pěstouna a další jednorázové dávky pěstounské péče se řadí mezi sociální výhody. V případě splnění podmínek ÚP ČR vyplácí dávky buď z důvodu primární kompetence v plné výši, nebo z důvodu sekundární kompetence jako doplatek dávky, pokud je výše dávky v ČR vyšší než v primárně kompetentním státě. Pokud primárně kompetentní členský stát nereaguje, na základě Nařízení EU začne ČR jako sekundárně kompetentní stát vyplácet doplatek, pokud je mu známa výše dávky v druhém členském státě. Pouze v odůvodněných případech a v případech, kdy druhý z rodičů, který nežije s dítětem ve společné domácnosti, nespolupracuje s primárně kompetentním státem, ČR vyplatí prozatímne celou dávku a následně požádá druhý členský stát o její úhradu. Stejně tak probíhá vzájemná úhrada mezi ČR a dalšími členskými státy v případě, kdy ČR nebo jiný členský stát vyplatil neoprávněně dávky z důvodu, že klient včas nenahlásil zahájení výdělečné činnosti v členském státě, který začal být kompetentním k výplatě.

Vzhledem ke skutečnosti, že dne 31. 1. 2020 opustilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska Evropskou unii na základě podmínek sjednaných v tzv. výstupové dohodě, je od 1. 1. 2021 na Spojené království nahlíženo jako na třetí zemi. Pokud tedy dojde k návratu osob ze Spojeného království do ČR, pak dochází k prověření, zda se na osoby vztahuje výstupová dohoda či nikoli. Pokud se na občany vztahuje výstupová dohoda, pak je na ně nahlíženo v souladu s koordinačními nařízeními 883/2004 a 987/2009 a obě strany garantují těmto občanům a jejich rodinným příslušníkům druhé strany zachování práv, kterých dosud požívali na základě unijního práva. Pokud se na ně dohoda nevztahuje, pak je na občany nahlíženo v souladu s národními právními předpisy.

Po celý rok 2023 i nadále probíhala výměna informací o sociálním zabezpečení (EESSI) mezi členskými státy EU, k níž se ČR připojila od července 2019. Díky EESSI došlo ke zkrácení času při vyřizování výplaty rodinných dávek s tzv. přeshraničním prvkem, tedy v případech, kdy podléhá výplata rodinných dávek koordinacním nařízením EU a státy EU spolu komunikují elektronicky. Elektronická výměna informací v roce 2023 probíhala mezi ČR a celou řadou evropských států. Do EESSI se již zapojilo cca 23 členských států EU. Systém vede mj. k úspoře času, finančních prostředků vynakládaných na poštovné a k zefektivnění a zkvalitnění vzájemné spolupráce mezi jednotlivými styčnými institucemi.

V roce 2023 bylo zpracováno 155 žádostí o refundaci dávek SSP, 104 příjmových a 51 výdajových. K 31. 12. 2023 bylo z ÚP ČR vyplaceno 785 tis. Kč a přijato 553,1 tis. Kč.

14.1.7 E-formuláře a elektronické SED

Pro ověřování podmínek pro rodinné dávky v rámci EU (přídavek na dítě a rodičovský příspěvek) se dle Nařízení Evropského společenství stále v některých případech používají tzv. E-formuláře. Formuláře jsou zasílány na ÚP ČR a MPSV zpravidla kompetentními zahraničními institucemi. Zejména jde o:

- Formulář E-001 Žádost o informace, sdělení informace, žádost o formuláře, urgency (všeobecný formulář),
- Formulář E-401 Potvrzení týkající se skladby rodinných příslušníků pro účely přiznání rodinných dávek,
- Formulář E-411 Žádost o informace o nároku na rodinné dávky v členských státech, kde rodinní příslušníci bydlí.

E-formuláře jsou z větší části nahrazeny elektronickými strukturovanými dokumenty upořádanými do jednotlivých toků – BUC (Business use case), pro jednotlivé sektory – FB (Family benefits) = Rodinné dávky, R (Recovery) = Vymáhání, H (Horizontal) – tzv. SED z řady FB. V roce 2023 ÚP ČR obdržel cca 13 tis. elektronických případů ke komunikaci ohledně rodinných dávek (FB BUC).

14.1.8 Jednorázový příspěvek na dítě

Dne 1. 7. 2022 nabyl účinnosti zákon č. 196/2022 Sb., o jednorázovém příspěvku na dítě (dále jen „zákon o jednorázovém příspěvku na dítě“), který umožnil vyplatit rodinám

jednorázový příspěvek na děti ve výši 5 000 Kč. Tento zákon byl reakcí na situaci rodin s dětmi, na které dopadaly důsledky rychle rostoucí inflace, jako byly rostoucí ceny energií, potravin a dalších základních potřeb způsobené řadou příčin mimo jiné také stupňující se ruskou agresí na území Ukrajiny.

Cílem zákona o jednorázovém příspěvku na dítě bylo podpořit především děti žijící v rodinách s nižšími a středními příjmy a také samoživitele, kteří byli ohroženou skupinou obyvatel, na něž má přímé dopady rostoucí inflace a rostoucí ceny energií.

Nárok na příspěvek vznikl dítěti, které k 1. 8. 2022 nedovršilo osmnáctého roku věku a které mělo v měsíci červenci 2022 nárok na výplatu přídatku na dítě, který mu náležel za měsíc červen 2022. V těchto případech byla dávka vyplacena automaticky.

Dítě, kterému nevznikl nárok na „automatickou“ výplatu příspěvku má na příspěvek nárok, pokud splní tři základní podmínky vzniku nároku na tuto dávku:

- a. Věkovou – k datu 1. 8. 2022 dítě nesmí dovršit 18 let a dále zakotvuje nárok na příspěvek také dětem, které se narodí po 1. 8. 2022 do konce roku 2022,
- b. Pobytovou – trvalé bydliště a bydliště na území ČR k 1. 8. 2022, u dětí narozených po 1. 8. 2022 ke dni narození dítěte,
- c. Příjmovou – nárok na příspěvek má dítě, které žije v rodině, jejíž příjmy v roce 2021 nepřesáhly jeden milion Kč.

Příspěvek se vyplácel ve výši 5 000 Kč na jedno dítě. Nárok na příspěvek nenáležel dítěti, které bylo v ústavním zařízení pro péči o děti nebo mládež poskytujícím mu plné přímé zaopatření podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

O jednorázový příspěvek na dítě bylo možné požádat do 1. července 2023.

14.2 Dávky pěstounské péče a zaopatřovací příspěvek

V řízení o dávkách pěstounské péče se postupuje dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Již od 1. 1. 2022 nabyla účinnosti novela ZSPOD, která má zásadní vliv na systém dávek pěstounské péče a zároveň přinesla tři nové dávky – dávku pěstounské péče příspěvek při pěstounské péči a dávky pro mladé dospělé odcházející z náhradní rodinné péče nebo z ústavních zařízení zaopatřovací příspěvek opakující se a zaopatřovací příspěvek jednorázový.

Pěstounská péče je rozlišována pro účely dávek pěstounské péče na zprostředkovanou a nezprostředkovanou pěstounskou péči. Podle typu péče vzniká také nárok na odlišné dávky.

Osoba pečující, která poskytuje svěřenému dítěti zprostředkovanou pěstounskou péči a k žádosti doloží „Oznámení o vhodnosti“, vydané příslušným krajským úřadem podle § 24 odst. 2 písm. a) a odst. 3 ZSPOD, má nárok na dávku odměna pěstouna. Vzhledem k tomu, že se odměna pěstouna podle § 47k ZSPOD pro účely zákonů upravujících daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, považuje za příjem ze závislé činnosti, začátkem roku výrazně narostl objem administrativy v souvislosti s vyplňováním Prohlášení poplatníka daně z příjmu fyzických osob, které je nutné k výpočtu odvodů a ročního zúčtování daně z příjmu dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu u dávky odměna pěstouna.

Od 1. 1. 2023 byla dále Nařízením vlády č. 465/2022 Sb., zvýšena minimální mzda, což mělo dopad na objem vyplacených prostředků v rámci dávky odměna pěstouna, jejíž výše se od výše minimální mzdy odvíjí. S tímto opatřením byl zároveň spojený významný nárůst administrativy.

Osoby pečující, které svěřenému dítěti poskytují nezprostředkovanou pěstounskou péči, vzniká nárok na dávku pěstounské péče příspěvek při pěstounské péči.

Od 1. 1. 2023 došlo Nařízením vlády č. 436/2022 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima, což mělo dopad na objem vyplacených dávek pěstounské péče – příspěvku při pěstounské péči, a s tím spojený významný nárůst administrativy.

Všechny dávky pěstounské péče byly v roce 2023, i přes náročnost této agendy, vypláceny bez větších problémů.

V oblasti dávek pěstounské péče došlo k mírnému meziročnímu nárůstu počtu pěstounů.

Zatímco k 31. 12. 2022 bylo evidováno 3,3 tis. zprostředkovaných pěstounů pobírajících dávku pěstounské péče odměna pěstouna z toho 617 osob v evidenci pěstounů na přechodnou dobu. K 31. 12. 2022 bylo evidováno 10,7 tis. nezprostředkovaných pěstounů pobírajících dávku pěstounské péče příspěvek při pěstounské péči. Současně bylo k 31. 12. 2022 evidováno 21 025 dětí svěřených do

náhradní rodinné péče pobírajících příspěvek na úhradu potřeb dítěte, z toho 3 390 dětí svěřených do péče jiné fyzické osoby odpovědné za výchovu dítěte dle § 953 občanského zákoníku.

Ve srovnání s údaji za rok 2022 bylo k 31. 12. 2023 evidováno 3,4 tis. zprostředkovaných pěstounů pobírajících dávku pěstounské péče odměna pěstouna z toho 695 osob v evidenci pěstounů na přechodnou dobu. K 31. 12. 2023 bylo evidováno 10,7 tis. nezprostředkovaných pěstounů pobírajících dávku pěstounské péče příspěvek při pěstounské péči. K 31. 12. 2023 bylo evidováno 21 tis. dětí svěřených do náhradní rodinné péče pobírajících příspěvek na úhradu potřeb dítěte, z toho 4 tis. dětí svěřených do péče jiné fyzické osoby odpovědné za výchovu dítěte dle § 953 občanského zákoníku.

Nadále, a zvláště s ohledem na připravovanou novelu ZSPOD, se soudy a odbory sociálně-právní ochrany dětí obecních úřadů obcí s rozšířenou působností za podpory MPSV snažily přednostně umísťovat děti do náhradní rodinné péče namísto umísťování dětí v ústavních zařízeních.

Přehled vyplacených dávek pěstounské péče a zaopatřovacího příspěvku za rok 2023 je uveden v příloze č. 14c.

14.2.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do péče osoby pečující nebo do péče fyzické osoby podle § 953 občanského zákoníku. Je-li nezletilé nezaopatřené dítě během jednoho kalendářního měsíce bezprostředně po sobě svěřeno do péče různých osob pečujících, vyplácí se příspěvek na úhradu potřeb dítěte osobě pečující, která o dítě pečuje po delší část měsíce. Pokud péče různých osob pečujících, kterým je nezletilé nezaopatřené dítě během jednoho kalendářního měsíce bezprostředně po sobě svěřeno, trvala stejnou dobu, určí krajská pobočka ÚP ČR, která o příspěvku na úhradu potřeb dítěte rozhoduje, které z těchto osob se bude příspěvek na úhradu potřeb dítěte vyplácet. Nevznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b nebo vznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b, ale nebylo-li o něj požádáno, nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte se zachovává i po dosažení zletilosti dítěte, nejdéle však do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě podle zákona upravujícího státní sociální podporu, které trvale žije

a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující. Příspěvek náležející dítěti podle věty první se vyplácí tomuto dítěti od splátky příspěvku na úhradu potřeb dítěte náležející za kalendářní měsíc následující po měsíci, v němž došlo ke zletilosti.

Osobám, kterým vznikl nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte z titulu meritorního rozhodnutí soudu o svěřením nezletilého dítěte do jejich osobní péče dle § 953 občanského zákoníku se z příspěvku na úhradu potřeb dítěte, který je vyplácený těmto osobám, odečítá výživné stanovené soudem rodičům nebo jiným povinným osobám.

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc (platí od 1. 10. 2022):

- 6 290 Kč pro dítě ve věku do 6 let,
- 7 750 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- 8 870 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- 9 220 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.

Jde-li o dítě, které je podle ZSS osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí příspěvek na úhradu potřeb dítěte dle následující tabulky:

Tabulka 3 - Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte ve stupních závislosti

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost) Kč
Do 6 let	6 500	7 750	8 240	8 940
6–12 let	7 895	9 500	10 130	10 970
12–18 let	9 010	10 900	11 595	12 155
18–26 let	9 430	11 315	12 015	12 575

14.2.2 Odměna pěstouna

Nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující, která poskytuje dítěti zprostředkovanou pěstounskou péči, a osoba v evidenci. Nevznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b nebo vznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b, ale nebylo-li o něj požádáno, nárok na odměnu pěstouna má i fyzická osoba, která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo osobně pečujícím poručníkem poskytujícím dítěti

zprostředkovanou pěstounskou péčí, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na odměnu pěstouna má fyzická osoba podle věty druhé též tehdy, jestliže nezaopatřené dítě, které jí bylo svěřeno do péče, nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než tento příspěvek.

Pokud jsou osobou pečující nebo osobou v evidenci oba manželé nebo dva poručníci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich. Na pěstounskou péči vykonávanou druhým manželem nebo poručníkem se pro účely stanovení výše odměny pěstouna podle věty první hledí jako na společnou pěstounskou péči. Jestliže manželům, kteří jsou oba osobou pečující, nebo dvěma společným poručníkům vznikne nárok na odměnu pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. d) nebo podle § 47j odst. 4, mohou manželé nebo oba poručníci společně požádat krajskou pobočku ÚP ČR o přiznání odměny pěstouna oběma manželům nebo oběma poručníkům. Krajská pobočka ÚP ČR v takovém případě přiznává každému z obou manželů nebo každému z obou poručníků odměnu pěstouna ve výši poloviny částky odměny. Výpočet výše odměny pěstouna je od 1. 1. 2022 navázán na násobek minimální mzdy v závislosti na počtu svěřených dětí a jejich zdravotním stavu. U zprostředkované pěstounské péče tedy náleží odměna pěstouna, ze které jsou odváděny odvody na sociální a zdravotní pojištění a daně z příjmů (viz § 47k ZSPOD), mění se jen její výše.

S ohledem na výše uvedenou formu odměny pěstouna, na kterou je z hlediska některých zákonů nahlíženo jako na příjem, zaměstnanci útvarů NSD ÚP ČR museli i v tomto roce osobám pečujícím, poskytujícím zprostředkovanou pěstounskou péči, a osobám v evidenci napomáhat s vyplňováním „Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti“ a shromažďovat podklady k zajištění ročního zúčtování daně z příjmu za zdaňovací období roku 2022 ve vazbě na zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. V průběhu kalendářního roku 2023 zaměstnanci útvarů NSD ÚP ČR úzce spolupracovali s osobami pečujícími, poskytujícími zprostředkovanou pěstounskou péči, a s osobami v evidenci na vyplnění, uplatnění daňových zvýhodnění, podepsání a průběžném zaznamenávání změn v „Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti“ na rok 2023. V návaznosti na časté změny daňových a s nimi souvisejících zákonů, absolvují tito zaměstnanci

každoročně vzdělávání v této oblasti. I v roce 2023 zaměstnanci útvarů NSD poskytovali osobám pečujícím a osobám v evidenci metodické poradenství při vyplňování formulářů. Následně z doložených podkladů pracoviště PaM v Jeseníku provedlo roční zúčtování daně z příjmu z dávky odměna pěstouna, vyplacené ve zdaňovacím období roku 2022.

14.2.3 Příspěvek při pěstounské péči

Nárok na příspěvek při pěstounské péči má osoba pečující, poskytující dítěti nezprostředkovanou pěstounskou péči. Nevznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b nebo vznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b, ale nebylo-li o něj požádáno, nárok na příspěvek při pěstounské péči má i fyzická osoba, která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo osobně pečujícím poručníkem poskytujícím dítěti nezprostředkovanou pěstounskou péči, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na příspěvek při pěstounské péči má fyzická osoba podle věty druhé též tehdy, jestliže nezaopatřené dítě, které jí bylo svěřeno do péče, nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než tento příspěvek.

Výpočet výše příspěvku při pěstounské péči je navázán na násobek životního minima jednotlivce v závislosti na počtu svěřených dětí, jejich zdravotním stavu a případné subsidiární vyživovací povinnosti osoby pečující. Z této dávky nejsou odváděny odvody na sociální a zdravotní pojištění a daně z příjmů.

14.2.4 Příspěvek při převzetí dítěte

Nárok na příspěvek při převzetí dítěte má osoba pečující, která převzala dítě do pěstounské péče. Nárok na příspěvek při převzetí dítěte mají také pěstouni, kteří převzali dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu. Pro tyto osoby je dávka zastropována maximální výší 40 000 Kč v období posledních 12 kalendářních měsíců přede dnem podání žádosti o tento příspěvek.

Výše této jednorázové dávky určené na nákup vybavení a ošacení pro převzaté dítě činí dle věku dítěte 10 800 - 13 500 Kč. Příspěvek při převzetí dítěte může být vyplacen stejné osobě na stejné dítě pouze jednou.

14.2.5 Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Na příspěvek má nárok osoba pečující, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, včetně zletilých nezaopatřených dětí, jež zakládají osobě pečující nárok na odměnu pěstouna. Výše příspěvku na zakoupení osobního motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Součet těchto příspěvků poskytnutých osobě pečující v období posledních deseti kalendářních let před dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000 Kč. Pokud osoba pečující do pěti let ode dne, kdy jí byl příspěvek poskytnut, osobní motorové vozidlo, na jehož zakoupení nebo opravu byl příspěvek poskytnut, prodala, darovala, započala je používat pro výdělečnou činnost nebo přestala vykonávat pěstounskou péči, nejde-li o případ, kdy osoba pečující přestala vykonávat pěstounskou péči z vážných zdravotních důvodů, je povinna vrátit poměrnou část příspěvku na zakoupení osobního motorového vozidla odpovídající době z období pěti let, kdy výše uvedené podmínky nesplňovala.

14.2.6 Zaopatřovací příspěvek

Novela ZSPOD přinesla od 1. 1. 2022 dávky pro mladé dospělé odcházející z náhradní rodinné péče nebo z ústavních zařízení:

- zaopatřovací příspěvek opakující se,
- zaopatřovací příspěvek jednorázový.

Výše dávky zaopatřovací příspěvek činí:

Zaopatřovací příspěvek jednorázový činí 28 750 Kč jednorázově, zaopatřovací příspěvek opakující se činí 17 250 Kč měsíčně a může být vyplácen nejdéle do 26 let věku nezaopatřeného mladého dospělého (typicky po dobu studia).

V období od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2027 si může mladý dospělý při splnění podmínek daných zákonem vybrat, zda bude v tomto období pobírat příspěvek na úhradu potřeb dítěte a jeho bývalý pěstoun odměnu pěstouna nebo příspěvek při pěstounské péči nebo bude mladý dospělý pobírat novou dávku zaopatřovací příspěvek opakující se. V takovém případě pak zaniká nárok na dávky pěstounské péče (odměna pěstouna nebo příspěvek při pěstounské péči a příspěvek na úhradu potřeb dítěte).

Od 1. 1. 2028 pak již bude možné pobírat po zletilosti při splnění zákonných podmínek pouze zaopatřovací příspěvek, nebude na výběr mezi dávkami pěstounské péče a tímto zaopatřovacím příspěvkem.

14.3 Státní příspěvek na výkon pěstounské péče – účelový transfer

Nárok na státní příspěvek na výkon pěstounské péče poskytovaný podle § 47d zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, má obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě vydání správního rozhodnutí o úpravě práv a povinností při výkonu pěstounské péče podle § 47b odst. 2 ZSPOD nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností, obecní úřad, krajský úřad, nebo pověřená osoba, která uzavřela dohodu o výkonu pěstounské péče podle § 47b ZSPOD. SPVPP je určen na pokrytí nákladů vynakládaných na zajišťování pomoci osobám pečujícím, osobám v evidenci nebo svěřeným dětem a na provádění dohledu nad výkonem pěstounské péče.

Dnem 1. ledna 2022 nabyla účinnosti novela ZSPOD, provedená zákonem č. 363/2021 Sb., na základě které se zvýšila částka státního příspěvku na výkon pěstounské péče z 48 000 Kč na částku 54 000 Kč za kalendářní rok, pokud pravomocné správní rozhodnutí nebo dohoda o výkonu pěstounské péče trvaly po celý kalendářní rok nebo částku, odpovídající jedné dvanáctině z částky 54 000 Kč, a to za každý kalendářní měsíc nebo jeho část v rámci kalendářního roku, v němž existovalo pravomocné správní rozhodnutí, nebo trvala dohoda o výkonu pěstounské péče. Příjemce státního příspěvku je povinen vrátit část příspěvku za kalendářní měsíce, následující po ukončení dohody o výkonu pěstounské péče nebo zrušení správního rozhodnutí, jen jestliže tato dohoda nebo správní rozhodnutí v kalendářním roce trvaly po dobu kratší než 6 kalendářních měsíců.

Na základě výše uvedené novely je příjemce státního příspěvku na výkon pěstounské péče povinen do 31. 3. kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který byl státní příspěvek vyplacen, předložit krajské pobočce úřadu práce, která tento příspěvek přiznala, přehled čerpání státního příspěvku náležejícího za kalendářní rok a vrátit případnou část státního příspěvku, kterou nevyčerpal k účelu danému zákonem, na účet krajské pobočky úřadu práce, která tento příspěvek přiznala. Poprvé organizace

povinně vracely nepoužitý státní příspěvek s přehledem jeho čerpání za rok 2022 v roce 2023.

Ve sledovaném období bylo na Státní příspěvek na výkon pěstounské péče vyčerpáno celkem 724 980 tis. Kč oproti 658 416 tis. Kč v roce 2022, kdy bylo čerpání o 66 564 tis. Kč nižší.

Vyplacené řádné příspěvky na výkon pěstounské péče jsou uvedeny v příloze č. 15.

14.4 Systém dávek pomoci v hmotné nouzi

Systém dávek pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Jde o formu pomoci osobám s nedostatečnými příjmy. Těmito opatřeními bojuje orgán pomoci v hmotné nouzi proti sociálnímu vyloučení, a zároveň motivuje osoby v hmotné nouzi k aktivní snaze zajistit si finanční prostředky pro uspokojení svých životních potřeb. Zákon upravuje poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi, prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi. Dávkami pomoci v hmotné nouzi jsou příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc.

V roce 2023 byly dávky pomoci v hmotné nouzi ovlivněny změnami, k nimž došlo u dávek ze systému státní sociální podpory. Konkrétně se jednalo o změny normativních nákladů na bydlení podle § 26a odst. 2 zákona o SSP, kde od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 došlo k jejich navýšení. Významnou změnou bylo také zvýšení částek životního a existenčního minima od 1. 1. 2023. Částky životního a existenčního minima ovlivňují i nárok na další dávky, např. na příspěvek na dítě, a navýšily rovněž humanitární dávku. Obě výše uvedené změny souvisely s pokračující hospodářskou a energetickou krizí.

V prvním pololetí roku 2023 MPSV připravovalo instrukci ke sjednocení postupu při určení v místě obvyklého nájemného dle § 34 písm. a) ZPHN. Nové nastavení bylo vyžádáno ze strany kanceláře Veřejného ochránce práv, neboť ÚP ČR přistupoval ve velké míře k využití normativních nákladů na bydlení a ustupoval od systému využívání zjištění srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě dle ustanovení § 2 nařízení vlády č. 453/2013 Sb. Instrukci MPSV č. 5/2023 ze dne 19. 6. 2023 doplnilo s účinností od 1. 9. 2023 Sdělení vedoucí Oddělení nepojistných sociálních dávek č. 13/2023.

Sdělení upravuje technické nastavení sběru dat v místě obvyklých nájemných a rozvádí např. postup stanovení nájemného v místě obvyklého, jeho zanesení do aplikačního programu a vyhodnocení nájemného v místě obvyklého v seznámení účastníka řízení. Další změny v oblasti dávek pomoci v hmotné nouze nastaly sice ještě v roce 2023, ale jejich účinnost je od 1. 1. 2024. Souvisí zejména s takzvanou technickou novelou státní sociální podpory.

14.4.1 Doplatek na bydlení

Dávka doplatek na bydlení pomáhá, společně s vlastními příjmy občana a příspěvkem na bydlení ze systému SSP, k úhradě odůvodněných nákladů na bydlení. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí. Nárok na dávku má žadatel užívající byt, kterého je vlastník nebo nájemce, a jehož příjem (příjem společně posuzovaných osob) je po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení nižší než částka jeho živobytí (částka živobytí společně posuzovaných osob).

Okruh společně posuzovaných osob je jednotný u dávek příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení a také dávky SSP příspěvku na bydlení. Okruh se jednotně stanovuje podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

14.4.2 Příspěvek na živobytí

Tato dávka pomoci v hmotné nouzi řeší nedostatečný příjem osoby, případně okruhu společně posuzovaných osob, který je dán zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Nárok vzniká za splnění zákonných podmínek, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem osoby či rodiny částky živobytí.

Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností, ale také udělených sankcí. Odvíjí se od částek existenčního a životního minima. Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby nebo rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení.

Příspěvek na živobytí je určen na úhradu potřeb osoby a společně posuzovaných osob na úrovni zabezpečující její základní životní potřeby. Jedná se především o zabezpečení stravy, ošacení, obuvi, základních hygienických potřeb apod.

14.4.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Prostřednictvím dávek mimořádné okamžité pomoci může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, které je třeba řešit bezodkladně. Mimořádná okamžitá pomoc je dávkou jednorázovou, až na výjimku a nenárokovou, na kterou vzniká nárok v okamžiku, kdy je osoba příslušným pracovištěm ÚP ČR uznána za osobu v hmotné nouzi, protože se dostala do některé ze sociálních situací uvedených v zákoně. V odůvodněných případech lze dávku poskytnout opakovaně.

Jde o situace jako:

- osoba neplní podmínky hmotné nouze pro opakované dávky, ale kvůli nedostatku finančních prostředků jí hrozí vážná újma na zdraví;
- osobu postihne vážná mimořádná událost a celkové sociální a majetkové poměry této osoby jí neumožňují překonat událost vlastními silami. Takovou událostí je živelní pohroma, požár, ekologická nebo průmyslová havárie nebo jiná destruktivní událost;
- osobu postihne událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení nebo nezajištěním základních životních potřeb (např. situace spojené s pandemií, s finančními problémy, ke kterým došlo v důsledku úhrady nedoplatku za vyúčtování za dodávky energií, nebo situace, kdy vzrostly náklady za energie a domácnost prokazatelně nemá prostředky na jejich úhradu);
- osoba nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky:
 - k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu; k úhradě vstupních

lékařských prohlídek např. při nástupu do zaměstnání, na úhradu odůvodněných nákladů na bydlení, není-li doplatek na bydlení (pouze po určitou dobu) a také na vzniklý náklad se stěhováním do přiměřeného bytu a dále také na jistotu (kauci), která souvisí s uzavřením nové nájemní (podnájemní) smlouvy;

- k úhradě nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby;
- k uhrazení odůvodněných nákladů vzniklých v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí;
- osoba nemůže v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků, úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením. Jedná se zejména o osobu, která:
 - je propuštěna z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
 - je po ukončení léčby závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro závislosti, nebo
 - je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo
 - nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

14.4.4 Sociální šetření a šetření v místě

Šetření v místě u dávek pomoci v hmotné nouzi a při něm získané informace slouží pro účely vyhodnocení nároku na dávky HN. Šetření v místě mohou provádět zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi zařazení na pozici referent NSD i sociální pracovník.

Cílem šetření v místě je zejména ověření rozhodných skutečností uvedených žadatelem při podání žádosti. Zaměřuje se především na sociální a majetkové poměry těchto osob a stanovení okruhu společně posuzovaných osob. Šetření v místě je možné realizovat i neohlášeně, aby byl zjištěn aktuální faktický stav. Ze šetření v místě se sepisuje

záznam, který je součástí správního (agendového) spisu a je jedním z podkladů pro rozhodnutí. Sociální šetření je zaměřeno na komplexní prověření situace klienta.

Cílem sociálního šetření je navázání pozitivního kontaktu s klientem i se členy jeho rodiny, který je nezbytný pro analyzování jejich obtížné sociální situace a hledání následných možností a cest vedoucích ke změně problémové sociální situace klienta a jeho uplatnění na trhu práce (k eliminaci závislosti na dávkách pomoci v HN). ÚP ČR plní tzv. distribuční roli, jejíž cílem je mj. směřovat klienta k sociálním pracovníkům obcí, poskytovatelům sociálních služeb apod.

V oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi se sociální šetření realizují na základě konkrétních ustanovení zákona o pomoci v HN. Ze sociálního šetření se sepisuje Záznam ze sociálního šetření, který je součástí spisové dokumentace sociálního pracovníka. Sociální šetření může v souladu s ZSS vykonávat pouze zaměstnanec krajské pobočky zařazený jako sociální pracovník, který splňuje podmínky pro výkon povolání sociálního pracovníka.

Podle § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi oprávněni vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí pouze na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných.

Vykonaná šetření po krajích jsou uvedena v následující tabulce:

Tabulka 4 - Vykonaná šetření za rok 2023 po jednotlivých KrP ÚP ČR (v tis.):

Krajské pobočky	Sociální šetření	Šetření v místě
Praha	0,5	1,8
Brno	0,6	7,0
České Budějovice	1,2	3,7
Hradec Králové	0,1	1,7
Jihlava	0,4	3,0
Karlovy Vary	0,1	4,9
Liberec	0,4	2,9
Olomouc	0,3	6,6
Ostrava	9,8	24,2
Pardubice	1,8	2,8
Plzeň	0,7	2,2
Příbram	0,9	7,2
Ústí nad Labem	3,8	28,6
Zlín	0,3	4,3
Celkový součet	20,9	100,9

14.5 Příspěvek na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením a průkaz pro osoby se zdravotním postižením

Poskytování peněžitých sociálních dávek pro osoby se zdravotním postižením určených ke zmírnění sociálních důsledků zdravotního postižení a k podpoře sociálního začleňování těchto osob a průkaz osoby se zdravotním postižením upravuje zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Příslušný zákon doznal v roce 2021 a v roce 2022 změny s dopady na postupy ÚP ČR (nejen) ve správních řízeních o žádostech o příspěvek na mobilitu, o žádostech o příspěvek na zvláštní pomůcku a o žádostech o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením, resp. o žádostech o změnu nároku na průkaz osoby se zdravotním postižením. Změny byly založeny zákonem č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 358/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících

zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Změny provedené zákonem č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v oblasti právní úpravy příspěvku na zvláštní pomůcku byly dále promítnuty do vyhlášky č. 442/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů.

14.5.1 Příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách

Dávka příspěvek na péči je upravena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění. Poskytuje se osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné osoby při zvládnutí zákonem vyjmenovaných deseti základních životních potřeb, kterými jsou mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity, péče o domácnost (tato potřeba se nehodnotí u dětí do 18 let). Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci oprávněným osobám. Vzhledem k postupnému stárnutí populace, rostoucímu počtu starobních důchodců, statisticky prodlužující se době dožití, vývoji dávky za minulé období, když větší část příjemců příspěvku na péči je ve vyšší věkové kategorii a navyšování výše dávky novelami ZSS, lze oprávněně předpokládat, že výdaje na příspěvek na péči i nadále porostou. Proto je třeba s touto tendencí počítat i v následujících letech.

Od 1. 1. 2022 byla výše příspěvku na péči ve stupních závislosti III a IV sjednocena a ve stupni závislosti III náleží příspěvek na péči osobám do 18 let ve výši 13 900 Kč a osobám nad 18 let ve výši 12 800 Kč. Ve stupni závislosti IV náleží příspěvek na péči osobám do 18 let i nad 18 let ve výši 19 200 Kč. Sjednocením částek příspěvku na péči popsaným způsobem došlo k navýšení nákladů na příspěvek na péči.

Od 1. 1. 2022 byl do ZSS zanesen další subjekt, který může být poskytovatelem pomoci podle § 7 odst. 2 uvedeného zákona, a to zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Tím byl rozšířen okruh poskytovatelů pomoci, kterým může oprávněná osoba hradit za poskytovanou pomoc příspěvkem na péči.

V dalších obdobích lze z důvodů obecné tendence navyšování počtu přiznaných a vyplácených dávek očekávat další navýšení nákladů na příspěvek na péči. Zvýšení nákladů na příspěvek na péči přinesla mimo jiné také zákonná změna ve výši příspěvku na péči, a to zvýšení výše dávky ve stupni závislosti I pro osoby nad 18 let z 880 Kč na 2 000 Kč. Novela ZSS obsahuje i valorizační mechanismus dávky.

V rámci řízení o příspěvku na péči vykonávají sociální pracovníci podle § 25 ZSS sociální šetření v přirozeném prostředí za účelem zjištění schopností samostatného života žadatele (případně oprávněné osoby). Celkem bylo v roce 2023 realizováno 139,2 tis. sociálních šetření.

U přiznaných příspěvků na péči vykonávají sociální pracovníci ÚP ČR kontrolu využívání příspěvku na péči v souladu s § 29 ZSS. V roce 2023 bylo realizováno celkem 28,6 tis. kontrol využívání.

14.5.2 Příspěvek na mobilitu

Příspěvek na mobilitu je opakující se peněžitá sociální dávka. Nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší 1 roku, která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP“ nebo „ZTP/P“, opakovaně se v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována a nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby podle ZZS, v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče. Z důvodů hodných zvláštního zřetele může být příspěvek na mobilitu přiznán i osobě, které jsou poskytovány uvedené pobytové sociální služby, pokud splňuje ostatní podmínky nároku na tuto dávku.

V oblasti právní úpravy příspěvku na mobilitu došlo ke dvěma podstatným změnám. Zákon č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, změnil postup ÚP ČR při rozhodování o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu a o obnovení výplaty příspěvku na mobilitu za situace, kdy oprávněné osobě byla po celý kalendářní měsíc poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace. ÚP ČR již ve věci zastavení výplaty příspěvku na mobilitu a ve věci obnovení výplaty příspěvku na mobilitu nezahajuje správní řízení z moci úřední, ani nevyrozumívá oprávněnou osobu o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před vydáním

rozhodnutí, nýbrž ve zkráceném správním řízení vydává rozhodnutí o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu nebo rozhodnutí o obnovení výplaty příspěvku na mobilitu jako první úkon ve správním řízení. O rozhodnutí učiní ÚP ČR záznam do spisu a oprávněné osobě zasílá pouze vyrozumění s tím, že pokud oprávněná osoba nepožádá o písemné vyhotovení rozhodnutí o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu nebo rozhodnutí o obnovení výplaty příspěvku na mobilitu, nabývá rozhodnutí právní moci marným uplynutím zákonem stanovené lhůty 15 dnů ode dne doručení vyrozumění.

Zákon č. 358/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, jednak zvýšil částku příspěvku na mobilitu, jednak stanovil speciální zvýšenou výši příspěvku na mobilitu pro vymezený okruh oprávněných osob. Částka příspěvku na mobilitu byla touto novelou zvýšena z 550 Kč na 900 Kč za kalendářní měsíc. V nové výši byl příspěvek na mobilitu poprvé vyplacen v prosinci 2022 za listopad 2022. Pro osoby, které využívají po celý kalendářní měsíc zdravotnický prostředek pro dlouhodobou domácí oxygenoterapii nebo zdravotnický prostředek pro domácí plicní umělou ventilaci, a které tuto skutečnost prokáží ÚP ČR potvrzením příslušné zdravotní pojišťovny, činí výše příspěvku na mobilitu (na přechodnou dobu do 31. 12. 2024) 2 900 Kč za kalendářní měsíc. Ve zvýšené výši příspěvek na mobilitu těmto osobám náležel poprvé za prosinec 2022.

Popsané změny v oblasti příspěvku na mobilitu, zejména zavedení příspěvku na mobilitu ve speciální výši 2 900 Kč, vyžadují od zaměstnanců ÚP ČR vykonávajících agendu dávek pro osoby se zdravotním postižením, velmi flexibilní seznámení se se všemi novými právními předpisy a metodickými postupy a nezdědka s náročným „klíčováním“ typu a kategorizačního kódu zdravotnického prostředku za účelem vyhodnocení, zda se jedná o zdravotnický prostředek, k němuž zákon vztahuje (při splnění všech zákonem stanovených podmínek) nárok na příspěvek na mobilitu v této výši.

14.5.3 Příspěvek na zvláštní pomůcku

Příspěvek na zvláštní pomůcku je jednorázová peněžitá sociální dávka. Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba se zdravotním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, pokud její zdravotní stav přiznání této

dávky nevyklučuje, jestliže zároveň splňuje další podmínky nároku na tuto dávku (věk stanovený odlišně pro různé druhy zvláštních pomůcek; užití zvláštní pomůcky k sebeobsluze, pracovnímu uplatnění, přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání nebo ke styku s okolím; schopnost zvláštní pomůcku využívat nebo možnost ji využívat ve svém sociálním prostředí aj.).

Zákon č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, rozšířil okruh zdravotních stavů zakládajících nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku. K výčtu těžkých vad nosného nebo pohybového ústrojí byla připojena i těžká demence s neschopností chůze a odkázaností na mechanický vozík, pokud byl vozík osobě předepsán příslušným lékařem a schválen revizním lékařem zdravotní pojišťovny, nebo těžká demence provázená těžkým syndromem geriatrické křehkosti a imobility prokázané geriatrickým vyšetřením. Ke zdravotním stavům odůvodňujícím přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zádržného systému byly připojeny autistické poruchy s těžkým funkčním postižením, s opakovanými závažnými a objektivně prokázanými projevy autoagrese nebo heteroagrese přetrvávajícími i přes zavedenou léčbu. Kromě rozšíření okruhu zdravotních stavů zakládajících (při splnění všech zákonem stanovených podmínek) nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku byl rovněž zjednodušen postup pro případy, kdy je žádán příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla, motorové vozidlo bylo již před podáním žádosti zakoupeno a jeho cena je nižší, než by byla výše příspěvku na zvláštní pomůcku stanovená v závislosti na příjmu (příjmech) osoby a na příjmu (příjmech) osoby (osob) s ní společně posuzované (posuzovaných).

V návaznosti na zákon č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, byla vydána vyhláška č. 442/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů, tak, aby výše popsaná změna okruhu zdravotních stavů zakládajících nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku byla naplněna a příspěvek na zvláštní pomůcku mohl být poskytnut.

Osoby s těžkou demencí, jak je přesně vymezena výše, mohou (při splnění všech zákonem stanovených podmínek) získat od 1. 1. 2022 např. příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení dodatečné úpravy motorového vozidla, stavebních prací spojených s uzpůsobením koupelny a WC, svislé zdvihací plošiny, šikmé zvedací plošiny, schodišťové sedačky aj.

Změnou vyhlášky byl též rozšířen okruh zdravotních stavů, kde je možno (při splnění všech zákonem stanovených podmínek) poskytnout příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení schodišťové sedačky, a dále byly provedeny terminologické a parametrické změny ve vztahu k některým zvláštním pomůckám.

Zákon č. 358/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, zvýšil maximální výši příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací plošiny a na pořízení šikmé zvedací plošiny o 100 000 Kč z částky 400 000 Kč na 500 000 Kč, při zachování stávající výše limitu pro součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku za 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích.

Dlouhodobě je nejčastěji příspěvek na zvláštní pomůcku žádán a také přiznáván na pořízení motorového vozidla. Ještě i v průběhu roku 2022 ÚP ČR zaznamenal potíže klientů, jimž byl poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla, při koupi nového motorového vozidla. Těmto klientům ÚP ČR nadále vstřícně, na jejich žádost, podle potřeby prodlužoval lhůtu pro zakoupení motorového vozidla (tj. lhůtu pro použití poskytnutého příspěvku na pořízení motorového vozidla).

Dávky pro osoby se zdravotním postižením – příspěvky na zvláštní pomůcku jsou na zpracování a vyhodnocení nároku velmi náročné a vyžadují po zaměstnancích znalosti a orientaci v mnoha rozličných oborech a zvýšenou pozornost v rámci správního řízení, včetně náležitě pozornosti věnované přechodným ustanovením.

14.5.4 Průkaz osoby se zdravotním postižením

Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra. Podle rozsahu omezení schopnosti

pohyblivosti a/nebo orientace (podle úrovně funkčního postižení pohyblivosti a orientace) je osobě případně přiznán průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „TP“, „ZTP“ nebo „ZTP/P“. Držitelé průkazu osoby se zdravotním postižením mají nárok na benefity upravené přímo v zákoně č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále na benefity upravené v mnoha dalších zákonech (např. zákon o daních z příjmů, zákon o místních poplatcích, zákon o správních poplatcích, zákon o provozu na pozemních komunikacích, zákon o pozemních komunikacích aj.) a jsou jim též poskytovány četné benefity nenárokové (např. slevy na vstupném do objektů, levnější vstupenky na kulturní a sportovní akce aj.).

Zákon č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vymezil zdravotní stavy, u nichž se vydávají rozhodnutí o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením bez časového omezení, resp. s dobou platnosti trvale. Jde o zdravotní stavy neměnné, u nichž není důvod, aby se osoby podrobovaly opakovanému posuzování schopnosti pohyblivosti a orientace. Tentýž zákon rovněž stanovil novou povinnost ÚP ČR písemně informovat držitele průkazu osoby se zdravotním postižením 90 dnů před koncem platnosti průkazu o jeho končící platnosti tak, aby držitel průkazu osoby se zdravotním postižením mohl s dostatečným časovým předstihem podle individuální situace požádat o výrobu průkazu nového, nebo podat novou žádost o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením (tj. o přiznání navazujícího nároku).

V roce 2022 bylo vyrobeno celkem 46,1 tis. ks průkazů osoby se zdravotním postižením, v roce 2023 se počet vyrobených průkazu OZP zvýšil na celkem 49,1 tis. ks.

14.6 Náhradní výživné

Náhradní výživné je upraveno zákonem č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o náhradním výživném“), který vstoupil v platnost dne 31. 12. 2020. Účinným je tento zákon od 1. 7. 2021.

Cílem zákona o náhradním výživném je podpořit rodiny s dětmi, a to po dobu nejdéle 24 výplat náhradního výživného, v případech, kdy osoba, která má k dítěti vyživovací povinnost, tuto svoji povinnost neplní, nebo ji plní jen částečně. Zákon řeší situaci rodin s dětmi, které se vlivem nehrazení výživného ze strany povinné osoby mohou dostat do nepříznivé sociální a finanční situace. Současně je cílem tohoto zákona motivovat oprávněnou osobu k tomu, aby důsledně využila nástroje vymahatelnosti práva na výživné, které má k dispozici, tj. aby podala návrh na exekuci nebo soudní výkon rozhodnutí.

Náhradní výživné je jedním z opatření v oblasti sociálního zabezpečení. Jde o speciální transfer finančních prostředků do rodin, kde není plněna vyživovací povinnost ze strany povinné osoby. Náhradní výživné je sociální dávka, kterou poskytuje stát a stát rovněž hradí náklady na tuto dávku podle zákona o státním rozpočtu České republiky. Dávka nepodléhá výkonu rozhodnutí nebo exekuci, nelze ji postoupit, dát do zástavy, ani nemůže být předmětem dohody o srážkách.

Podmínky poskytování náhradního výživného upravuje zákon o náhradním výživném. Zákon dále upravuje postup při vymáhání pohledávek vůči povinné osobě, které na stát přešly v souvislosti s poskytnutím náhradního výživného.

Náhradní výživné je určeno pro nezaopatřené dítě (dále jen „oprávněná osoba“) v případě, že fyzická osoba, která má k nezaopatřenému dítěti vyživovací povinnost (dále jen „povinná osoba“), tuto svou povinnost neplní.

Oprávněnou osobou pro účely zákona o náhradním výživném je nezaopatřené dítě, které má na území České republiky trvalý pobyt (s výjimkami uvedenými v § 2 odst. 2 zákona o náhradním výživném).

Oprávněnou osobou není nezaopatřené dítě v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež a nezaopatřené dítě, kterému náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte podle zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Oprávněná osoba má nárok na náhradní výživné, pokud k vymožení pohledávek na výživné probíhá exekuční řízení nebo řízení o soudním výkonu rozhodnutí (neplatí, pokud soudní výkon rozhodnutí nebo exekuce byly zastaveny pro nemajetnost povinné osoby v posledních 4 měsících před podáním žádosti, popřípadě v průběhu řízení o náhradní výživné nebo po přiznání nároku na náhradní výživné) a zároveň má na

území České republiky bydliště podle zákona o pomoci v hmotné nouzi (splnění této podmínky se nevyžaduje u osob uvedených v § 2 odst. 2 písm. a) zákona o náhradním výživném).

Náhradní výživné se stanovuje jako rozdíl výše měsíční dávky výživného určené v exekčním titulu a částečného plnění výživného v příslušném měsíci, nejvýše však ve výši 3 000 Kč měsíčně. Plní-li se výživné jinak než v pravidelných měsíčních dávkách, stanoví se pro účely stanovení výše náhradního výživného měsíční průměr těchto částek.

Výše náhradního výživného se stanovuje na období 4 kalendářních měsíců a vychází z měsíčního průměru částek stanovených podle odstavce výše za 4 kalendářní měsíce předcházející 4 kalendářním měsícům, za které se nárok prokazuje a uplatňuje.

Řízení o náhradním výživném se zahajuje na základě písemné žádosti oprávněné osoby podané ÚP ČR na předepsaném tiskopise. Kromě náležitostí stanovených správním řádem jsou v žádosti uvedeny údaje o orgánu, u něhož byl podán návrh na exekuci nebo soudní výkon rozhodnutí, identifikace povinné osoby, předmět řízení a jeho spisová značka a způsob výplaty náhradního výživného. Žádost o náhradní výživné má podobu tiskopisu s názvem „Žádost o náhradní výživné“ a přílohy k této žádosti, kterou je tiskopis s názvem „Prohlášení o přijatém výživném a případném postoupení pohledávky“.

K žádosti o náhradní výživné musí být doložen:

- exekční titul (rozsudek soudu, soudem schválená dohoda), jehož obsahem je úprava vyživovací povinnosti k oprávněné osobě,
- doklad prokazující výši částečného plnění výživného (např. výpis z účtu, poštovní poukaz nebo písemné potvrzení o zaplacení výživného)
- doklad prokazující, že byla pohledávka na výživné postoupena, pokud došlo k postoupení pohledávky na výživné,
- doklad prokazující, že je dítě nezaopatřené (u dítěte do 15 let věku rodný list, u staršího dítěte pak zejména potvrzení o studiu, ...),
- doklad osvědčující, že byl podán návrh na výkon soudního rozhodnutí nebo exekuce,

- je-li výživné vymáháno v zahraničí, musí být k žádosti přiložen doklad osvědčující, že byl podán návrh na výkon soudního rozhodnutí nebo exekuce příslušnému orgánu v zahraničí nebo žádost o vymáhání výživného prostřednictvím Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí (potvrzení má podobu tiskopisu s názvem „Potvrzení k žádosti o náhradní výživné pro potřebu ÚP ČR vydávané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí“).

V řízení ve věcech náhradního výživného a v řízení o přechodu pohledávky na výživné oprávněné osoby na stát, rozhoduje ÚP ČR prostřednictvím krajských poboček.

Náhradní výživné se vyplácí nejdříve za kalendářní měsíc, v němž byla podána žádost, pokud jsou již v tomto měsíci splněny podmínky nároku. Náhradní výživné se vyplácí měsíčně, a to zpětně za kalendářní měsíc, za který náleží. Náhradní výživné se vyplácí v české měně převodem na platební účet určený oprávněnou osobou nebo poštovním poukazem, a to podle rozhodnutí oprávněné osoby. Náhradní výživné lze vyplácet i do zahraničí, a to převodem na platební účet.

Nárok na náhradní výživné zaniká nejpozději po 48 výplatách náhradního výživného, nebo skončením nezaopatřenosti oprávněné osoby.

Po zániku nároku na náhradní výživné ÚP ČR rozhodne, které pohledávky na výživné oprávněné osoby spolu s právy s nimi spojenými přejdou na stát a v jakém rozsahu. Pohledávku výživného, která přešla na stát, vymáhá ÚP ČR. Vymožené pohledávky výživného jsou příjmem státního rozpočtu.

Dne 1. 11. 2023 nabyl účinnosti zákon č. 322/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů. Na základě zákona č. 322/2023 Sb. se navýšil počet výplat náhradního výživného, po jejichž vyčerpání nárok na dávku zaniká, na 48 výplat (původně 24 výplat).

Dne 27. 12. 2023 vstoupil v platnost zákon č. 407/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Na základě zákona č. 407/2023 Sb. může s účinností od 1. 2. 2024 držitel poštovní licence vykonávat státní správu podle tohoto

zákona, uzavře-li s ním Ministerstvo práce a sociálních věcí veřejnoprávní smlouvu, která blíže určí podmínky výkonu státní správy držitelem poštovní licence; držitel poštovní licence může vykonávat státní správu nejvýše v rozsahu těchto činností:

- přijímání podání podle tohoto zákona a přijímání podkladů pro vydání rozhodnutí podle tohoto zákona, včetně jejich předávání ÚP ČR,
- poskytování základních informací o právní úpravě tohoto zákona.

Další informace o náhradním výživném jsou součástí přílohy č. 14a.

15. HUMANITÁRNÍ A PORADENSKÁ PODPORA PRO OBČANY UKRAJINY

V souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině, který vypukl dne 24. 2. 2022, se ÚP ČR již od února 2022 stal jedním z nejdůležitějších aktérů poskytujících pomoc osobám přicházejícím z Ukrajiny. Tato pomoc je realizována jak prostřednictvím vyplácení dávek, které byly za účelem řešení této situace nově vytvořeny, tak pomocí širokého spektra poradenských činností, které usnadňují zapojení občanů Ukrajiny do života v České republice.

15.1 Humanitární dávka a příspěvek pro solidární domácnost

Po vypuknutí ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny vyvolaném invazí vojsk Ruské federace byly vytvořeny dvě dávky pro příchozí cizince přímo ohrožené touto situací, původně však byla první pomoc pro příchozí cizince vyplácena prostřednictvím dávek v hmotné nouzi, konkrétně skrze žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu újmy na zdraví.

Speciálně vytvořené dávky byly poprvé upraveny v zákoně č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, který vstoupil v platnost 21. 3. 2022. Jedná se o humanitární dávku vyplácenou přímo cizincům přicházejícím z Ukrajiny, určená k zajištění základních životních potřeb a o příspěvek pro solidární domácnost, který je vyplácen fyzickým osobám, které bezplatně takové cizince ubytovaly. Nezbytnou podmínkou pro vznik nároku pro obě tyto dávky je udělená dočasná ochrana. V řízení o tyto dávky se správní řád nepoužije.

15.1.1 Humanitární dávka

Humanitární dávka slouží k zajištění základních životních potřeb cizince s udělenou dočasnou ochranou pobývajícího na území České republiky. Podmínky nároku stanovuje zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, konkrétně ustanovení § 6 zákona, který vstoupil v platnost dne 21. 3. 2022. Výše poskytnuté humanitární dávky byla stanovena

ve výši 5 000 Kč na osobu za měsíc, to neplatí, je-li cizinci s dočasnou ochranou bezplatně poskytnuto ubytování, celodenní strava a základní prostředky osobní hygieny. Výše humanitární dávky byla 5 000 Kč na osobu od 21. 3. 2022 do 30. 6. 2023 po dobu prvních 5 kalendářních měsíců od získání dočasné ochrany od 6. měsíce byla do 31. 12. 2022 pro dítě do 18 let 3 050 Kč a pro dospělého od 18 let 4 250 Kč. Od 1. 1. 2023 pro dítě do 18 let 3 490 Kč a pro dospělého od 18 let 4 860 Kč. Od 1. 7. 2023 je výše životního minima pro humanitární dávku do 150 dní od udělení dočasné ochrany pro dítě do 18 let 3 490 Kč (s navýšením pro děti od 6 do 10 let na 1,2násobek = 4 188 Kč) a pro dospělého od 18 let 4 860 Kč. Obě skupiny mají životní minimum navýšeno, pokud se jedná o osoby se zdravotním postižením nebo invaliditou, 1,5násobně. Po kalendářním měsíci, kdy uplyne lhůta 150 dnů od udělení dočasné ochrany je možné dospělému od 18 let přiznat pouze existenční minimum ve výši 3 130 Kč, jestliže se nejedná o osobu zařazenou do jedné ze skupin zranitelných osob. Součástí humanitární dávky od 1. 7. 2023 jsou takzvané započitatelné náklady na bydlení, které může obdržet osoba, jež má náklady na bydlení, a to ve výši 3 000 Kč na osobu, jestliže je byt registrovaný v evidenci bytů pro dočasnou ochranu (tj. EBS), nebo ve výši 2 400 Kč na osobu pro ostatní typy ubytování. Od 1. 1. 2024 došlo ke změně výše započitatelných nákladů na bydlení pro zranitelné osoby, a to na dvojnásobek. Žádosti je možné uplatnit až na výjimky od 1. 7. 2023 pouze prostřednictvím on-line žádosti o humanitární dávku. Pokud je potřeba, je možné navštívit kterékoli kontaktní pracoviště ÚP ČR.

Humanitární dávku lze poskytnout, jsou-li příjmové poměry cizince s dočasnou ochranou, který se zdržuje na území České republiky, a jeho majetkové poměry na území České republiky takové, že mu neumožňují zajištění základních životních potřeb nebo úhradu nákladů na bydlení do výše započitatelných nákladů na bydlení nebo ubytování. Majetkové a příjmové poměry cizinců s dočasnou ochranou, kteří spolu bydlí a společně uhrazují náklady na své potřeby, se posuzují společně a poskytne se jim společně jedna dávka. Dávka cizinci s dočasnou ochranou nenáleží, je-li mu bezplatně poskytnuta celodenní strava, základní prostředky osobní hygieny a ubytování.

15.1.2 Příspěvek pro solidární domácnost

Příspěvek pro solidární domácnost je určen fyzickým osobám, které bezplatně poskytly ubytování cizincům s udělenou dočasnou ochranou. V rámci poskytnutého ubytování musí být ubytované osobě zajištěn dostatečný prostor pro odpočinek, pro přípravu stravy, prostor pro osobní hygienu a záchod a musí být zajištěn přístup k pitné vodě.

Podmínkou pro vznik nároku na tento příspěvek je, že se nejedná o ubytování v ubytovacím zařízení a ubytování bylo poskytnuto nepřetržitě po dobu, jejíž minimální délka byla stanovena od 1. 7. 2022 nařízením vlády č. 205/2022 Sb., o příspěvku pro solidární domácnost na období druhého pololetí roku 2022 a prvního pololetí roku 2023 na dobu minimálně 16 dnů po sobě jdoucích v období kalendářního měsíce, za nějž je příspěvek žádán.

Podmínky nároku stanovuje zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, konkrétně ustanovení § 8 zákona, který vstoupil v platnost dne 21. 3. 2022.

Výše příspěvku pro solidární domácnost byla určena nařízením vlády. V období od července 2022 do června 2023 se výše řídila podle nařízení vlády č. 205/2022 Sb., o příspěvku pro solidární domácnost na období druhého pololetí roku 2022 a prvního pololetí roku 2023. Sdílí-li ubytovaná osoba ubytování s žadatelem o příspěvek, ve výši 3 000 Kč za ubytovanou osobu za kalendářní měsíc; maximálně lze zohlednit 3 ubytované osoby za kalendářní měsíc v jedné solidární domácnosti. Nesdílí-li ubytovaná osoba ubytování s žadatelem o příspěvek, je výše příspěvku určována následovně:

- 5 000 Kč za kalendářní měsíc za 1 ubytovanou osobu,
- 9 000 Kč za kalendářní měsíc za 2 ubytované osoby,
- 12 000 Kč za kalendářní měsíc za 3 ubytované osoby,
- 14 000 Kč za kalendářní měsíc za 4 ubytované osoby,
- 15 000 Kč za kalendářní měsíc za 5 a více ubytovaných osob.

Žádosti o tuto dávku bylo možné poprvé podat od 11. 4. 2022, a to pouze v elektronické formě, přes webovou aplikaci, kam se žadatel přihlásí za použití elektronické identity

občana. Žadatelé se v případě dotazů mohli obracet na speciálně zřízenou emailovou adresu solidar@uradprace.cz.

Významnou změnou bylo, že o dávku příspěvek pro solidární domácnost bylo možné žádat naposledy za červen 2023. Dávku nahradily započitatelné náklady na bydlení, část humanitární dávky.

15.2 Informační podpora

V květnu 2022 byla zřízena speciální telefonní linka 950 180 100, kterou obsluhují ukrajinsky hovořící koordinátoři. Dále koordinátoři obsluhují rovněž v květnu 2022 zřízenou e-mailovou schránku ua@uradprace.cz.

Telefonní linka 950 180 100 je zprovozněna na 9 pracovištích ÚP ČR a pokrývá celou Českou republiku.

Za rok 2023 bylo koordinátory vyřízeno celkem 22,9 tis. telefonických hovorů a 18,5 tis. e-mailů. Hovory a e-maily se týkaly z 85 % poradenství a podávání informací o humanitární dávce a řešení problémů při její administraci. Zbýlých 15 % hovorů a e-mailů se týkalo zaměstnanosti, pobytových víz, příspěvku pro solidární domácnost a zdravotní pojištění. V souvislosti s přijatými telefonickými hovory a e-maily byly a nadále jsou kontinuálně prověřovány žádosti a manuálně narovnávány nekonzistence dat (ve spolupráci s kontaktními pracovišti ÚP ČR a zaměstnanci GŘ ÚP ČR Oddělení NSD a Oddělení sociální integrace).

Tabulka 5 - Statistika počtu hovorů a zpracování e-mailů za období květen–prosinec 2023.

Měsíc (počet pracovních dnů)	Počet hovorů	Denní průměr. počet hovorů	Délka hovorů	Průměr. délka hovoru	Počet e-mailů	Denní průměr. počet e-mailů
leden (22)	1453	66	108:11	4:28	908	41
únor (20)	1389	69	99:40	4:18	854	43
březen (23)	1657	72	109:49	3:59	1233	54
duben (18)	1507	84	91:53	3:40	1462	81
květen (21)	1613	77	91:56	3:25	1424	68
červen (22)	1393	63	98:47	4:15	1049	48
červenec (21)	3986	190	248:36	3:45	2800	133
srpen (23)	3369	146	202:45	3:37	3307	144
září (20)	2297	115	145:12	3:45	1754	88
říjen (22)	1787	81	121:25	4:05	1401	64
listopad (21)	1466	70	97:34	4:00	1304	62
prosinec (19)	965	51	65:09	4:03	986	52
CELKEM	22 882				18 482	

16. OCHRANA ZAMĚSTNANCŮ PŘI PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

Uspokojování mzdových nároků zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele upravuje zákon o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele č. 118/2000 Sb.

Ve sledovaném období bylo krajskými pobočkami ÚP ČR vyřízeno 2,8 tis. žádostí o uspokojení mzdových nároků. ÚP ČR bylo v roce 2023 vyplaceno celkem 206 148,9 tis. Kč a oproti roku 2022, kdy bylo vyplaceno 178 545,5 tis. Kč, došlo k nárůstu čerpání ukazatele o 27 603,4 tis. Kč.

Srovnáním celkového počtu žádostí vyřízených v roce 2022 a v roce 2023 lze konstatovat, že ve sledovaném roce bylo vyřízeno celkem 2,8 tis. žádostí, přičemž v roce 2022 bylo vyřízeno 2,7 tis. žádostí.

Vyplacené mzdové nároky podle jednotlivých krajských poboček ÚP ČR jsou uvedeny v příloze č. 8.

17. POVOLOVÁNÍ VÝKONU ČINNOSTI DÍTĚTE

Povolování výkonu činnosti dítěte je upraveno v ustanovení § 121-§ 124 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Ve sledovaném období bylo krajskými pobočkami ÚP ČR přijato celkem 2,8 tis. žádostí o povolení výkonu činnosti dítěte. Srovnáním celkového počtu podaných žádostí v roce 2023 s předcházejícím rokem 2022 lze konstatovat, že v roce 2023 bylo vyřízeno o 41 žádostí více.

Z níže uvedené tabulky vyplývá, že v rámci vedených správních řízení vydaly krajské pobočky ÚP ČR v roce 2023 celkem 2,8 tis. rozhodnutí, kterými povolily či výkon činnosti dítěte, 27 řízení bylo zastaveno a nedošlo k žádnému nepovolení výkonu činnosti dítěte.

Nesoulad mezi počtem podaných žádostí a počtem vydaných rozhodnutí je způsoben zejména lhůtou pro vydání správního rozhodnutí. Rozhodnutí u žádostí podaných na konci roku může být dle doby podání a lhůty správního řízení vydáno až v nového roce a přesáhne tak sledované období.

V rámci povolování výkonu činnosti dítěte celorepublikově převažovaly žádosti o povolení výkonu činnosti umělecké a reklamní.

Nejvíce žádostí o povolení výkonu činnosti dítěte bylo, stejně jako v loňském roce, podáno na Krajské pobočce pro hl. m. Prahu, kde byl v souvislosti s počtem podaných žádostí i největší počet zastavených řízení.

Přehled o podaných žádostech a vydaných rozhodnutí o povolování výkonu činnosti dítěte je uveden v následující tabulce.

Tabulka 6 - Přehled o podaných žádostech a vydaných rozhodnutích o povolení výkonu činnosti dítěte

Povolování výkonu činnosti dítěte za rok 2023				
Krajská pobočka	Počet podaných žádostí	Počet vydaných rozhodnutí o povolení výkonu činnosti dítěte	Počet vydaných rozhodnutí o nepovolení výkonu činnosti dítěte	Počet zastavených řízení
pro hlavní město Prahu	1 330	1282	0	18
v Brně	129	129	0	0
v Českých Budějovicích	66	66	0	0
v Hradci Králové	30	30	0	0
v Jihlavě	12	12	0	0
v Karlových Varech	8	8	0	0
v Liberci	132	132	0	0
v Olomouci	75	76	0	0
v Ostravě	199	202	0	2
v Pardubicích	34	34	0	0
v Plzni	194	187	0	7
v Příbrami	500	500	0	0
v Ústí nad Labem	95	95	0	0
ve Zlíně	16	16	0	0
CELKEM	2 820	2 769	0	27

18. CALL CENTRUM

Oddělení Call centrum poskytuje veřejnosti obecné informace a poradenství k agendám ÚP ČR.

V roce 2023 vyřídilo celkem 317 tis. telefonických a elektronických kontaktů a zodpovědělo celkem 334,6 tis. dotazů veřejnosti.

Rozdělení dotazů podle zvoleného komunikačního kanálu je uvedeno v následující tabulce č. 7:

Tabulka 7 - Rozdělení dotazů podle zvoleného komunikačního kanálu

Měsíc	Telefon	E-mail
leden	17 274	1 270
únor	22 543	1 236
březen	22 478	1 247
duben	20 948	977
květen	41 424	1 068
červen	27 745	1 143
červenec	18 980	1 011
srpen	29 024	1 757
září	21 427	1 494
říjen	25 408	1 582
listopad	31 129	1 769
prosinec	22 720	1 367
celkem	301 100	15 921

Počet zodpovězených dotazů k agendám ÚP ČR za jednotlivé měsíce je uvedeno v následující tabulce č. 8:

Tabulka 8 - Počet zodpovězených dotazů za jednotlivé měsíce roku 2023

Měsíc	Počet dotazů
leden	20 200
únor	26 116
březen	25 593
duben	23 526
květen	44 378
červen	30 766
červenec	21 304
srpen	33 054
září	24 504
říjen	28 632
listopad	33 735
prosinec	22 728
Celkem	334 536

19. AUDITNÍ ČINNOST ÚP ČR

Povinnost vykonávat auditní činnost je ÚP ČR uložena zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finanční kontrole“). Oddělení interního auditu generálního ředitelství ÚP ČR realizovalo jednotlivé audity na základě Plánu interních auditů schváleného generálním ředitelem ÚP ČR. V roce 2023 byla auditní činnost zaměřena zejména na oblasti:

- realizace aktivní politiky zaměstnanosti, společensky účelných pracovních míst, rekvalifikací, pracovních rehabilitací a povolování zaměstnávání cizinců v ČR dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů,
- zprostředkování zaměstnání a podpory v nezaměstnanosti dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů,
- dávky náhradní výživné dle zákona č. 322/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném),
- poskytování státního příspěvku na výkon pěstounské péče dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů,
- poskytování pomoci prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi, které upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a další právní předpisy, zejména zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů,
- poskytování příspěvku na péči dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, příspěvku na zvláštní pomůcku dle zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů,
- personalistiky, a to výběrových řízení na pozice státních zaměstnanců, nařízených přesčasů, dohod o práci přesčas a jejich proplácení,
- zveřejňování v registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb., o registru smluv,
- investic,
- majetku a inventarizace,

- skladového hospodářství,
- pohledávek a jejich vymáhání,
- přeplatků u odvodů zaměstnavatelů z plnění povinného podílu,
- poskytování cestovních náhrad a vyúčtování stravenek.

V roce 2023 bylo provedeno a dokončeno 30 plánovaných auditů. Dále byly ukončeny 2 audity z roku 2022. Prvním byl do plánu operativně zařazený audit oblasti NSD (KrP pro hl. město Prahu). Druhým byl audit skladového hospodářství (KrP v Pardubicích). K provedeným auditům proběhlo jejich vyhodnocení zejména podle § 31 odst. 3 písm. a), b) zákona o finanční kontrole (zhodnocení obecné kvality vnitřního kontrolního systému, analýza výskytu závažných nedostatků) a byla předložena doporučení ke zkvalitnění řízení provozní a finanční činnosti ÚP ČR a jeho vnitřního kontrolního systému. Implementace, resp. plnění nápravných opatření z provedených auditů, je průběžně monitorováno.

20. STÍŽNOSTI A PODNĚTY

20.1 Stížnosti

Fyzické a právnické osoby nebo skupiny osob mají právo obracet se na ÚP ČR, jako správní úřad, se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo postupu ÚP ČR.

Vyřizování stížností zajišťují Odbor distančních kanálů (Region) generálního ředitelství a Odbory kontrolně právní krajských poboček ÚP ČR dle jejich příslušnosti. Jednotlivé útvary ÚP ČR šetří a vyřizují stížnosti a podněty týkající se jejich činnosti.

Ve sledovaném období bylo generálnímu ředitelství a krajským pobočkám ÚP ČR, potažmo jejich kontaktním pracovištím, doručeno celkem 982 stížností a z roku 2022 pak bylo převedeno do roku 2023 k vyřízení 118 stížností, tj. celkem bylo vyřizováno 1 100 stížností. Z tohoto počtu bylo 37 stížností předloženo nadřízenému správnímu orgánu k přešetření způsobu vyřízení, 26 stížností bylo zpět vzato stěžovateli, 24 stížnosti nebylo prošetřeno z důvodu jejich nekonkrétnosti a nedoplnění vyžádaného doplnění ze strany stěžovatele a 10 stížností bylo postoupeno jinému správnímu orgánu z důvodu nepříslušnosti.

Ve sledovaném roce bylo vyřízeno ÚP ČR 918 stížností přijatých v roce 2023 a 118 stížností převedených k vyřízení z roku 2022, tj. celkem 1 036 stížností a 64 stížností bylo převedeno k vyřízení do roku následujícího. Z uvedeného počtu 1 036 vyřízených stížností jich 939 směřovalo proti postupu a nevhodnému chování (203 stížností bylo vyhodnoceno jako důvodných, 67 stížností částečně důvodných a 669 stížností nedůvodných).

Podané stížnosti svým obsahem zpochybňovaly:

- postup ÚP ČR nebo chování jeho zaměstnanců,
- postup nebo chování zaměstnanců jiných správních orgánů; tyto stížnosti byly postoupeny příslušným správním orgánům k dalším úkonům.

Přehled vyřízených stížností podaných u jednotlivých krajských poboček ÚP ČR a generálního ředitelství jsou uvedeny v příloze č. 9.

20.2 Zaměření stížností

Z pohledu zaměření jednotlivých stížností lze zkonstatovat, že:

- nejvíce stížností směřovalo svým obsahem proti činnostem souvisejících s vyřizováním nepojistných sociálních dávek. Z celkového počtu 1036 vyřízených stížností to bylo 781 stížností, které svým obsahem zpochybňovaly postup správního orgánu při vyřizování žádostí o nepojistné sociální dávky. Nejčastěji uváděným problémem byly průtahy při vyřizování žádostí o konkrétní nepojistné sociální dávky a jejich vyplácení se zpožděním (dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a dávky státní sociální podpory).
- Dalším okruhem stížností byly ty, které směřovaly proti činnostem souvisejících s vykonávanými agendami v rámci zaměstnanosti. Celkem bylo vyřízeno, jak vyplývá z evidencí vedených krajskými pobočkami ÚP ČR a generálním ředitelství, 205 stížností zaměřených na uvedenou oblast. Konkrétně se jednalo zejména o problematiku týkající se rekvalifikací, podpory v nezaměstnanosti, vyřazení uchazeče z evidence uchazečů o zaměstnání, neschválení příspěvků aktivní politiky zaměstnanosti a poradenství.
- Nejméně stížností bylo identifikováno jako stížnosti ostatní, kterých bylo vyřízeno 50. Konkrétně se jednalo o problematiku týkající se nedodržování úředních hodin, nezvedání telefonů, nevhodné podmínky pro klienty na některých pracovištích ÚP ČR apod.

Napříč výše uvedenými oblastmi byly směřovány stížnosti proti nevhodnému chování zaměstnanců ÚP ČR.

Přehled počtu stížností vyřizovaných jednotlivými krajskými pobočkami a generálním ředitelstvím je uveden v následující tabulce č. 4.

Tabulka 9 - Přehled počtu vyřízených stížností jednotlivými krajskými pobočkami a generálním ředitelstvím – porovnání rok 2022 a rok 2023

KrP/ GR	Počet vyřízených stížností v r. 2022 včetně stížností převedených z roku 2021	Počet vyřízených stížností v r. 2023 včetně stížností převedených z roku 2022
Generální ředitelství	75	109
KrP pro hlavní město Prahu	319	388
KrP v Příbrami	85	76
KrP v Českých Budějovicích	29	14
KrP v Plzni	27	26
KrP v Karlových Varech	26	37
KrP v Ústí nad Labem	63	68
KrP v Liberci	49	34
KrP v Hradci Králové	35	22
KrP v Pardubicích	10	20
KrP v Jihlavě	9	17
KrP v Brně	99	97
KrP v Olomouci	48	46
KrP v Ostravě	92	64
KrP ve Zlíně	19	18
CELKEM	985	1036

20.3 Petice

Ve sledovaném období nebyla podána u ÚP ČR žádná petice.

20.4 Podněty

V roce 2023 bylo u ÚP ČR podáno celkem 1 109 podnětů, z toho 217 podnětů týkajících se oblasti zaměstnanosti, 772 podnětů týkajících se oblasti nepojistných sociálních dávek a 120 podnětů týkajících se dalších činností ÚP ČR.

Přehled podnětů dle oblastí je uveden v příloze č. 10.

21. POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

ÚP ČR je ve smyslu § 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), povinným subjektem, který má povinnost poskytovat informace vztahující se k jeho působnosti.

Poskytování informací je blíže upraveno vnitřním řídicím aktem – Směrnicí generální ředitelky č. 11/2014, která byla doplněna Dodatkem č. 1 a Dodatkem č. 2. Informace jsou poskytovány jak generálním ředitelstvím, tak jednotlivými krajskými pobočkami ÚP ČR. Útvarem odpovědným za poskytování informací je na krajské pobočce Odbor kontrolně právní a na generálním ředitelství Oddělení veřejných zakázek a právní podpory.

V roce 2023 obdržel ÚP ČR celkem 232 písemných žádostí o poskytnutí informace podaných v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím (což je o 35 žádostí méně než v roce 2022). Nejvíce žádostí vyřizovalo generální ředitelství ÚP ČR (42 %), druhým nejvytíženějším pracovištěm byla Krajská pobočka pro hl. m. Prahu (17 %). Žádáno bylo zejména o informace týkající se poskytování jednotlivých nepojistných sociálních dávek, zaměstnávání osob se zdravotním postižením, výkonu kontrolní činnosti a výkladu zákonných ustanovení souvisejících s činností ÚP ČR.

Z podaných žádostí bylo v souladu se zákonem 30 žádostí odmítnuto a 22 žádostí částečně odmítnuto, a to nejčastěji z důvodu ochrany soukromí a osobních údajů fyzických osob pobírajících nepojistné sociální dávky a z důvodu, že požadované informace ÚP ČR neeviduje a nemá povinnost evidovat.

Přehled o poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím je uveden v příloze č. 11.

22. KONTROLNÍ ČINNOST ÚŘADU PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY

ÚP ČR je správním úřadem s celostátní působností, v němž působí generální ředitelství, krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajské pobočky“), jejichž součástí jsou kontaktní pracoviště. Povinnost vykonávat kontrolní činnost je obecně uložena generálnímu ředitelství, krajským pobočkám a kontaktním pracovištím ÚP ČR zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Oprávnění k výkonu kontrolní činnosti generálními ředitelstvími a krajskými pobočkami, potažmo kontaktními pracovišti, vyplývá ze zvláštních právních předpisů, a to konkrétně ze:

- zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“),
- zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“),
- zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“),
- zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“),
- zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finanční kontrole“).

Proces vlastního výkonu kontrolní činnosti se řídí zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, vyjma kontrol zaměřených na využívání příspěvku na péči dle ZSS a kontrol plnění povinnosti uchazeče o zaměstnání dodržovat režim dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu dle zákona o zaměstnanosti, a zákonem o finanční kontrole. Kontrolní činnost je pak zakotvena v Organizačním řádu ÚP ČR. Postupy kontrolní činnosti jsou podrobně rozpracovány vnitřním předpisem, a to směrnicí generálního ředitele č. 2/2022 a rozhodnutím generálního ředitele č. 20/2014 Postup krajských poboček a kontaktních pracovišť krajských poboček Úřadu práce České republiky při kontrolách vzniklého přeplatku na odvodu do státního

rozpočtu při plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, v aktuálním znění. Touto zprávou je vyhodnocena kontrolní činnost jako jedna z činností, která byla v roce 2023 realizována na úrovni generálního ředitelství, 14 krajských poboček a jejich kontaktních pracovišť. Jedná se o kontrolní činnost, která je vykonávána navenek jako součást kontrolního systému, k jehož zabezpečení je ÚP ČR jako správní úřad kompetentní. Kontrolní činnost ve sledovaném období byla realizována v souladu se schválenými Plány kontrolní činnosti ÚP ČR na rok 2023 pro I. a II. pololetí, které byly sestaveny na základě plánů kontrol jednotlivých krajských poboček, jimi řízených kontaktních pracovišť a generálního ředitelství, a který byl aktuálně doplňován a upřesňován na základě potřeb:

- vyplývajících ze situace na trhu práce,
- jednotlivých kontrolovaných oblastí,
- dle podmínek pro výkon kontrolní a inspekční činnosti.

22.1 Kontrolní činnosti a jejich zaměření

Kontroly byly realizovány nejenom na základě Plánu kontrolní činnosti na rok 2023, ale i na základě podnětů doručených ÚP ČR zvenčí. V roce 2023 bylo ÚP ČR vykonáno celkem 8,8 tis. kontrol. V první řadě byla kontrolní činnost zaměřena, tak jak vyplývá ze zákona o finanční kontrole, na využívání finančních prostředků poskytnutých na realizaci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a dalších forem podpory zaměstnanosti podle zákona o zaměstnanosti, kterými jsou vytvoření pracovních míst pro osoby zdravotně postižené částečná úhrada provozních nákladů pracovního místa OZP, podpora zaměstnávání OZP (ustanovení §78a zákona o zaměstnanosti) a v neposlední řadě byla předmětem kontroly nejen oblast realizovaných nových nástrojů APZ podporujících zaměstnanost, ale i kontrola cíleného programu podpory nezaměstnanosti „Antivirus“.

Předmětem kontrol bylo i čerpání finančních prostředků určených na realizaci projektů spolufinancovaných z Evropského sociálního fondu. Tyto kontroly byly zaměřeny na hospodaření s veřejnými prostředky, zejména při vynakládání veřejných výdajů s tím, zda je dodržen příslušným právním předpisem vymezený účel a kritéria hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti. ÚP ČR jako poskytovatel veřejné finanční podpory, kterou je oprávněn podle zvláštních právních předpisů poskytovat, vykonává veřejnosprávní

kontrolu u žadatelů nebo příjemců této podpory, a to před jejím poskytnutím, v průběhu jejího použití nebo po jejím použití a vyúčtování.

Další kontrolní činností, která byla ÚP ČR realizována, byla kontrola vykonávaná z úrovně krajských poboček ÚP ČR se zaměřením na výši průměrného měsíčního čistého výdělku, a to v rozsahu potřebném pro stanovení výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci, útvary trhu práce kontaktních pracovišť dále vykonaly kontroly uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce (ustanovení § 78 zákona o zaměstnanosti).

V neposlední řadě byly realizovány kontroly na úseku nepojistných sociálních dávek zaměřené na dodržování zákona o státní sociální podpoře, zákona o pomoci v hmotné nouzi, stejně tak bylo zajištěno provádění kontrol zaměřených na využívání státního příspěvku na výkon pěstounské péče.

Tabulka 10 - Počet kontrol z hlediska oblastí za rok 2023

Kontrola	počet
Průměrný měsíční čistý výdělek	337
APZ, APZ-ESF, ostatní nástroje APZ	5 083
Podpora zaměstnanosti OZP a § 78a	1 477
Uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce	508
Státní příspěvek na výkon pěstounské péče	38
Státní sociální podpora	1 244
Hmotná nouze	74
Celkem	8 761

22.2 Výkon kontrolní činnosti

22.2.1 Kontroly vykonané dle zákona o finanční kontrole Generálním ředitelstvím

Kontrolní činnost na úrovni generálního ředitelství vykonávali kontroloři zařazení v Oddělení interního auditu. Kontroly byly zaměřeny na dodržování pětileté udržitelnosti nových pracovních míst a podmínek dohod uzavřených mezi poskytovatelem veřejné finanční podpory a příjemci investičních pobídek poskytnutých podle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů, bylo v roce 2023 provedeno celkem 18 kontrol.

22.2.2 Kontroly vykonané dle zákona o finanční kontrole krajskými pobočkami a vybranými kontaktními pracovišti

Kontrolní činnost na úrovni krajských poboček ÚP ČR byla realizována příslušnými věcnými útvary a odděleními specializovaných kontrol dle zákona o finanční kontrole. Věcné útvary krajských poboček, respektive věcné útvary vybraných kontaktních pracovišť, vykonávaly předběžné a průběžné veřejnosprávní kontroly u příjemců veřejné finanční podpory a oddělení specializovaných kontrol, pak následné veřejnosprávní kontroly u příjemců veřejné finanční podpory.

Celkem bylo ve sledovaném období dle zákona o finanční kontrole provedeno z úrovně krajských poboček 6,7 tis. veřejnosprávních kontrol u příjemců veřejné finanční podpory. Z celkového počtu vykonaných veřejnosprávních kontrol bylo 1 tis. (14,9 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol předběžných, 2 tis. (30,5 % z celkového počtu kontrol) kontrol průběžných a 3,6 tis. (54,6 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol následných.

- Z celkového počtu vykonaných veřejnosprávních kontrol bylo 2,2 tis. (33 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol zaměřeno na dodržování dohod uzavřených v rámci aktivní politiky zaměstnanosti financovaných z prostředků státního (pouze národního) rozpočtu, dalších 2,9 tis. (43,2 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol bylo vykonáno u příjemců veřejné finanční podpory, resp. finančních prostředků určených na realizaci projektů financovaných z Evropského sociálního fondu.
- Krajské pobočky ÚP ČR dále provedly 1,4 tis. (20,9 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) veřejnosprávních kontrol v souvislosti s poskytováním příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením podle ustanovení § 78a zákona o zaměstnanosti a 88 (1,3 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol zaměřených na čerpání veřejné finanční podpory na vytvoření pracovních míst pro OZP a částečnou úhradu provozních nákladů pracovních míst pro OZP.
- Krajské pobočky ÚP ČR dále provedly 38 (0,6 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) veřejnosprávních kontrol u příjemců státního příspěvku na výkon pěstounské péče a 74 (1,1 % z celkového počtu veřejnosprávních

kontrol) veřejnosprávních kontrol u subjektů poskytujících podklady pro poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi.

V rámci vykonaných veřejnosprávních kontrol bylo krajskými pobočkami a kontaktními pracovišti zjištěno 301 porušení uzavřených dohod APZ a dalších forem podpory zaměstnanosti a 245 porušení bylo zjištěno v souvislosti s kontrolou podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Při kontrole využívání státního příspěvku na výkon pěstounské péče při vykonání 38 veřejnosprávních kontrol byla zjištěna porušení v počtu 19 případů a při veřejnosprávní kontrole u subjektů poskytujících podklady pro poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi bylo zjištěno porušení v 15 případech při vykonání 74 veřejnosprávních kontrol.

Celkem tedy při výkonu veřejnosprávních kontrol bylo ÚP ČR zjištěno porušení v celkovém počtu 580 případů.

22.3 Ostatní kontrolní činnosti ÚP ČR

Pravomoc vykonávat ostatní kontrolní činnost mají v souladu s příslušnými právními předpisy pouze krajské pobočky ÚP ČR, potažmo jejich kontaktní pracoviště. Celkem bylo vykonáno 2,1 tis. kontrol. Kontroly krajských poboček a kontaktních pracovišť ÚP ČR byly zaměřeny na:

- kontrolu výše průměrného měsíčního čistého výdělku, a to pro účely stanovení výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci; v této oblasti provedly ve sledovaném období oddělení specializovaných kontrol krajských poboček celkem 337 kontrol,
- dodržování dohod o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce (ustanovení § 78 zákona o zaměstnanosti), kde v této oblasti bylo provedeno 508 kontrol,
- dodržování zákona o státní sociální podpoře, přičemž v této oblasti bylo provedeno celkem 1,2 tis. kontrolních akcí.

Ostatními kontrolami krajské pobočky a kontaktní pracoviště zjistily 1,9 tis. porušení, z toho na úseku kontrol průměrného měsíčního čistého výdělku to bylo 159 porušení, na úseku státní sociální podpory to bylo 1,7 tis. porušení a v oblasti dodržování dohod o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce 23 porušení.

23. EXEKUCE

Exekuce a oddlužení klientů ÚP ČR spravují Oddělení exekucí spadající pod Odbor kontrolně právní krajských poboček. Toto oddělení zajišťuje v souladu s platnou legislativou provádění srážek z jednotlivých postižitelných dávek vyplácených ÚP ČR (například z podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci, kompenzace, rodičovského příspěvku, doplatku z rodičovského příspěvku, odměny pěstouna, příspěvku při pěstounské péči a dalších), dále eviduje a zpracovává doručené exekuční příkazy a usnesení včetně usnesení ve věci oddlužení, zajišťuje komunikaci a součinnost s exekutorskými úřady a ostatními správními orgány.

Oproti předešlému roku 2022, kdy došlo hned několikrát ke zvýšení nezabavitelné částky i ke změně samotného výpočtu nezabavitelné částky, byl uplynulý rok klidnější a v oblasti exekucí nedošlo k výrazným změnám.

V průběhu roku 2023 se sledoval celkový počet exekucí a počet nových exekucí doručených na ÚP ČR. K lednu roku 2023 evidoval ÚP ČR celkový počet 674,3 tis. aktivních exekucí a oddlužení, z toho bylo 10,5 tis. nově došlých exekucí za první kalendářní měsíc nového roku, což bylo o 12,5 tis. exekucí a oddlužení evidovaných více než v lednu roku 2022. V prosinci roku 2023 pak počet aktivních exekucí a oddlužení činil již 781,5 tis., z toho bylo v prosinci 5,6 tis. nových exekučních příkazů, což bylo o 104,3 tis. více než v prosinci roku 2022. V průběhu 2023 roku došlo, k nárůstu celkového počtu evidovaných exekucí a oddlužení a to o 107,2 tis.

I přes zdánlivý pokles doručených nových exekučních příkazů v prosinci oproti začátku roku, kdy je toto snížení možné přisoudit zkrácenému počtu úředních dnů na závěr roku, ÚP ČR dlouhodobě pozoruje stoupající tendenci nárůstu administrativní zátěže v souvislosti s exekučními příkazy i oddlužení. Kromě nových exekučních příkazů bylo doručeno i mnoho jiných dokumentů v souvislosti s životním cyklem exekucí jako je například právní moc exekučního příkazu, aktuální vyčíslení exekučního příkazu, dotaz na součinnost exekutorského úřadu, oznámení o skončení exekuce a změna čísla účtu soudního exekutora.

Největší nárůst evidovaných exekucí a oddlužení v porovnání se začátkem a koncem roku 2023 zaznamenala Krajská pobočka v Ostravě, kde je nárůst 61,3 tis. exekucí

a oddlužení. Krajská pobočka v Ostravě se s celkovým počtem evidovaných exekucí a oddlužení 134,7 tis. drží rovněž na prvním místě mezi ostatními krajskými pobočkami. Naopak nejmenší nárůst zaznamenal Liberecký kraj s počtem 379 nových exekucí. V celkovém počtu exekucí a oddlužení je pak na posledním místě Kraj Vysočina s počtem 30,3 tis. evidovaných. Průměrně pak každá krajská pobočka evidovala a zpracovávala v uplynulém roce 55,8 tis. exekucí a oddlužení, z čehož bylo v průběhu roku 2023 průměrně 6,6 tis. nových exekucí a oddlužení.

Souhrnný přehled exekucí je uveden v příloze č. 13.

24. NAKLÁDÁNÍ S POHLEDÁVKAMI ÚP ČR

Základním právním předpisem pro vymáhání pohledávek je zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Vymáhání pohledávek ÚP ČR je pak upraveno vnitřním řídicím aktem – Směrnicí generální ředitelky č. 22/2014 ve znění Dodatků č. 1 až č. 6.

Pohledávky na ÚP ČR vznikají v několika oblastech, zejména v oblasti zaměstnanosti (přeplatky na podporách v nezaměstnanosti, kompenzace odstupného vyplacené za zaměstnavatele, náklady rekvalifikací aj.), tak v oblasti nepojistných sociálních dávek (přeplatky na dávkách státní sociální podpory, hmotné nouze, příspěvku na péči, pěstounských dávek a dávek pro zdravotně postižené, na náhradním výživném), dále v oblasti ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele (pohledávky na vyplacených mzdových nárocích a odvodech podle zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), v oblasti výživného (pohledávky na výživném rodičů dětí svěřených do pěstounské péče, pohledávky na výživném z titulu náhradního výživného). Pohledávky též vznikají v oblasti uložených pokut podle procesních předpisů (správní řád, daňový řád) a také v oblasti občanskoprávní.

Z výše uvedených typů pohledávek lze upozornit na postupně přibývajících pohledávek souvisejících s výkonem agendy dle zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o náhradním výživném“), ať již pohledávky z titulu přeplatků na dávce náhradního výživného či, a to především, z titulu přechodu pohledávky na stát z původního věřitele, jímž je oprávněná osoba a příjemce vyplacené dávky náhradního výživného. Zákon o náhradním výživném je účinný od 1. 7. 2021. Původní stanovené podmínky vyplácení náhradního výživného uváděly omezení na maximálně 24měsíčních výplat (dávek), kdy se očekávalo, že v průběhu roku 2023, zejména v jeho druhé půli, dojde k výraznému nárůstu počtu případů, v nichž bude realizováno nezbytné řízení o přechodu pohledávky na stát a následně se stanou předmětem vymáhání. Začátkem roku 2023 na základě politické diskuze začalo jednání o prodloužení maximální doby výplaty dávek z 24 měsíců na 48 měsíců. Návrh zákona byl sněmovně předložen dne 30. 6. 2023. Schválený zákon byl vyhlášen ve Sbírce

zákonů dne 31.10. 2023 s účinností od 1. 1. 2023. Z důvodu čekání na novelu zákona došlo ze strany oddělení nepojistných sociálních dávek k pozastavení předávání případů na právní oddělení, jelikož se očekávalo automatické prodloužení vyplácení dávek z 24 měsíců na 48 měsíců. Případy, v nichž došlo k zániku nároku na náhradní výživné dříve než po zmíněných 24měsíčních výplatách, se však i nadále předávaly.

V obecné rovině platí, že ÚP ČR část pohledávek předává k vymáhání dle daňového řádu v rámci dělené správy Celní správě ČR, část pohledávek vymáhá sám, a to buď v režimu daňového řádu (pohledávky, kde je ÚP ČR exekučním orgánem) anebo v režimu nedaňovém (občanskoprávní cestou) a rovněž využívá v určitých případech možnost bezplatné spolupráce s nasmlouvanými soudními exekutory.

Úspěšnost vymáhání pohledávek závisí zejména na struktuře klientely ÚP ČR, kdy často jde o osoby s nízkou možností dluh splácet a se zadlužením i jinými pohledávkami (např. klienti systému hmotné nouze). Vysoký finanční objem tvoří pohledávky vymáhané ÚP ČR v oblasti ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, kdy ÚP ČR vyplácí za zaměstnavatele v insolvenční dlužné mzdové nároky – v těchto případech je vymáhání závislé na situaci úpadku zaměstnavatele a vývoji insolvenčního řízení, kdy je ÚP ČR z majetkové podstaty uspokojen v příslušném pořadí. Další významnou oblastí je oblast pohledávek na výživném rodičů dětí svěřených do pěstounské péče, kde nárůst pohledávek souvisí s nárůstem agendy pěstounské péče. Přehled pohledávek náhradního výživného je uveden v příloze č. 12.

25. SOCIÁLNÍ INTEGRACE

V rámci systemizace k 1.7.2022 na GŘ ÚP ČR vzniklo Oddělení sociální integrace, které zejména:

- spolupracuje za ÚP ČR s ministerstvem práce a sociálních věcí na tvorbě strategických materiálů v oblasti sociálního začleňování,
- podílí se na provázanosti útvarů zaměstnanosti a nepojistných sociálních dávek s důrazem na sociální integraci,
- realizuje komplexní statistickou a analytickou činnost v oblasti zaměstnanosti i nepojistných sociálních dávek,
- připravuje návrhy doporučení pro ÚP ČR v této oblasti s aspektem na sociální začleňování znevýhodněných skupin,
- zpracovává podklady pro přípravu návrhů a rozhodnutí ÚP ČR jako celku.

Oddělení sociální integrace bylo v rámci systemizace k 1.4.2023 zrušeno.

26. SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1 – Statistika realizace vzdělávacích akcí v roce 2023	13
Tabulka 2 - Ukončené evidence	29
Tabulka 3 - Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte ve stupních závislosti	71
Tabulka 4 - Vykonaná šetření za rok 2023 po jednotlivých KrP ÚP ČR (v tis.): ...	81
Tabulka 5 - Statistika počtu hovorů a zpracování e-mailů za období květen– prosinec 2023.	96
Tabulka 6 - Přehled o podaných žádostech a vydaných rozhodnutí o povolení výkonu činnosti dítěte	99
Tabulka 7 - Rozdělení dotazů podle zvoleného komunikačního kanálu	100
Tabulka 8 - Počet zodpovězených dotazů za jednotlivé měsíce roku 2022	101
Tabulka 9 - Přehled počtu vyřízených stížností jednotlivými krajskými pobočkami a generálním ředitelstvím – porovnání rok 2022 a rok 2023	106
Tabulka 10 - Počet kontrol z hlediska oblastí za rok 2023	110
Graf 1 - Vývoj počtu nahlášených volných pracovních míst na ÚP ČR v letech 2022–2023 (v tisících).	26

